

Gemenc

kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

HUDD20032

és különleges madárvédelmi terület

HUDD10003

Natura 2000 fenntartási terve

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

2023

A terv készítésében részt vettek:

Dr. Molnár Tamás
Rozner György
Dr Görföl Tamás
Mórocz Attila
Schmidt Tamás
Sum Szabolcs
Tóth Balázs
Kovács Tibor
Dévényi Borbála

Összeállította:
Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

Tartalom

Bevezetés.....	5
1. A terület azonosító adatai.....	7
1.1. Név	7
1.2. Azonosító kód	7
1.3. Kiterjedés	7
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	7
1.4.1. Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek	7
1.4.2. Közösségi jelentőségű jelölő fajok.....	9
1.5. Érintett települések.....	11
1.6. Egyéb védetség kategóriák.....	13
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	15
1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv	15
1.7.2. Településrendezési eszközök	15
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	16
1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek.....	17
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	18
1.7.6. Vízyűjtő gazdálkodási terv.....	19
1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet.....	19
2. Veszélyeztető tényezők.....	20
2.1. Jelenleg ható tényezők	20
2.2. Kívülről érkező hatások	29
2.3. Jövőbeli potenciális hatások.....	30
3. Kezelési feladatok meghatározása	32
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	32
3.1.1 Általános célkitűzések.....	32
3.2. Kezelési javaslatok.....	36
3.2.1. Élőhelyek kezelése	36
KE-1 Természetes vagy természetszerű erdők.....	43
KE-2 Dominánsan őshonos fafajú, de nem természetszerű erdők.....	50
KE-3 Vegyes faállományok	56
KE-4 Dominánsan nem őshonos fafajú erdők.....	60
KE-5 Gyepek.....	64
KE-6 Duna folyó és mellékágai	69
KE-7 Holtágak.....	73
KE-8 Vizes élőhelyek.....	77
KE-9 Egyéb területek	81
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	85
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	85
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	88
3.2.5. Mellékletek.....	89
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	118
3.3.1. Agrártámogatások	118
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer.....	118

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	121
3.3.2. Pályázatok	121
3.3.3. Egyéb.....	122
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	123
A) Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terv egyeztetési folyamatának dokumentációja (2020)	123
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	123
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	124
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	126
B) Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és madárvédelmi terület közös Natura 2000 fenntartási terv egyeztetési folyamatának dokumentációja (2022)	134
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	134
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	135
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	137
4. Jóváhagyó nyilatkozat	141

Bevezetés

A Natura 2000 hálózat egy egész Európára kiterjedő ökológiai hálózat, mely az Európai Unió természetvédelmi politikájának alapját képező két irányelv, a madárvédelmi irányelv és az élőhelyvédelmi irányelv alapján jött létre 1992-ben. E két irányelv útmutatása szerint határolták le a tagállamok a Natura 2000 hálózatot alkotó különleges madárvédelmi területeket és a különleges természetmegőrzési területeket, amelyek a természetes élőhelytípusok, és a vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítják a biológiai sokféleség megóvását. A különleges természetmegőrzési területek közé azok a területek tartoznak, melyeken egy adott biogeográfiai régió belül jellemző, vagy valamilyen okból veszélyeztetett természetes élőhelytípusok találhatók, illetve amelyek európai szinten jelentős természeti értéket képviselő állat- és növényfajok élőhelyei. A különleges madárvédelmi területek azok a régiók, amelyek természetvédelmi szempontból európai szinten jelentős, a tagállam területén rendszeresen költő vagy vonuló madárfajok nagy állományainak adnak otthont.

A Natura 2000 területek kijelölésének legfőbb célja az irányelvekben felsorolt fajok és élőhelytípusok legfontosabb előfordulási területeinek védelme, kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. Ezek a fajok és élőhelytípusok európai jelentőséggel bírnak, mert veszélyeztetettek, sebezhetők, ritkák, endemikusak (bennszülöttek, azaz a világon máshol nem fordulnak elő) vagy kiemelkedő példái a kilenc európai biogeográfiai régió közül egy vagy több régió jellemző fajainak és élőhelytípusainak. Hazánk európai uniós csatlakozásának előfeltétele volt az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv átültetése a hazai jogrendbe és ennek alapján a magyarországi Natura 2000 hálózat felállítása. Hazánk csatlakozásával a hálózat kiegészült a pannon biogeográfiai régióval, amely legnagyobb részt Magyarországon terül el, és amelyben számos olyan faj és élőhelytípus található, amely az unió területén máshol nem fordul elő. A csak hazánk területén előforduló élőhelytípusok és fajok, ún. "pannonikumok" esetében különösen nagy a felelősségünk abban, hogy a kijelölt területek megfelelőek legyenek, hiszen fennmaradásuk az unión belül elsősorban hazánkon múlik. A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004. (X.8.) kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg. Magyarországon összesen 45 közösségi jelentőségű élőhelytípus, 36 növényfaj, 91 madárfaj és 105 egyéb állatfaj található, a Natura 2000 területek ezek megőrzését szolgálják. A Natura 2000 területek mintegy 1,95 millió hektárt tesznek ki, mely az ország területének 21,39%-a. Ez összesen 479 különleges természetmegőrzési területet és 56 különleges madárvédelmi területet jelent. A Natura 2000 területek e két nagy csoportja átfedhet egymással, hazánkban a két típus átfedése csaknem 42%.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamoknak a Natura 2000 területekre fenntartási terveket kell készíteniük. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat, javaslatok formájában. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott természetkímélő

gazdálkodás értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

A fentiek alapján készült el a HUDD20032 Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és HUDD10003 Gemenc különleges madárvédelmi terület egységes Natura 2000 fenntartási terve.

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Gemenc

1.2. Azonosító kód

HUDD20032 (kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület)

HUDD10003 (különleges madárvédelmi terület)

1.3. Kiterjedés

Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület: 20 704,09 hektár

Gemenc különleges madárvédelmi terület: 19 641,18 ha

átfedő terület: 17 839,5636

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek

A jelölő fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület hivatalos adatlapjának (*Standard Data Form - SDF*) 2022-ben érvényben lévő változatát vettük alapul.

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
*91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmenion minoris</i>)
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeá</i> val és <i>Carpinus betulusszal</i>
3130	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval
3150	Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (<i>Magnopotamion</i>) vagy békatutajhínár (<i>Hydrocharition</i>) növényzettel
3270	Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodion rubri</i> , és részben <i>Bidention</i> növényzettel

6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei

*kiemelt jelentőségű élőhelytípus

1.4.2. Közösségi jelentőségű jelölő fajok

A jelölő élőhelyek és állat- és növényfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának (Standard Data Form) 2022. évben érvényben levő állapotát vettük alapul.

a) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület:

- kúszó zeller (*Apium repens*)
- nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*)
- apró fillérsiga (*Anisus vorticulus*)
- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- gyászscincér (*Moriumus funereus*)
- havasi cincér (*Rosalia alpina*)
- skarlátbogar (*Cucujus cinnaberinus*)
- díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
- balin (*Aspius aspius*)
- garda (*Pelecus cultratus*)
- lápi póc (*Umbra krameri*) (a felmérések során nem került elő)
- vágó csík (*Cobitis taenia*)
- halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
- széles durbins (*Gymnocephalus baloni*)
- selymes durbins (*Gymnocephalus schraetzer*)
- réti csík (*Misgurnus fossilis*)
- magyar bucó (*Zingel zingel*)
- leánykoncér (*Rutilus pigus*)
- szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- dunai ingola (*Eudontomyzon* spp.)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- vidra (*Lutra lutra*)
- európai hód (*Castor fiber*)
- nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
- molnárgörény (*Mustela eversmannii*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*) (a felmérések során nem került elő)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

b) különleges madárvédelmi terület:

jégmadár (*Alcedo atthis*) (w, p)
nagy lilik (*Anser albifrons*) (w)
vetési lúd (*Anser fabalis*) (w)
cigányréce (*Aythya nyroca*) (c, r)
európai lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) (r)
kormos szerkő (*Chlidonias niger*) (c)
fehér gólya (*Ciconia ciconia*) (c, r)
fekete gólya (*Ciconia nigra*) (c, r)
kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) (c, javasolt: w)
közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) (p)
balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*) (p)
fekete harkály (*Dryocopus martius*) (p)
nagy kócsag (*Egretta alba*) (c)
kis kócsag (*Egretta garzetta*) (c)
kerecsensólyom (*Falco cherrug*) (r)
örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) (r)
rétisas (*Haliaeetus albicilla*) (w, p)
törpegém (*Ixobrychus minutus*) (r)
tövisszúró gébics (*Lanius collurio*) (r)
kis bukó (*Mergus albellus*) (w)
barna kánya (*Milvus migrans*) (r)
hegyi billegető (*Motacilla cinerea*) (r)
bakcsó (*Nycticorax nycticorax*) (c)
halászsas (*Pandion haliaetus*) (c)
darázsölyv (*Pernis apivorus*) (r)
kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) (w)
kanalasgém (*Platalea leucorodia*) (c)
kis vízicsibe (*Porzana parva*) (r)
guvat (*Rallus aquaticus*) (r)
függőcinege (*Remiz pendulinus*) (r)
kűszvágó csér (*Sterna hirundo*) (c)
partifecske (*Riparia riparia*) (r)
kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*) (c)
réti cankó (*Tringa glareola*) (c)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

kék galamb (*Columba oenas*) (r)
örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) (c)
vörös kánya (*Milvus milvus*) (r)
hamvas küllő (*Picus canus*) (p)

p = állandó, r = szaporodó, c = gyülekező, w = telelő

1.5. Érintett települések

a) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület:

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		Ha	%	
Baja	Bács-Kiskun	5420,56	26,14	30,35
Báta	Tolna	2827,4	13,63	43,58
Bátmonostor	Bács-Kiskun	25,75	0,12	0,68
Bogyiszló	Tolna	1863,1	8,98	33,56
Decs	Tolna	2306,85	11,12	24,36
Dunafalva	Bács-Kiskun	37,93	0,18	0,65
Érsekcsanád	Bács-Kiskun	1364,55	6,58	23,41
Fadd	Tolna	455,78	2,20	6,75
Fajsz	Bács-Kiskun	714,25	3,44	22,33
Ócsény	Tolna	3095,25	14,92	42,65
Pörbölly	Tolna	351,42	1,70	31,64
Sárpilis	Tolna	7,72	0,04	0,36
Sükösd	Bács-Kiskun	222,54	1,07	2,36
Szekszárd	Tolna	379,11	1,83	3,94
Szeremle	Bács-Kiskun	797,76	3,85	23,04
Tolna-Mözs	Tolna	870,23	4,20	12,17

b) különleges madárvédelmi terület:

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Baja	Bács-Kiskun	5376,11	27,35	30,22
Bár	Baranya	193,61	0,99	1,09
Báta	Tolna	2823,51	14,37	15,87
Bátmonostor	Bács-Kiskun	60,80	0,31	0,34
Bogyiszló	Tolna	1139,95	5,80	6,41
Decs	Tolna	2166,12	11,02	12,17
Dunafalva	Bács-Kiskun	1010,44	5,14	5,68
Dunaszekcső	Baranya	497,22	2,53	2,79
Érsekcsanád	Bács-Kiskun	1308,99	6,66	7,36
Fajsz	Bács-Kiskun	344,15	1,75	1,93
Mözs	Tolna	73,32	0,37	0,41
Nagybaracska	Bács-Kiskun	50,39	0,26	0,28
Ócsény	Tolna	2950,19	15,01	16,58
Pörbölly	Tolna	353,23	1,80	1,99
Sükösd	Bács-Kiskun	221,83	1,13	1,25
Szekszárd	Tolna	312,67	1,59	1,76

Szeremle	Bács-Kiskun	703,57	3,58	3,95
Tolna	Tolna	69,15	0,35	0,39

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

a) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület:

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály
Országos jelentőségű védett természeti terület	-	Duna-Dráva Nemzeti Park	17 828,33	85,96	7/1996. (IV. 17.) KTM rendelet
Országos jelentőségű védett természeti terület	305/TT/06	Kapszeg-tó TT	157,06	0,76	28/2006. (V. 22.) KvVM rendelet
Erdőrezervátum	ER-29	Buvat Keszeges-tó	84,8	100%	4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Erdőrezervátum	ER-30	Dél-Veránka Sasfok	54,8	100%	4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Erdőrezervátum	ER-31	Kádár-sziget	50,8	100%	4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Különleges madárvédelmi terület	HUDD10003	Gemenc	19624,02	94,78	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
Országos ökológiai hálózat magterülete	MT	-	18 807,80	90,68	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete	OF	-	1 689,61	8,15	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete		-	20432,9	98,69	9/2019. (VI. 14.) MVM rendelet
Ramsari terület	-	Gemenc	17 955,83	86,58	Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint a vízimadarak tartózkodási helyéről (1971. II. 2., Ramsar)
MAB Bioszféra rezervátum	BR	Mura-Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum	18720.5	90,41	-

b) különleges madárvédelmi terület:

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály
Országos jelentőségű védett természeti terület	-	Duna-Dráva Nemzeti Park	19 641,18	100	7/1996. (IV. 17.) KTM rendelet
Erdőrezervátum	ER-29	Buvat Keszeges-tó	84,8	100	4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Erdőrezervátum	ER-30	Dél-Veránka Sasfok	54,8	100	4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Erdőrezervátum	ER-31	Kádár-sziget	50,8	100	4/2000. (III. 24.) KvVM rendelet
Kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület	HUDD20032	Gemenc	17 842	90,77	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
Kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület	HUDD20045	Béda-Karapancsa	1 763	8,97	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
Országos ökológiai hálózat magterülete	MT	-	18916,89	96,24	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete	OF	-	555,69	2,83	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete		-	19 641,18	100	9/2019. (VI. 14.) MVM rendelet
Ramsari terület	-	Gemenc	19367,92	98,6	Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen, mint a vízimadarak tartózkodási helyéről (1971. II. 2., Ramsar)
MAB Bioszféra	BR	Mura-	19 641,18	100	-

rezervátum		Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum			
------------	--	---------------------------------------	--	--	--

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Elfogadott érvényes természetvédelmi kezelési terv

Az érintett védett természeti területre nincs kihirdetve kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

a) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület:

Fadd, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 12/2017. (VIII. 29.) önkormányzati rendelet

Fajsz, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 2/2016. (I.28.) önkormányzati rendelet

Fajsz, településszerkezeti terv 3/2016. (I.28.) képviselőtestületi határozat

Sárpilis, Településfejlesztési koncepció 2/2003 (I.28.) képviselőtestületi határozat

Sárpilis Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 7/2008 (IV.30.) önkormányzati rendelet

b) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és különleges madárvédelmi terület:

Baja, Településfejlesztési koncepció 157/2002 (V. 16.) képviselőtestületi határozat

Baja Város Helyi Építési Szabályzata és Szabályozási terve 8/2008 (II. 29.) önkormányzati rendelet

Báta község helyi építési szabályzata 2/2019. (III.14.) önkormányzati rendelet

Báta község településképi rendelete 5/2018. (X.25.) önkormányzati rendelet

Bátmonostor község helyi építési szabályzata 13/2002. (IX.18.) önkormányzati rendelet

Bogyiszló, Helyi építési szabályzat 3/2015. (III. 6.) önkormányzati rendelet

Decs, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 12/2012. (V. 3.) önkormányzati rendelet

Dunafalva község helyi építési szabályzata 3/2018. (III.6) önkormányzati rendelet

Dunafalva község településképi rendelete 13/2017. (XII.28.) önkormányzati rendelet

Dunaszekcső szabályozási terve és helyi építési szabályzata 2/2005 (IV.01.) önkormányzati rendelet

Érsekcsanád, Településfejlesztési koncepció 216/2016. (IX.26.) képviselőtestületi határozat

Érsekcsanád, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 5/2017. (IV.28.) önkormányzati rendelet

Érsekcsanád, településszerkezeti terv 91/2017. (IV.27.) képviselőtestületi határozat

Ócsény, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 8/2010 (III.12.) önkormányzati rendelet

Ócsény, Településfejlesztési koncepció, 114/2009 (IX.02.) önkormányzati határozat

Pörboly, rendezési terv (Helyi építési szabályzat, Szabályozási terv és Településszerkezeti terv) 9/2005 (XII. 2.) önkormányzati rendelet

Pörboly, Településfejlesztési koncepció, 68/2018. (VIII. 27.) képviselőtestületi határozat

Sükösd, Helyi építési szabályzat 14/2012. (XII. 15.) önkormányzati rendelet

Sükösd, településszerkezeti terv 134/2012. (XII. 12.) képviselőtestületi határozat

Sükösd Településfejlesztési koncepció 91/2012. (VIII. 29.) képviselőtestületi határozat
Szekszárd, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 8/2004. (III. 1.) önkormányzati rendelet
Szekszárd, településszerkezeti terv 36/2004. (II.26.) képviselőtestületi határozat
Szekszárd, Településfejlesztési koncepció 251/2002 (XII.19.) képviselőtestületi határozat
Szeremle, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 11/2014. (XII. 22.) önkormányzati rendelet
Szeremle, településszerkezeti terv 115/2014. (XII. 15) képviselőtestületi határozat
Tolna, Településfejlesztési koncepció 62/2004. (03. 29.) önkormányzati határozat
Tolna, Helyi építési szabályzat és Szabályozási terv 26/2010. (XI. 26.) rend. önkormányzati rendelet
Tolna, településszerkezeti terv 62/2004. (03.29.) képviselőtestületi határozat

c) különleges madárvédelmi terület:

Bár község szabályozási terve és helyi építési szabályzata 3/2005. (IV.1.) önkormányzati rendelet
Dunaszekcső község szabályozási terve és helyi építési szabályzata 2/2005 (IV.01.) önkormányzati rendelet
Dunafalva község helyi építési szabályzata 3/2018. (III.6) önkormányzati rendelet
Dunafalva község településfejlesztési koncepciója 207/2004 (X.27.) önkormányzati határozat
Nagybaracska szabályozási terve és helyi építési szabályzata 19/2013 (XII.30.) önkormányzati rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A terület a Bajai, a Gemenci és az Alsó-Duna-menti erdőtervezési körzetbe tartozik, a különleges madárvédelmi terület érinti a Bédai erdőtervezési körzetet is

Bajai körzet: A tervezési terület Bács-Kiskun megyei szakaszára az erdőterv rendelet alapján a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága által kiadott, Bajai Körzet, körzeti erdőterv vonatkozik, mely a következő erdőterv véglegessé válásáig érvényes (ügyiratszám: 05137/2012).

Gemenci körzet Tolna megyei szakaszára az erdőterv rendelet alapján a Gemenci erdőtervezési körzet körzeti erdőterve vonatkozik (ügyiratszám: 7035/2010), 2021-ben megkezdődött a következő erdőterv tervezése.

Alsó-Duna-menti körzet erdőterv határozatának száma: NFK-000040/003/2022; Kelte: 2022.01.13.; érvényessége: a következő erdőterv véglegessé válásáig

Bédai körzet erdőterv határozatának száma: NFK-28629/047/2021; Kelte: 2021.11.18.; érvényessége: a következő erdőterv véglegessé válásáig

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Tájon, illetve a Duna-Tisza közti Vadgazdálkodási Tájon belül a következő vadgazdálkodási tájgségekbén helyezkednek el:

Vadgazdálkodási tájgségek (VGTE) a területen:

neve: Illancs-bugaci VGTE

kódszáma: 303

érintett területe: 710,3 ha; 3,4%

Tájgségi vadgazdálkodási terv: 11/2018 (VII.3.) AM rendelet

neve: Gemenci VGTE

kódszáma: 409

érintett területe: 19986,8 ha; 96,5%

Tájgségi vadgazdálkodási terv: 10/2018 (VII.3.) AM rendelet

neve: Dél-baranyai ártéri VGTE

kódszáma: 407

érintett területe: 6,9 ha; 0,1%

Tájgségi vadgazdálkodási terv: 10/2018 (VII.3.) AM rendelet

A tágsabb térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájgségi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

<http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>

A tájgségi vadgazdálkodási terveket a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájgségeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII. 3.) AM rendelet, illetve a Duna-Tisza közti Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájgségeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 11/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

Vadászatra jogosultak:

	azonosító:	tájgség:
Gemenc Zrt. (Baja):	451250	409
Báta Dunamenti Vadászegyesület (Báta):	451950	409
Keskenyi Földtulajdonosi Vt. (Pörböly):	451850	409
Decsi Vt. (Decs):	451750	409
Szekszárdi Aranyfürt Vt. (Szekszárd):	451650	409
Tolna-Fácánkerti Vt. (Tolna-Mözs):	451550	409
Bogyiszlói Dunagyöngye Vt. (Bogyiszló):	451150	409
Széchenyi Zsigmond Vt. (Bátmonostor)	608350	303
Fajsz-Miske Egyesült Vt. (Fajsz)	605950	303
Jóbarátok Vt. (Dunafalva)	609450	303
Gemenc Zrt. (Baja)	505010	407

csak a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület érinti:

Gerjeni GE-FA Vt. (Gerjen):	451050	409
-----------------------------	--------	-----

csak a különleges madárvédelmi terület érinti:

Kriskó Miklós Vt. (Nagybaracska)	608460	303
Jóbarátok Vt. (Dunafalva)	609450	303

Vadgazdálkodási üzemtervek jóváhagyó határozatainak száma:

Gemenc Zrt. - TO-04H/39/194-2/2019

Báta Dunamente Vadászegyesület - TO-04H/39/139-2/2019

Decsi Vt. - TO-041H/39/55-3/2019

Szekszárdi Aranyfűrt Vt. - TO-04H/39/7-2/2019

Tolnai-Fácánkerti Vt. - TO-04H/39/110-3/2019

Bogyiszlói Dunagyöngye Vt. - TO-04H/39/67-5/2019

Gerjeni GE-FA Vt. - TO-04H/39/106-4/2019

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján halgazdálkodási vízterület az a vízfolyás vagy állóvíz, amely jellegének megváltoztatása nélkül időszakosan vagy állandóan alkalmas a hal életfeltételeinek biztosítására, ide nem értve a haltermelési létesítményt. Az ilyen vízterületeken, jogszerű horgászati tevékenységet állami horgászjegy és a hozzátartozó fogási napló birtokában végezhet a horgász, kivéve, ha más jogszabály (pl. Tvt.) alapján az adott vízterületen a horgászat nem megengedett tevékenység.

A halgazdálkodásra jogosult köteles 5 évre szóló halgazdálkodási tervet készíteni minden olyan nyilvántartott halgazdálkodási vízterületre, amelyre nézve területi jegyet ad ki, vagy amelyen horgászati célú haltermelést végez. A halgazdálkodási tervet a halgazdálkodási hatóság hagyja jóvá.

víztest	halgazdálkodásra jogosult	víztérkód
<i>csak a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület érinti:</i>		
Tolnai Felső Holtág	Tolnai Horgász Egyesület	17-020-1-5
Tolnai Alsó Holtág	Tolnai Dunáért Egyesület	17-021-1-5
Bogyiszlói-Duna	Bogyiszlói Horgász Egyesület	17-023-1-5
Duna (1499-1510 fkm)	TOHOSZ	17-002-1-1

a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és a különleges madárvédelmi terület is érinti:

Sió	TOHOSZ	17-003-1-1
-----	--------	------------

Keselyűsi Holt-Sió	TOHOSZ	17-024-1-1
Forgó-tó	Gemenc Zrt.	17-025-1-1
Sárosalja	Gemenc Zrt.	17-026-1-1
Decsi Nagy-Holt-Duna	Gemenc Zrt.	17-027-1-1
Decsi Kis-Holt-Duna	Gemenc Zrt.	17-028-1-1
Taplósi-Duna	DDNPI, Tolnai Önkorm.	17-029-1-3
Keszeges-tó	Bátai Horgász Egyesület	17-030-1-1
Mély-gödör	Bátai Horgász Egyesület	17-031-1-1
Szekszárd-Báta csatorna	Bátaszéki Horgász Egyesület	17-032-1-1
Baja Gemenc vízrendszer	Gemenc Zrt., DDNPI	03-006-1-1
Bátmonostori Fás-Duna	BÁCSHOSZ	03-007-1-1
Duna (1465-1493 fkm)	BÁCSHOSZ	03-092-1-1
Duna (1493-1499 fkm)	TOHOSZ	17-002-1-1

csak a különleges madárvédelmi terület érinti:

Nagybaracskai Füzési Duna	Nagybaracskai HE	03-061-1-4
Nagybaracskai Öreg Duna (Tischer)	BÁCSHOSZ	03-063-1-1
Duna (1455-1465 fkm)	HEBMESZ	02-010-1-1

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületekre vonatkozó halgazdálkodási tervek elérhetők az illetékes halgazdálkodási hatóságnál.

1.7.6. Vízyűjtő gazdálkodási terv

A tervezési területre a Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása körében, a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv 1-10. Duna-völgyi-főcsatorna alegység, 1-11. Sió alegység, 1-15. Alsó-Duna jobb part alegység és az 1.16. Felső-Bácska alegység terve vonatkozik.

A tervet a Kormány 1155/2016. (III. 31.) határozatával fogadta el. Elérhető a vízügyi honlapon, az alábbi linken:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

1.7.7. Világörökségi kezelési terv vagy tervezet

A tervezési terület nem képezi a világörökség részét, ezért nem készült kezelési terve.

2. Veszélyeztető tényezők

2.1. Jelenleg ható tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	L	23	Az erdők természetestől eltérő, kedvezőtlen fafajösszetételének és szerkezetének kialakítása és fenntartása, az erdők homogenizálása, a fajkészlet további szegényedése kedvezőtlen a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek szempontjából. A fészkelési és táplálkozási lehetőségek megváltozásán, beszűkülésén keresztül számos jelölő madárfajra is kedvezőtlenül hat. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrís (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>), nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), gyászincér (<i>Morimus funereus</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>)
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	L	20	Az idegenhonos fajokból álló erdők a honos fauna számára nem nyújtanak ideális élőhelyet. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok:</i> nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>)
B06	Fakitermelés (kivéve	M	23	A rövid idő alatt befejezett felújítógázások hatásai a

	tarvágás)			tarvágáshoz hasonló. A termelés alá vont területek ökológiai léptékben mérve nagyon rövid idő alatt veszítik el szinte teljes fás vegetációjukat. Az élőhely teljes átalakulása, a mikroklimatikus viszonyok évekre történő megváltozása az érzékeny fajok megritkulását, esetenként teljes eltűnését eredményezhetik. Különösen nagy károkat tud okozni az élővilágban, ha a termelés nagyobb összefüggő területen történik, melynek szomszédságában nem található hasonló, megfelelő méretű élőhely, ahová az élőhelyük megszűnésekor az állatok áthúzódhatnának, illetve ahonnan a későbbiekben a letermelt terület fajkészlete repatriálódhatna. A végvágásokon kívüli egyéb termelési tevékenységek főként a vegetációs periódusban okozhatnak komolyabb zavarást az érzékenyebb fajok számára. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrís (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>), nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>)
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is	M	23	Az odúlakó állatoknak, az erdőlakó és erdőben vadászó denevérfajoknak, a xilofág fajoknak egyaránt fontos a megfelelő minőségű (honos fajú, lehetőleg nagyobb átmérőjű) és mennyiségű holt faanyag jelenléte az erdőkben. Általában elmondható, hogy az erdőterületen összességében jelentős mennyiségű és változatos holtfa van jelen, de egyes területrészekben, ill. általánosságban közvetlenül a nevelővágások elvégzése után rosszabb a helyzet. Ennek változtatására azonban ma már konkrét törekvés tapasztalható a nagyobb erdőgazdálkodók részéről is. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrís (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal

				(<i>Ulmion minoris</i>) nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>)
B09	Tarvágás	M	23	A tarvágással letermelt területek néhány hét alatt veszítik el szinte teljes fás vegetációjukat. Az élőhely ennyire hirtelen történő teljes átalakulása, a mikroklimatikus viszonyok évekre történő megváltozása az érzékeny fajok megritkulását, esetenként teljes eltűnését eredményezhetik. Különösen nagy károkat tud okozni az élővilágban, ha a termelés nagyobb összefüggő területen történik, melynek szomszédságában nem található hasonló, megfelelő méretű élőhely, ahová az élőhelyük megszűnésekor az állatok áthúzódhatnak, illetve ahonnan a későbbiekben a letermelt terület fajkészlete repatriálódhatna. Több denevérfaj elkerüli a nyílt területeket, ezért a tarvágások során kialakított fátlan területek alkalmatlan lakó- és táplálkozóhelyek számukra. Természetesen a tarvágás, mint a legintenzívebb fahasználati mód, az élőhelyek, szálláshelyek és táplálkozóterületek megszűnésével minden erdei fajt, köztük a terület jelölő fajait is érinti. A mára kialakult gyakorlat szerint a természeti értékekben gazdagabb, de természetes felújulásra nem, vagy csak korlátozottan képes erdőterületeken sem történik nagy területű tarvágás, és arra is vegetációs időn kívül kerül sor. Tekintettel az erdős terület tömbszerűségére, nagy kiterjedésére, a fajok számára az áttelepülési lehetőség általában biztosított. Ugyanakkor az őshonos erdők esetében a tarvágásos véghasználat aránya folyamatosan csökken. Az adottságainak köszönhetően természeti értékekben leggazdagabb erdőtömbök erdőgazdálkodója (Gemenc Zrt.) egyre több területen tér át az örökerdő gazdálkodásra, vagy végez ma már nagyobb területeken olyan kísérleti beavatkozásokat, amelyek az erdő tarvágás nélküli megújítását szolgálják. Ugyanakkor egyre több erdőterület kap faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú besorolást is. Ezeknek a tendenciáknak köszönhetően a tarvágás, mint esetleges veszélyeztető tényező hatása csökken. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrös (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén

				<i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), középfakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>)
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	M	1	A szigetelés nélküli elektromos légvezetékek gyakran okoznak áramütést, a nagytestű madarak esetében ez jelentős mortalitási tényező. Érintett közösségi jelentőségű fajok: fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>)
E02	Hajózási és komp útvonalak működtetése	M	1,3	A nemzetközi hajózóút 27 dm-es mélységének biztosítása érdekében a Duna főágában több helyen kavics- és fenékkotrás történhet. A kotrással a reofil jelölőfajok szaporodóhelyei szűnhetnek meg. Érintett közösségi jelentőségű fajok: balin (<i>Aspius aspius</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>), dunai ingola (<i>Eudontomyzon mariae</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), leánykancér (<i>Rutilus pigus</i>), garda (<i>Pelecus cultratus</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>).
E03	Hajózási és komp útvonalak, valamint horgonyzási infrastruktúra (pl. csatornázás, kotrás)	M	1,3	A nemzetközi hajózóút 27 dm-es mélységének biztosítása érdekében a Duna főágában több helyen kavics- és fenékkotrás történhet. A kotrással a reofil jelölőfajok szaporodóhelyei szűnhetnek meg. Érintett közösségi jelentőségű fajok: balin (<i>Aspius aspius</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>), dunai ingola (<i>Eudontomyzon mariae</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), leánykancér (<i>Rutilus pigus</i>), garda (<i>Pelecus cultratus</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>).
F05	Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)	M	1	A bicikliutak és más turisztikai vagy rekreációs célú beruházások egyes esetekben jelölő élőhelytípusok károsításával, vagy jelölő fajok életterének csökkenésével járnak. Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek: 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrös (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) kúszó zeller (<i>Apium repens</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>),

F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek (horgászat)	L	10	A széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), a selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetser</i>) és a magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>) falánkságánál fogva gyakran mélyre nyeli a horgot, ezáltal a horgászat releváns veszélyeztető tényező e taxonok esetében. Esetenként problémát okozhat a part menti vegetáció károsítása a horgász helyek kialakítása során. A kúszó zeller (<i>Apium repens</i>) egyetlen apró állománya egy horgásztóként és rekreációs területként hasznosított holtág partján, belterületen található, rendszeresen karbantartott gyepen. Bár a taposást jól tűri, a felázott talajon gépjárművel könnyű kárt okozni az állományban. Mivel élőhelye kedvelt pihenő- és kirándulóhely, a véletlen károsítás (tűzrakás, kijárás, kutyák károkozása ásással stb.), és a területfejlesztési beruházások (kültéri bútorok kihelyezése, sétány karbantartása, infrastruktúra fejlesztés vagy karbantartás stb.) is reális veszélyt jelentenek. A nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), a vetési lúd (<i>Anser fabilis</i>) telelő állományát a megnövekedett emberi jelenlét (éjszakai horgászat, motorcsónakforgalom) jelentősen zavarhatja. A fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), a nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), a kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), a szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>), a kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>), a rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), a barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), a vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>), a darázsólyv (<i>Pernis apivorus</i>), a kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), a partifecske (<i>Riparia riparia</i>) szempontjából a fészkelő- és táplálkozó területek zavartsága (gyalogos, kerékpáros és vízi turizmus, természetfotózás, horgászat, vadászat) jelent veszélyt.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	100	A területen élő nagyvad állomány nagysága az utóbbi években ugyan csökkenő tendenciát mutat, de még mindig jelentősen meghaladja a terület eltartóképességét, korlátozva az erdők természetes felújulását, ill. a lágyszárú szint diverzitás csökkenését is okozva. A túlzott taposás és a vaddisznók túrása a gyepes élőhelyek degradációjához vezethet. A vaddisznók és a ragadozók egyes jelölő állatfajok állományaiban is kárt tehetnek. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) 3130 – Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval 6440 – Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i>-hoz tartozó mocsárrétjei 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálóréték mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), európai hód

				(<i>Castor fiber</i>), díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)
G13	Állatok mérgezése (kivéve ólommérgezés)			Az elmúlt években több esetben találtak mérgezés következtében elpusztult ragadozómadár-tetemeteket a területen. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok:</i> rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>)
G14	Ólom használata lövedékként vagy horgászszúlyként			Az területen mérgezés gyanújával begyűjtött madártetemek legnagyobb hányadánál kimutatható volt az ólommérgezés. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok:</i> rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>)
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	50	Az inváziós fajok kiszorítják élőhelyükről az őshonos fajokat. Az inváziós fajok állományai ökológiai szempontból kevésbé jelentenek jó élőhelyet az őshonos állatvilág számára. A gyepterületeken elsősorban a közönséges selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) terjedése okoz problémát, a mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) főként a vágásterületeken, bolygatott élőhelyeken jelenik meg. Az állóvízi élőhelyeken főként a fekete törpeharcsa (<i>Ameiurus melas</i>) negatív hatásával számolhatunk. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrös (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> 6440 Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei apró fillérsiga (<i>Anisus vorticulus</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>)
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	100	Az inváziós fajok kiszorítják élőhelyükről az őshonos fajokat. Az inváziós fajok állományai ökológiai szempontból kevésbé jelentenek jó élőhelyet az őshonos állatvilág számára, rovarviláguk szegényesebb, ezért a rovarokkal táplálkozó más állatok számára is kevésbé megfelelő. A magas aranyvessző, a tájjidegen őszirózsa fajok terjedése pedig

				a fátlan élőhelyek természetes élővilágát befolyásolja negatívan. A pontokaszpikus gébfajok (<i>Neogobius</i> spp.) gradációja negatív hatást fejthet ki az őshonos, azonos élőhelyen előforduló jelölő fajok ivadékaira. A vízi makroszkópikus gerinctelen fajok között is évről-évre több idegenhonos faj figyelhető meg, melyek az őshonos fajok populációit kiszorítják. Egyes inváziós kártevők természetes ellenségek híján komoly pusztítást végezhetnek a honos fajok állományaiban (pl. várhatóan a tölgy csipkésposloska). <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> Valamennyi élőhelytípus, jelölő xilofág fajok és halfajok.
K05	Víztestek fizikai változása	L	20	A folyószabályozás, a kotrások, és az ezek következtében jelentkező mederberágódás, valamint jelentős vízszint- és talajvízszintcsökkenés következtében ritkábbak lettek az elárasztások, a vizes élőhelyek kisebb helyekre szorultak vissza, szárazodik (és ezzel párhuzamosan sokszor gyomosodik) a terület, a holtágak, mellékágak vízutánpótlása kevesebb, átöblítése egyre ritkább. A zátonyok kotrása a főágban kedvezőtlenül befolyásolhatják az ott ívó halak állományát. A partfal kövezések csökkentik partifecske számára alkalmas fészkelőhelyek kiterjedését. A tervezési területen fennmaradt mocsári fajok populációinak jelentős veszélyeztető tényezője a vízi makrovegetációval gazdagon borított csatornák kotrása. A lágyüledékekkel előfordulhat réticsíkok (<i>Misgurnus fossilis</i>) kiemelése is, így az üledékeltávolítás releváns veszélyeztető tényező. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrös (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 3130 – Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval 6430 – Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofíl magaskórós szegélytársulásai balin (<i>Aspius aspius</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbins (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbins (<i>Gymnocephalus schraetser</i>), apró fillércsiga (<i>Anisus vorticulus</i>), partifecske (<i>Riparia riparia</i>)
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés,	H	5	A medermélyülés, a mellékágak elzáródása, holtágak feltöltődése részben mesterséges mederalakítási és szabályozási tevékenységeknek köszönhető, részben természetes folyamat. A még meglévő, értékes élővilággal rendelkező mellékágak és holtágak megőrzése azért fontos feladat, mivel a szabályozások következtében a folyók

	szikesedés)			természetes dinamikája jórészt megszűnt, új mellékágak keletkezése nem várható. A vízben élő és szaporodó fajok számára élőhelyeik átalakulása lokális eltűnésüket okozhatja. Elsősorban a mocsári élőhelyeken élő faunaelemeket veszélyezteti a feliszapolódás és kiszáradás. A vizes élőhelyek feliszapolódása, szárazodása, időszakos sekély vízállások korai kiszáradása sok jelölő madárfaj fészkelő- és táplálkozóhelyének átalakulásával, táplálékbázisának csökkenésével jár. A partfalakban költő madarak (jégmadár, parti fecske) számára a fészkelésre alkalmas partszakaszok benövényesedése hátrányos. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 3150 - Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (<i>Magnopotamion</i>) vagy békatutajhínár (<i>Hydrocharition</i>) növényzettel szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), parti fecske (<i>Riparia riparia</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>), szürke gém (<i>Ardea cinerea</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba/Casmerodius albus</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), a törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)
L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)	M	5	Komoly veszélyt jelenthet a kőrüspusztulást okozó <i>Hymenoscyphus fraxineus</i> kórokozó gombafaj megjelenése a területen. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)
L04	Természetes eutrofizáció vagy savasodás	M	5	Elsősorban az állóvízi élőhelyeket és a mocsári élőhelyek faunaelemeit veszélyezteti az eutrofizáció. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 3150 - Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (<i>Magnopotamion</i>) vagy békatutajhínár (<i>Hydrocharition</i>) növényzettel szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)
M08	Áradás (természetes folyamat)	L	5	Az árvízi elöntés megghiúsíthatja egyes madárfajok költését, a túl magas vízállás a táplálkozóterületek

				méretét is csökkenti. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok:</i> bölgébika (<i>Botaurus stellaris</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba/Casmerodius albus</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), partifecske (<i>Riparia riparia</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)
N01	Hőmérsékletváltozás (pl. hőmérséklet növekedés és szélsőséges hőmérsékleti értékek) a klímaváltozás következtében	M	10	A hőmérséklet növekedés hatására a víz hőmérséklete is emelkedik, mellyel a víz oldott oxigéntartalma csökken, ezért a reofil fajok élettani igényét a csökkent oxigéntartalom egyre kevésbé elégíti ki, ezért hosszú távon egyes jelölő halfajok állományainak a csökkenésével lehet számolni. Az enyhe időjárás miatt egyes költöző madarak megpróbálkoznak az átteleléssel, de sokszor sikertelenül. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> balin (<i>Aspius aspius</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), leánykancér (<i>Rutilus pigus</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba/Casmerodius albus</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)
N09	Egyéb változások az abiotikus viszonyokban a klímaváltozás következtében	H	90	A klímaváltozás következtében megváltozó hidrológiai körfolyamat a folyó vízjárását, és így a mederváltozási folyamatokat és a teljes terület vízellátását is befolyásolja. Az elhúzódó aszályos, kisvízes időszakok és a hirtelen lezúduló intenzív csapadék szélsőséges, a korábbiaktól eltérő jellegű vízjárást eredményez, ami a vízhez kötődő élőhelyeket átalakíthatja. A nagyvízi kiöntések egyre gyakoribb elmaradása sok madárfaj táplálkozóterületének csökkenését, táplálékhiányt okoz. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrös (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 3130 – Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval 6430 – Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskőrös szegélytársulásai cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös-gém (<i>Ardeola ralloides</i>)

2.2. Kívülről érkező hatások

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A15	Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás)	L	-	A nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) és a vetési lúd (<i>Anser fabilis</i>) telelő állományát a szomszédos táplálkozó területek (tarlók) idő előtti beszántása veszélyezteti.
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	L	-	Biocid termékek, kemikáliák, rovarölő szerek mezőgazdasági használata a mezőgazdasági területekkel szomszédos természetes élőhelyek, felszíni és talajvizek szennyezésével károsíthatják elsősorban a vízi életközösségeket, valamint a táplálékhálózatába kerülve fogyasztóikat is (pl. védett denevér és madárfajokat). A vegyszerek természeti környezetbe jutása elősegíti annak degradációját, az inváziós fajok térnyerését, érzékeny fajok eltűnését. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 3150 – Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (<i>Magnopotamion</i>) vagy békatutajhínár (<i>Hydrocharition</i>) növényzettel dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), apró fillércsiga (<i>Anisus vorticulus</i>)
G07	Vadászat	L	-	A nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) és a vetési lúd (<i>Anser fabilis</i>) telelő állományát a szomszédos területeken folyó szárnyasvadászatok veszélyeztetik.
J01	Felszíni és felszín alatti vizeket érintő kevert forrású szennyezés (édesvízi és szárazföldi)	M	-	A Duna vízminősége az utóbbi évtizedben sokat javult, de haváriaesemények előfordulása nem zárható ki. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 3150 – Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (<i>Magnopotamion</i>) vagy békatutajhínár (<i>Hydrocharition</i>) növényzettel vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), valamennyi halfaj

2.3. Jövőbeli potenciális hatások

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	L	1	A legeltetés esetleges megszűnése miatt a gyepek átalakulhatnak, becserjésednek, beerdősülnek. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 6440 – Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	1	A túllegeltetés miatt a gyepek fajkészlete átalakulhat, diverzitásuk csökkenhet, gyomosodás indulhat meg. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)
G10	Illegális kilövés/elpusztítás	L	10	<i>Érintett közösségi jelentőségű fajok:</i> eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>)
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	25	A terület szárazodása, a mellékágak és csatornák feltöltődése folyamatos probléma. A vízben élő, táplálkozó és szaporodó fajok számára egyre romló életfeltételek lokális eltűnésüket okozhatják. <i>Érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek:</i> 3130 - Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval 3150 – Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (<i>Magnopotamion</i>) vagy békatutajhínár (<i>Hydrocharition</i>) növényzettel 3270 – Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodion rubri</i> , és részben <i>Bidention</i> növényzettel 6440 – Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétjei 6430 – Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai 91E0 – Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magaskőrís (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös-gém (<i>Ardeola ralloides</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba/Casmerodius albus</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), a törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus</i>

				<i>pugnax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)
--	--	--	--	--

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

3.1.1 Általános célkitűzések

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelyeik kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Fő célkitűzések:

- Kiemelt fontosságú cél a vizes illetve vízi élőhelyek megfelelő, a természetes folyamatokhoz hasonló vízellátásának és vízjárásának biztosítása.
- A Duna-menti természetes élőhelyek (kemény és puhafás ligeterdők, mocsárrétek, vizes és vízi élőhelyek) fennmaradásának, valamint az ott élő, védett vagy ritka növény- és állatfajok életfeltételeinek biztosítása.
- A természetközeli erdőgazdálkodási gyakorlattal az erdei élőhelyeken a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fafajokból álló, a honos társulásoknak megfelelő fajösszetételű, többkorú, a társulásra jellemző szerkezetű és aljnövényzetű erdő kialakulásának elősegítése. A komplexitás fenntartásához az idős faegyedek mennyiségének megőrzése, a folyamatosan újratermelődő fekvő és lábon álló holt faanyag biztosítása mellett.
- A jelenlegi gyepterületek megőrzése, gyepként való fenntartása újbóli hasznosítással, és a szukcessziós folyamatok késleltetésével, visszafordításával.
- Inváziós növények állományainak visszaszorítása (pl. zöld juhar (*Acer negundo*), amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*), bálványfa, nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*), selyemkóró).

További célok és célkitűzések:

- A Duna menti holtágak és mellékágak megőrzése.
- Zátonyok megóvása.
- Idős faegyedek, állományok kímélete. Megfelelő mennyiségű fekvő és lábon álló holt faanyag, biztosítása, a holtfa-képződés nem akadályozó erdőgazdálkodás folytatása.
- A természeti értékek felmérése, nyilvántartása, a létrejövő változások nyomon követése, monitorozása és értékelése, kiemelt figyelemmel a terület jelölő és egyéb közösségi jelentőségű fajaira és élőhelyeire.
- A természetvédelmi beavatkozások céljainak és eredményeinek társadalmi bemutatása, elfogadtatása, a természeti és táji értékek széleskörű megismertetése, az ökoturisztikai lehetőségek bővítése, a környezettudatos gondolkodás és a természetvédelmi szemlélet kialakítása, fejlesztése.

- A nem természetvédelmi célú beruházások visszaszorítása.
- Hosszú távon a szántóterületek természetyszerű, gyeperdő művelési ágú élőhelyekké átalakítása.
- A terület jelölő erdőállományaiban a közösségi jelentőségű, védett és fokozottan védett fajok (pl. *Crataegus nigra*, *Vitis sylvestris*, *Felis silvestris*, *Apatura metis*, *Myotis dasycneme*, *Haliaeetus albicilla*, *Ciconia nigra*) megőrzése érdekében a fajok ökológiai igényeihez igazodó szerkezeti jellemzők fenntartása, illetve kialakítása.

a) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület:

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása:

91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magasköris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)

3130 Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval

3270 Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel

6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskörös szegélytársulásai

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*)

díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

balin (*Aspius aspius*)

vágó csík (*Cobitis taenia*)

halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)

széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*)

selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*)

magyar bucó (*Zingel zingel*)

dunai ingola (*Eudontomyzon spp.*)

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

vidra (*Lutra lutra*)

európai hód (*Castor fiber*)

tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

molnárgörény (*Mustela eversmannii*)

nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*)

gyászincér (*Morimus funereus*)

szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)

leánykancér (*Rutilus pigus*)

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének helyreállítása:

6440 Folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei

3150 Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (*Magnopotamion*) vagy békatutajhínár (*Hydrocharition*) növényzettel

kúszó zeller (*Apium repens*)

apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*)

réti csík (*Misgurnus fossilis*)

dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

b) különleges madárvédelmi terület:

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása:

jégmadár (*Alcedo atthis*)

európai lappantyú (*Caprimulgus europaeus*)

kormos szerkő (*Chlidonias niger*)

fehér gólya (*Ciconia ciconia*)

kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)

balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*)

rétisas (*Haliaeetus albicilla*)

töviszúró gébics (*Lanius collurio*)

kis bukó (*Mergus albellus*)

halászsas (*Pandion haliaetus*)

függőcinege (*Remiz pendulinus*)

küszvágó csér (*Sterna hirundo*)

partifecske (*Riparia riparia*)

réti cankó (*Tringa glareola*)

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének helyreállítása:

nagy lilik (*Anser albifrons*)

vetési lúd (*Anser fabalis*)

cigányréce (*Aythya nyroca*)

fekete gólya (*Ciconia nigra*)

közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*)

fekete harkály (*Dryocopus martius*)

nagy kócsag (*Egretta alba*)

kis kócsag (*Egretta garzetta*)

kerecsensólyom (*Falco cherrug*)

vándorsólyom (*Falco peregrinus*)

örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

törpegém (*Ixobrychus minutus*)

vörös kánya (*Milvus milvus*)

barna kánya (*Milvus migrans*)

bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)
darázsölyv (*Pernis apivorus*)
kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)
hamvas küllő (*Picus canus*)
kanalasgém (*Platalea leucorodia*)
guvat (*Rallus aquaticus*)
kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*)

- Fészkelő-, táplálkozó- és pihenőhelyek háborítatlanságának biztosítása a területhasználatok megfelelő szabályozásával (vadászati, horgászati, turisztikai, gazdálkodási és egyéb kezelési tevékenységek tér és/vagy időbeli korlátozásával).
- Vízivad vadászat mellőzése.
- Vizes élőhelyek szegélyvegetációjának megőrzése.
- A fészkelő fokozottan védett madárfajok esetében (pl. *Haliaeetus albicilla*, *Ciconia nigra*, *Milvus migrans*) fészkek védőzónák kijelölése és háborítatlanságuk biztosítása a költési időszakban.
- Szakadópartok megőrzése, állapotuk javítása.
- Áramútás következtében bekövetkező madárpusztulások minimalizálása.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „**A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a területen előforduló közösségi jelentőségű értékek védelme érdekében, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok figyelembevételével, javaslatot tegyenek a gazdálkodás és területkezelés természetvédelmi szempontból kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, a kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A kezelési javaslatok egy részét a teljes területre vonatkozóan egységesen tárgyaljuk. Azokat a javaslatokat, amelyek csak egy-egy élőhelytípus (vagy élőhelytípus csoport) speciális kezelésére vonatkoznak, a területen lehatárolt kezelési egységekre (KE) vonatkozóan határozzuk meg. Egy kezelési egységbe azok az élőhelytípusok tartoznak, melyek ökológiai igényeik, környezeti adottságaik és a kialakult területhasználati módok alapján természetvédelmi szempontból hasonló kezelést igényelnek. Az egyes kezelési egységekre vonatkozóan meghatározzuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhelyek és fajok megőrzése érdekében javasolunk.

Az intézkedések alapvetően két nagy csoportba sorolhatók. Az első a gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok, amelyeket általánosan területszinten értelmezzünk. Az intézkedések második csoportját a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok adják, amelyek vagy szintén az egész területre vonatkoznak, vagy kezelési egységhez kötődnek.

A) Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 8. § értelmében a Natura 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő és a Natura 2000 terület jelölésekor jogszerűen, végleges engedélynek megfelelően folytatott tevékenység korlátozás nélkül folytatható. A védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen tilos engedély nélkül vagy az

engedélytől eltérő módon olyan tevékenységet folytatni, illetve olyan beruházást végezni, amely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza.

A védett természeti területnek minősülő Natura 2000 területen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 35. § (1) szerint tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.

Településrendezési eszközök

A településrendezési eszközök külön előírásokat a tervezési területre nézve nem tartalmaznak. A tervezési területen beépítésre szánt terület, ipari, vagy más természetvédelmi szempontból zavaró hatású, gazdasági létesítmények elhelyezésére szolgáló különleges terület kijelölése nem javasolt.

Építési tevékenység

Természetvédelmi területen bármilyen új építés meggondolandó. Új építmények létesítésének engedélyezése csak rendkívül indokolt esetben, a terület kezeléséhez vagy bemutatásához szorosan kapcsolódó célból javasolt. Épület, építmény minden esetben csak egyedi hatósági engedély alapján létesíthető. Tájba illesztésüket a hatályos szabványok és településrendezési eszközök előírásainak megfelelően kell megvalósítani. Kizárólag olyan helyszínen helyezhetők el, ahol jelölő fajokat és élőhelyeket, egyéb védett természeti értéket közvetlenül nem veszélyeztetnek és azokra közvetetten sem gyakorolnak jelentős negatív hatást.

Közlekedés

A közlekedésre (gyalogos, kerékpáros, lovas és gépjárműves) kizárólag a meglévő kijelölt utak és a töltéskorona használata javasolt. Új utak létesítése, földutak burkolása, stabilizálása csak természetvédelmi célokkal összeegyeztethető módon, illetve a természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetést követően javasolt. Fokozottan védett területekre (a kijelölt turistautak kivételével) a belépés csak hatósági engedéllyel történhet.

A vízi közlekedés feltételeit a hajózóúton a hatályos jogszabályoknak megfelelően biztosítani kell, de minden esetben mérlegelni szükséges a természetvédelmi szempontokat is. A hajózóút fenntartása, karbantartása során a természetvédelmi szempontból legkevésbé hátrányos megoldások alkalmazására kell törekedni, melyek a vizes élőhelyeket lehetőleg nem károsítják, a vízi és vízparti jelölő élőhelyekre nincsenek jelentős negatív hatással.

A területen közlekedő keskeny nyomtávú vasút üzemelése és karbantartása során fokozottan javasolt ügyelni a szennyezőanyagok környezetbe kerülésének megelőzésére.

Infrastruktúra-hálózatok

A területet érintő, keresztező elektromos és más vezetékek, kábelek létesítésénél és átépítésénél, az ökológiai hálózat részét is képező védett területeken az Országos Területrendezési Terv előírásai szerint kell eljárni. Mobil rádiótelefon szolgáltatás nyújtásához szükséges antennák, antennatartó-szerkezetek és az azokhoz tartozó műtárgyak elhelyezése a területen nem engedélyezhető. A légvezetékek fennmaradása átépítéskor csak abban az esetben engedélyezhető, ha a földkábel létesítése a természetvédelmi kezelő nyilatkozata szerint a természeti értékekben nagyobb kárt okoz. A meglévő légvezetékeket javasolt megfelelő szigeteléssel ellátni, esetleg földkábelrel kiváltani az áramütés okozta madárpusztulások megakadályozása érdekében. Újabb légvezetékek kiépítése kerülendő. A meglévő infrastruktúraelemek üzemeltetési és karbantartási munkái során a természeti értékek lehető legnagyobb kíméletére kell törekedni. Javasolt a bolygatások minimalizálása, a gyomosodás megelőzése illetve visszaszorítása, a vegetációs időszakon kívüli munkavégzés.

Turizmus

Az EuroVelo6 európai fő kerékpáros út részét képezi a Duna bal parti aszfaltozott töltésszakasza a teljes területen. A horgász- és a vadászturizmus a Gemencen kiemelkedő jelentőségű. Valamennyi szabadidős és turisztikai tevékenységgel kapcsolatban alapvető elvárás az élővilág védelme, a természeti környezet lehető legkisebb zavarása, a védett területekre vonatkozó előírások betartása. A szemetelés, felesleges hangoskodás, a környezet bármilyen átalakítása (pl. a vegetáció károsítása táborhelyek vagy horgász helyek kialakítása céljából), bármely faj engedély nélküli gyűjtése kerülendő.

A növekvő turizmus és a természetvédelem közötti összhangot megfelelő kommunikációval, a turisták folyamatos tájékoztatásával, ismeretterjesztő és szemléletformáló tevékenységgel lehet biztosítani. A turistákat széles körben, minél többféle csatornán keresztül javasolt tájékoztatni a kötelező érvényű előírásokról és az elvárható viselkedési szabályokról. Különösen fontos a horgászturizmushoz kapcsolódó ismeretterjesztő és szemléletformáló tevékenység.

A vízi turizmus jelenlegi infrastruktúra hálózatának (táborhelyek) folyamatos karbantartásáról gondoskodni kell, azonban újabbak létesítése nem javasolt. A természeti értékek védelme érdekében a Duna-Dráva Nemzeti Park területén csak a kijelölt táborhelyek használhatók sátorozásra. Ezek hatósági engedéllyel bárki számára igénybe vehetők, számuk növelése azonban nem javasolt.

Turisztikai beruházások csak abban az esetben támogathatók, ha nem járnak közösségi jelentőségű értékek károsításával vagy jelentős zavarásával.

A horgászat, a vadászat és a természetfotózás is fokozott zavarást jelenthet a terület jelölő madárfajai számára a költési időszakban és vonuláskor is. Különösen a vizes élőhelyek közelében fontos a zavarás minimalizálása ezekben az időszakokban a turisztikai tevékenységek során is. Az őszi vonulás időszakában a Nyéki-Holt-Duna, a Báli-tó, a Csörös, a Zsold-kaszáló és a Sulymos tó környékén, a vonuló madarak számára kedvező

vízborítás esetén az emberi zavarás minimalizálására kell törekedni, indokolt esetben a turizmus, fotós turizmus, vadászati tevékenység korlátozása is szükséges lehet.

Ipar

A Natura 2000 területen jelentős ipari létesítmény nem található. Jelölő fajokat és élőhelyeket, egyéb védett természeti értéket közvetlenül vagy közvetve veszélyeztető, azokra negatív hatást gyakorló ipari tevékenység végzése nem javasolt.

Bányászat

Homok, föld kitermelése csak a hatóságok engedélyével lehetséges. A mederből történő homok és kavics kitermelés nem javasolt, csak természetvédelmi indokkal, illetve jogszabályi kötelezettségből adódó mederkezelési céllal végezhető. Szintén nem javasolt új anyaggyerő helyek kialakítása a tervezési területen belül. Az ökológiai hálózat magterületében és ökológiai folyosó övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető az OTTrT 25. § (5) és 26. § (5) rendelkezései értelmében.

B) Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

Vadgazdálkodás

A területen élő nagyvad állomány nagysága az utóbbi években ugyan csökkenő tendenciát mutat, de még mindig jelentősen meghaladja a terület eltartóképességét. Az őshonos erdőállományok természetes felújulási lehetőségének biztosítása, valamint a lágyszárú szint diverzitásának megtartása érdekében az élőhely eltartóképességével összhangban álló nagyvadsűrűség kialakítása és fenntartása kiemelt cél. A magas nagyvadlétszámokkal összefüggésben tetemesek az erdő- és mezőgazdasági károk. Ennek következményeként, valamint kizárólag az erdőterületeken értelmezhető őszi-téli időszakai vadeltartó képesség végeessége miatt, a csülkös vad állományok csökkentése, a mező- és erdőgazdálkodás érdekeivel és tűrőképességével összhangban álló nagyságú állományok kialakítása, az élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetét javító/fenntartó vadgazdálkodás kialakítása szükséges. A nagyvadállományok kezelése során el kell érni, hogy azok létszáma beálljon a fenntartandó legkisebb és az élőhelyének fennmaradását nem veszélyeztető, az erdőfelújítások sikerességét kerítés nélkül biztosító szint közé.

Természetes területen, gyepes-erdős élőhelyeken a nem szántó művelési ágban nyilvántartott földrészeket a vadgazdálkodás természetvédelmi szempontból nem előnyös, az ilyen területek kezelt vadlegelőként való hasznosítása javasolt. A kezelt vadlegelőn tenyésztő kultúrát legfeljebb 4 évenként szántóföldi agrotechnológia alkalmazásával meg lehet újítani. Gyepként javasolt fenntartani azokat a területrészeket, melyek adottságaiknál fogva szélsőségesen szárazakká válnak (válhatnak) a vegetációs időszakban.

A terület természetességének megőrzése érdekében a természetes területen, főként a természetes gyepeken és vizes élőhelyeken, valamint az azokkal közvetlenül érintkező területrészekben új szóró, etetőhely kialakítása nem javasolt. A lőnyiladékok száma a vadgazdálkodáshoz elegendő, ezért újabb lőnyiladékok kialakítása nem javasolt, a meglévők karbantartását megelőzően egyeztetni javasolt a természetvédelmi kezelővel, hogy a védett természeti értékek sérülése elkerülhető legyen. Új vadgazdálkodási építmények létesítése, a meglévők átalakítása vagy áthelyezése előtt a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetni javasolt.

A Natura 2000 természeti területeken vadtakarmányozás abban az esetben indokolt, ha a vadlétszám az élőhely fennmaradását nem veszélyeztető legmagasabb vadlétszám alá csökken. A vadállomány kiegészítő takarmányozása érdekében működtetett szórók, etetők, egyéb vadgazdálkodási létesítmények környezetében biztosítani kell a folyamatos gyommentesítést. A takarmányozás során törekedni kell a gyommentes etetőanyag felhasználásra, elkerülve ezzel az intenzíven terjedő és/vagy idegenhonos növényfajok terjesztését és az élőhelyek leromlását, veszélyeztetését.

Nem őshonos vadfajok telepítése, vagy megtelepedésének eltűrése nem kívánatos a területen. Vízivad vadászata a különleges madárvédelmi területen kerülendő.

Legfontosabb ágazati jogszabályok:

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény
A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény
végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet

Vízgazdálkodás

Az egyik legfontosabb természetvédelmi feladat a terület vízrendszereiben az ökológiai vízigény mindenkor biztosítása, a vizes élőhelyek sokaságának megőrzése.

A folyamszabályozások után a természetes ártéri mederdinamika megszűnésével új kanyarulatok kialakulására, mellékágak képződésére, holtágak lefűződésére, természetes zátonyképződésre csak nagyon korlátozott keretek között van lehetőség, ezért a még meglévő természetközeli állapotú vízrendszereket szükség esetén aktív beavatkozással kell megőrizni, illetve helyreállítani.

A folyó medermélyülése, a mellékágak és holtágak feltöltődése, a klímaváltozás következtében egyre gyakoribb aszályos, kisvízes időszakok, az árhullámok lefutási idejének rövidülése, a szélsőséges vízállási értékek gyakoribbá válása, az átlagos vízszint csökkenése

mind nehezítik a vizes élőhelyek változatos formában történő megtartását, a terület élőhely-fenntartási célú vízellátásának biztosítását. A terület vízigényének biztosítása az árvízként érkező többletvíz minél hosszabb idejű visszatartásával oldható meg. Az árvízként érkező víztöbblet biztosítja az ártér dinamizmusát, a vegetációs időszak csapadékkal ki nem elégített vízigényét, az ártéri víztestek feltöltését, párolgási és elszivárgási vízveszteségének pótlását. Cél a Dunán érkező árvízi víztömeg lassú szétterítése a fokrendszeren keresztül a hullámtéri és mentett oldali vízrendszerekben (mellékág, holtág, kubik, lap, tó, rét, nádas, mocsár), a szétterített víz minél hosszabb megtartása, a leürülés lassítása. Ezáltal a talajvíz szintje is emelhető, ami a nem vízi élővilág vízhez jutását is segíti.

Mentett oldali területeken az árvíz kijutása csak műtárgyakon keresztül, szabályozott formában valósulhat meg, ami térben és időben is korlátozza a vízkijuttatás lehetőségét. Ezen területek természetvédelmi helyzetének javítása érdekében javasolt a vízjogi üzemelési engedélyek felülvizsgálata, a vízszintek, üzemrendek természetvédelmi szempontú átalakítása.

A terület árvizes-ártéri jellegének megőrzése az alapja a jelölő fajok és élőhelyek megtartásának is.

A vízgazdálkodását befolyásoló tevékenységek tervezése és megvalósítása során szoros együttműködés szükséges az illetékes vízügyi igazgatósággal. A mellékágak kotrása az árvizek levonulását is segíti. Szükséges lehet a hidak környezetének (elsősorban a legnagyobb lefolyási akadályt képező 55. sz. műút hídnylásainak és környezetüknek) a tisztítása, fátlan állapotban tartása a nagyvízi vízszállítási viszonyok javítása érdekében.

Kötelezően betartandó ágazati előírások:

1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról

232/1996. (XII. 26.) korm. rendelet a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól.

120/1999. (VIII.6.) korm. rendelet a vizek és a közcélú vízellátási-művek fenntartására vonatkozó feladatokról

83/2014. (III.14.) korm. rendelet a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról

A tervezési terület kezelési egységei
(térképet ld. a 3.2.5 mellékletben)

A kezelési egységek lehatárolása a 2018-19-ben végzett élőhely felmérés alapján történt. A tervezési terület élőhely típusai, illetve azok természetességi állapota és a kialakult gazdálkodási módok alapján 9 kezelési egység került elkülönítésre. A kezelési egységek határai az élőhely foltokat követik, nem telekhatárokat vagy erdőrészlet-határokat, ezért nem rögzítettek, az élőhely foltok esetleges átalakulásával vagy vándorlásával együtt rugalmas módosításuk szükséges. Pontos térbeli lehatárolásuk a fenntartási terv gyakorlati alkalmazása során ezen terv térképmellékletének és leírásainak iránymutatása alapján, a konkrét feladat ismeretében a területen illetékes természetvédelmi őr segítségével, a terület aktuális állapotának megfelelően a helyszínen végzendő. Minden kezelési egységre vonatkozóan meghatározzuk azon intézkedések körét, melyeket a jelölő élőhelyek és fajok megőrzése érdekében természetvédelmi szempontból előnyösnek tartunk. A kezelési javaslatokat a természetvédelmi célok mellett a kialakult gazdálkodási gyakorlat és a terület adottságainak figyelembevételével igyekeztünk kidolgozni.

KE	Á-NÉR kód	Natura 2000 kód	Jellemzők
KE 1.	J4, J6, K1a, RA, RC	91E0*, 91F0, 91G0	Természetes vagy természetszerű erdők
KE 2.	J4xS6, J6xS6, RA, RB, RBb, RC, P1, RBxRC, RBxS2 RBxS6 RCxS6,	91E0*, 91F0	Dominánsan őshonos fafajú, de nem természetszerű erdők
KE 3.	P1, P2b, P2c, S2xRB, S2xRC, S3xRB, S3xRC, S6xRB, S6xRC	-	Vegyes faállományok
KE 4.	S1, S2, S3, S6, S7, P1, P8, S1xS6, S2xS6,	-	Dominánsan nem őshonos fafajú erdők
KE 5.	B1a, B5, D34, E1, OB, OC, OD, T2, T5, OBxOD, OBxP2a,	6250, 6430, 6440, 6510	Gyepek
KE 6.	U8, Ac, I1, I1N	-	Duna folyó és mellékágai
KE 7.	U9, Ac, I1N, B1a, OB	91E0, 3130, 3150, 3270, 6430	Holtágak
KE 8.	Ac, I1, D6, B1a, B2, B5, BA, OB, U8, U9, B5xOB, B5xB2, U7xAc, U7xU9	3270, 3150, 6430, 6440	Vizes élőhelyek
KE 9.	U2, U4, U10, U11, T1, T2, T6, T10, OC, OFxOD	-	Egyéb

*kiemelt jelentőségű közösségi élőhely típusok

KE-1 Természetes vagy természetszerű erdők

a) Kezelési egység kódja: KE-1

b) Kezelési egység meghatározása:

Jó vízellátottságú talajokon kialakult természetes és természetközeli erdős élőhelyek, puha- és keményfás ligeterdők, ritkábban gyertyános-kocsányos tölgyesek. Kialakulásukat tekintve legnagyobb arányban régi természetes állományok helyén, folyamatos gazdálkodás során fenntartott erdők, kisebb részben pedig visszaerdősödési folyamatok eredményeként alakultak ki. Az őshonos állományok a folyópart fiatal zátonyainak beerdősödése során először kialakuló bokorfüzesek melyek idővel puhafaligetekké fejlődnek.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- J4 Fűz-nyár ártéri erdők
- J6- Keményfás ártéri erdők
- K1a-Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 91E0 - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magasköris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
skarlábogár (*Cucujus cinnabarinus*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
gyászscincér (*Morimus funereus*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
nyugati piszednevér (*Barbastella barbastellus*)
tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
rétisas (*Haliaeetus albicilla*) (költőhely)
fekete gólya (*Ciconia nigra*) (költőhely)
közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) (költőhely, táplálkozóterület)
fekete harkály (*Dryocopus martius*) (költőhely, táplálkozóterület)
örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) (költőhely, táplálkozóterület)
barna kánya (*Milvus migrans*) (költőhely)

darázsölyv (*Pernis apivorus*) (költőhely, táplálkozóterület)

hamvas küllő (*Picus canus*) (költőhely, táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok:

fekete galagonya (*Crataegus nigra*)

hóvirág(*Galanthus nivalis*)

ligeti szőlő (*Vitis sylvestris*)

Duna-völgyi csillagvirág (*Scilla vindobonensis*)

nyári tözike (*Leucojum aestivum*)

fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*)

fürtös gyűrűvirág (*Carpesium abrotanoides*)

magyar színjátszólepke (*Apatura metis*)

nagy rókalepke (*Nymphalis polychloros*)

szélessávú aranybagoly (*Diachrysia nadeja*)

vadmacska (*Felis sylvestris*)

erdei sikló (*Elaphe longissima*)

erdei béka (*Rana dalmatina*)

barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)

zöld levelibéka (*Hyla arborea*)

barna kánya (*Milvus migrans*)

vörös kánya (*Milvus milvus*)

fekete gólya (*Ciconia nigra*)

réti sas (*Haliaeetus albicilla*)

nyuszt (*Martes martes*)

közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)

vízi denevér (*Myotis daubentonii*)

horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)

rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)

szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*)

barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*)

szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*)

közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*)

szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Ezen természeteshez közel álló, idősebb ligeterdők megőrzésének legmegfelelőbb módja (legalább a nemzeti park területén) az lenne, ha azokon gazdálkodás nem folyna, és természetvédelmi kezelésként kizárólag az intenzíven terjedő fafajok rendszeres visszaszorítása történne csak meg. Ahol a gazdasági hasznosítási kényszer miatt ez nem kivitelezhető, és természetes felújítás sem lehetséges, ott a puhafás ligeterdők esetében legfontosabb kezelési irányelvként az összefüggő vágásterületek méretének csökkentését, a keletkező vágásterületek hagyásfa-csoportokkal való mozaikos kiegészítését, a holt faanyag

területen tartását lehet kiemelni (mely az utóbbi évtized erdőgazdálkodása során meg is valósult). Törekedni kell a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodás ártéren is sikerrel alkalmazható módszereinek kidolgozására, az örökerdő gazdálkodás feltételeinek megteremtésére. Ajó vízellátottság az összes érintett élőhelykategória fenntartásának kulcskérdése: amennyiben a megfelelő vízviszonyok biztosítottak, az állományok viszonylag ellenállóak, jól regenerálódnak. Így fennmaradásuk elsősorban a mederveviszonyok változásától, az állandó és időszakos vizek megmaradásától függ, a teljes terület vízháztartásának megőrzésén, illetve javításán keresztül biztosítható. A hullámtérben található foltokat kevésbé, a mentett oldalon található erdőket jobban érinti a szárazodás. Ennek nyomát a fajkészletben most még nem lehet észlelni, de hosszú távú perspektívában kell vele számolni. A területről vizet elvezetni nem lehet, élőhelyrehabilitációs célú beavatkozások lehetnek szükségesek a kiszáradás hatásának mérséklése érdekében. Törekedni kell a fásszárú özőnfajok visszaszorítására .

A jelöl fajok (pl. xilofág bogarak, erdőlakó denevérek és madarak) számára ideális élőhelyek térben és időben folyamatos biztosítása érdekében javasolt a faj- és korszerkezetben is heterogén, nagyobb vágásfoltokat mellőző állományok fenntartása. Fontos az idős (100 év feletti) faegyedek és jelentős mennyiségű, álló és fekvő holt faanyag jelenléte, a böhöncös egyedek, biotópfák kímélete. Cél az erdőrészek 5–20%-ának érintetlenül hagyása (hagyásfacsoporthként). Az érintetlenül hagyandó részeket javasolt úgy jelölni, hogy azok az állományokon belül elhelyezkedő különleges vagy sérülékeny élőhelyeket, mikrohabitatokban gazdag állományrészeket, védett fajok állományait is magukba foglalják.

- A nemzeti parki területeken természetvédelmi szempontból a vegetációs időn kívüli fahasználat (szeptember 1. – március 31.) lenne ideális, ott ahol ez denevérfajok állományát nem veszélyeztet. Jelölő denevérfajok ismert élőhelyein a fakitermelést augusztus 15. és október 31. között javasolt elvégezni, így elkerülhető a kölykezőkolóniák, illetve a telelőcsoportok elpusztulása. A jelenlegi gazdasági és területhasználati háttér mellett ez alig kivitelezhető, ezért kompromisszumos megoldásként gazdálkodói megállapodás került elfogadásra a Gemenc Zrt. (erdőgazdálkodó) és a természetvédelmi kezelő között az erdőtervi természetességi kategóriákhoz kötötten, melynek értelmében ebben a kezelési egységben vegetációs időszakban csak tisztítási munkák végezhetők.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.
- 61/2017. (XII.21.) FM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról.

- A 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 96/2011. (X. 17.) VM rendelet
- körzeti erdőtervek

II.) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés vagy annak további fenntartása a természetvédelmi szempontból legértékesebb, sok védett és jelölő fajnak élőhelyet nyújtó természetes vagy természetszerű állományrészekben javasolt. Örökerdő üzemmódban való kezelés javasolt a már jelenleg is többkorú, hosszú távon készletgondozó használattal is fenntartható erdőkben; a természetes felújulásra bizonyosan képes állományokban, vagy ahol a megfelelő mennyiségű természetes újulat már megjelent. A konkrét területekre az erdőtervezést megelőzően a természetvédelmi kezelő javaslatot tesz.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	Az erdőtervezés során a természetvédelmi kezelő javaslata alapján lehatárolt területeken.
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állomány szélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Az erdőtömbök szélein, valamint a tisztások, terméketlenek és vizek határa mentén, ahol érvényesül a szegélyhatás.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	A 70 év fölötti erdőkben az erdőkezelés során a holtfa kialakulásának elősegítése is javasolt (pl. alászorult egyedek meghagyásával).

E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	A természetvédelmi kezelő javaslata alapján.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	Fekete galagonya megőrzése, az adott állományban ritka elegyfajok kímélete (pl.: vadgyümölcsök, szil fajok, tatárjuhar, korai juhar).
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Barna kánya: 04.01.-07.31. Vörös kánya: 03.01.-07.31. Ebben az időszakban a fekete gólya és rétisas fészkek 400 m sugarú, barna kánya és vörös kánya fészkek 200 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fekete gólya és rétisas fészkek 100 m, barna kánya és vörös kánya fészkek 50 m sugarú környezetében véghasználat nem, egyéb fakitermelés (tisztítás kivételével) csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. A korlátozásokat minden esetben egyedi hatósági határozat állapítja meg. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben a fenti javaslatoktól eltérően is kijelölhetik a hatóság, a természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	Tvt. 33. § (5) a) szerint, a már jelenleg is többkorú, hosszú távon készletgondozó használattal is fenntartható erdőkben; a természetes felújulásra bizonyosan képes állományokban, vagy ahol a megfelelő mennyiségű természetes újulat már megjelent.

E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	Főként a mélyedések, fokok, vízállásos részek vegetációjának megőrzése.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	Védett területen a Tvt. 33. § (2) értelmében is kerülendő a teljes talajelőkészítés.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	Az alkalmazandó fő fafajok jellemzően a kocsányos tölgy, magyar kőris, fehér nyár, fekete nyár, fehér fűz, az elegyfajok pedig a vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	Alkalmazandó elegyfajok lehetnek: vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A puhafás ligeterdők folyamatosan változó élőhelytípusok, a fejlődésüket befolyásoló természetes környezetformáló folyamatok a Duna mentén még érvényesülnek. Megőrzésükhöz elegendő ezek háborítatlan működésének biztosítása, ezért ezzel az élőhelytípussal kapcsolatban konkrét élőhely-rekonstrukciós javaslatokat nem teszünk. A keményfás ligeterdők esetében az inváziós fásszárúak terjedésének megakadályozása igényelhet aktív beavatkozást. A kiszáradás hatásának mérséklésére a vízellátás biztosítása céljából a terület vízrendszereit érintő élőhelyrehabilitációs célú beavatkozások lehetnek szükségesek, főként a mentett oldali területeken.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységbe sorolt élőhelyek a Natura 2000 védelem mellett a Duna-Dráva Nemzeti Park részeként országos jelentőségű védett vagy fokozottan védett területek is. Természetvédelmi szempontból ezek a tervezési terület legértékesebb erdő borította területei, közösségi jelentőségű élőhelyek, melyek számos védett és közösségi jelentőségű faj számára nyújtanak szaporodó-, táplálkozó- és bújóhelyet. A magyarországi folyók szabályozása következtében a kezelési egységbe tartozó kiemelt jelentőségű élőhelytípusok területileg visszaszorultak, fennmaradásuk a helyes erdőgazdálkodói gyakorlat mellett erősen függ a területek megfelelő vízháztartásának biztosításától. Az élőhelyek szerkezeti diverzitásának növelése (elegy fafajok, korosztályeloszlás, holtfa jelenléte), az állatvilág számára is nagyobb fajgazdagságot tesz lehetővé. Mindezek miatt a természetvédelmi szempontokat előtérbe helyező, a természetes erdődinamikai folyamatokra építő kezelés elsődleges fontosságú.

A terebélyes, idős, fészektartó fának alkalmas faegyedeket is tartalmazó, viszonylagosan háborítatlan állományok jelenléte a terület egyik legjelentősebb természeti értékét jelentő madárfajok: a fekete gólya, a rétisas, a barna kánya állományainak megőrzése szempontjából elsődleges fontosságú. Az idős, vagy vegyes korú, idős állományrészeket vagy egyedeket és nagyobb mennyiségű pusztuló és holt fát is tartalmazó erdők a xilofág bogarak, az erdőlakó denevérek, és a jelölő erdei, odúlakó madarak szempontjából egyaránt fontos.

KE-2 Dominánsan őshonos fafajú, de nem természetszerű erdők

a) Kezelési egység kódja: KE-2

b) Kezelési egység meghatározása:

Nagy részt középkorú állományok és fiatal erdőtelepítések, kőrises, ritkábban tölgy-kőris, illetve fűz és nyaras állományok, szebb hagyásfákkal, melyek gyakran özönnövényekkel, többnyire zöld juharral és amerikai kőrissel erősen fertőzöttek. Természetességük természetvédelmi szemléletű gazdálkodás folytatásával sokat javítható.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- J4 -Fűz-nyár ártéri erdők
- J6- Keményfás ártéri erdők
- P1 - Őshonos fafajú fiatalosok
- RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 91E0 - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magaskőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
gyászscincér (*Morimus funereus*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
nyugati piszednevér (*Barbastella barbastellus*)
tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
rétisas (*Haliaeetus albicilla*) (költőhely)
fekete gólya (*Ciconia nigra*) (költőhely)
közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) (költőhely, táplálkozóterület)
fekete harkály (*Dryocopus martius*) (költőhely, táplálkozóterület)
örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) (költőhely, táplálkozóterület)
barna kánya (*Milvus migrans*) (költőhely)

vörös kánya (*Milvus milvus*) (költőhely)
darázsölyv (*Pernis apivorus*) (költőhely, táplálkozóterület)
hamvas küllő (*Picus canus*) (költőhely, táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok:

hóvirág (*Galanthus nivalis*)
Duna-völgyi csillagvirág (*Scilla vindobonensis*)
fürtös gyűrűvirág (*Carpesium abrotanoides*)
magyar színjátszólepke (*Apatura metis*)
erdei sikló (*Elaphe longissima*)
erdei béka (*Rana dalmatina*)
barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)
nyuszt (*Martes martes*)
közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
vízi denevér (*Myotis daubentonii*)
horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)
szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*)
barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*)
szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*)
közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*)
szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Hosszabb távon kezelésük hasonló lehet, mint a természetesebb erdők esetében. Kiemelten fontos az özönfajok visszaszorítása, terjedésük megakadályozása. A jelöl fajok (pl. xilofág bogarak, erdőlakó denevérek és madarak) számára ideális élőhelyek térben és időben folyamatos biztosítása érdekében a visszaállítandó állapotot jelző, a korábbi hagyományos területhasználat szerkezetét visszatükröző facsoportok (különösen a méretes, böhöncös, akár pusztuló faegyedek, biotópfák) mindenképpen megóvandók. Fontos a jelentős mennyiségű, álló és fekvő holt faanyag jelenléte. A hagyásfacsoportokat célszerű úgy kijelölni, hogy azok a szomszédos erdőrészeket hagyásfacsoportjaival összefüggő foltokat alkossanak, és/vagy az állományokon belül elhelyezkedő különleges vagy sérülékeny élőhelyeket, mikrohabitatokban gazdag állományrészeket, védett fajok állományait is magukba foglalják. A betelepülő őshonos faegyedek megkímélendők. A kezelések tervezésénél és kivitelezésénél törekedni kell az erdők természetességének növelésére, az állományok szerkezetének gazdagítására. A nemzeti parki területeken természetvédelmi szempontból a vegetációs időn kívüli fahasználat (szeptember 1. – március 31.) lenne ideális, ott ahol ez denevérfajok állományát nem veszélyezteti. Jelölő denevérfajok ismert élőhelyein a fakitermelést augusztus 15. és október 31. között javasolt elvégezni, így elkerülhető a kölykezőkolóniák, illetve a telelőcsoportok elpusztulása. A jelenlegi gazdasági és területhasználati háttér mellett ez alig kivitelezhető, ezért kompromisszumos megoldásként gazdálkodói megállapodás került elfogadásra a Gemenc Zrt. (erdőgazdálkodó) és a természetvédelmi kezelő között az erdőtervi

természetességi kategóriákhoz kötöten, melynek értelmében ebben a kezelési egységben vegetációs időszakban csak tisztítási munkák végezhetők.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.
- A 61/2017. (XII.21.) FM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról.
- A 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 96/2011. (X. 17.) VM rendelet
- körzeti erdőtervek

II.) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés vagy annak további fenntartása a természetvédelmi szempontból legértékesebb, közösségi jelentőségű-, vagy védett területeken J4, J6 élőhelytípusokban, vagy sok védett és jelölő fajnak élőhelyet nyújtó természetes vagy természetszerű állományrészekben javasolt. Örökerdő üzemmódban való kezelés javasolt a már jelenleg is többkorú, hosszú távon készletgondozó használattal is fenntartható erdőkben; a természetes felújulásra bizonyosan képes állományokban, vagy ahol a megfelelő mennyiségű természetes újulat már megjelent. A konkrét területekre az erdőtervezést megelőzően a természetvédelmi kezelő javaslatot tesz
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részlétként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	

E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Az erdőtömbök szélein, valamint a tisztások, terméketlenek és vizek határa mentén. A belső nyiladékok mentére nem vonatkozik.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	A természetvédelmi kezelő javaslata alapján.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	Fekete galagonya megőrzése, az adott állományban ritka elegyfajok kímélete (pl.: vadgyümölcsök, szil fajok, tatárjuhar, korai juhar).
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Barna kánya: 04.01.-07.31. Vörös kánya: 03.01.-07.31. Ebben az időszakban a fekete gólya és rétisas fészkek 400 m sugarú, barna kánya és vörös kánya fészkek 200 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fekete gólya és rétisas fészkek 100 m, barna kánya és vörös kánya fészkek 50 m sugarú környezetében véghasználat nem, egyéb fakitermelés (tisztítás kivételével) csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. A korlátozásokat minden esetben egyedi hatósági határozat állapítja meg. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben a fenti javaslatoktól eltérően is kijelölhetik a hatóság, a természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona-	

	és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.	
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	Tvt. 33. § (5) a) szerint, a már jelenleg is többkorú, hosszú távon készletgondozó használattal is fenntartható erdőkben; a természetes felújulásra bizonyosan képes állományokban, vagy ahol a megfelelő mennyiségű természetes újulat már megjelent.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	Az alkalmazandó fő fafajok jellemzően a kocsányos tölgy, magyar kőris, fehér nyár, fekete nyár, fehér fűz, az elegyfajok pedig a vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	Az alkalmazandó fő fafajok jellemzően a kocsányos tölgy, magyar kőris, fehér nyár, fekete nyár, fehér fűz, az elegyfajok pedig a vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	Alkalmazandó elegyfajok lehetnek: vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyásfaként őshonos fajú egyedek jelölhetők ki.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	

VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
------	---

f) élőhely-rekonstrukció és élőhely fejlesztési javaslatok

Mint vízhez kötődő élőhelytípusok, fennmaradásuk, fejlesztésük közvetve, a teljes terület vízháztartásának javításán keresztül biztosítható.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A KE1-es csoportban lévő keményfás ligeterdők arányának növelése a területen természetvédelmi szempontból fontos cél. A KE2-es csoportba tartozó, fafajban alkalmas, de nem megfelelő természetességű erdők ebből a szempontból jó lehetőséget biztosítanak. A kezelés célja az erdők természetességének növelése, az állományok szerkezetének gazdagítása. A kezelési javaslatok ezt segítik elő. A termőhelynek megfelelő, tájhonos fajkészletű, elegyes, természetyszerű szerkezetű, többkorú, mikrohabitatokban gazdag állományok ellenállóbbak az inváziókkal és kártevőkkel szemben, alkalmasak lehetnek a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodásra, nagyobb valószínűséggel újíthatók fel természetes úton, és a legmegfelelőbb élőhelyet nyújtják a védett és jelölő erdei fajok számára, ezért a kezelési javaslatok ilyen állományok kialakítását célozzák.

A terebélyes, idős, fészektartó fának alkalmas faegyedeket is tartalmazó, viszonylagosan háborítatlan állományok jelenléte a terület egyik legjelentősebb természeti értékét jelentő madárfajok: a fekete gólya, a rétisas, a barna kánya állományainak megőrzése szempontjából elsődleges fontosságú. Az idős, vagy vegyes korú, idős állományrészeket vagy egyedeket és nagyobb mennyiségű pusztuló és holt fát is tartalmazó erdők a xilofág bogarak, az erdőlakó denevérek, és a jelölő erdei, odúlakó madarak szempontjából egyaránt fontos.

KE-3 Vegyes faállományok

a) Kezelési egység kódja: KE-3

b) Kezelési egység meghatározása:

Természetes és természetközeli élőhely kategóriákba nem sorolható, nehezen tipizálható, zavart erdőrészek, foltok, állományok. A honos fajok mellett nagyobb arányban jellemző a tájidegen fajok jelenléte is, mint a fekete dió (*Juglans nigra*), a nemes nyárasok, illetve jelentős az inváziós fásszárúakkal való fertőzöttség (zöld juhar). Aljnövényzetük többnyire jellegtelen vagy degradált.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- P1 - Őshonos fafajú fiatalosok
- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
- RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- S2 - Nemesnyárasok
- S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai

Natura 2000-es jelölő élőhely:-

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*)
rétisas (*Haliaeetus albicilla*) (költőhely)
fekete gólya (*Ciconia nigra*) (költőhely)
közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) (táplálkozóterület)
fekete harkály (*Dryocopus martius*) (táplálkozóterület)
örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) (költőhely, táplálkozóterület)
barna kánya (*Milvus migrans*) (költőhely)
darázsölyv (*Pernis apivorus*) (költőhely, táplálkozóterület)
hamvas küllő (*Picus canus*) (költőhely, táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok:

erdei sikló (*Elaphe longissima*)
erdei béka (*Rana dalmatina*)
barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt erdők potenciálisan alapot jelentenek magasabb természetességű erdők kialakításához, bár a nem honos fajokból álló elegy jelentős gyomosodást mutathat. Ez kiemelten fontos a jelölő társulások közé ékelődött, vagy azokkal közvetlenül határos erdőrészek esetében. Átalakításuk lényegesen egyszerűbb és kíméletesebb, nagyban meghatározza a szomszédos tömbök minősége, megfelelő erdőgazdálkodással néhány évtized alatt valamelyik természetszerű erdőtársulássá válhatnak. Törekedni kell a honos fajok kíméletére és az idegenhonos fafajok egyedeinek fokozatos eltávolítására, amely hosszabb távon a foltok állapotának javulását eredményezi. Általános irányelveként ajánlható a vegetációs időn kívüli fahasználat (szeptember 1. – március 31.), ott ahol ez denevérfajok állományát nem veszélyezteti. Jelölő denevérfajok ismert élőhelyein a fakitermelést augusztus 15. és október 31. között javasolt elvégezni, így elkerülhető a kölykezőkolóniák, illetve a telelőcsoportok elpusztulása. A kezelések tervezésénél és kivitelezésénél törekedni kell az erdők természetességének növelésére, az állományok szerkezetének gazdagítására.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 61/2017. (XII.21.) FM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- A 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 96/2011. (X. 17.) VM rendelet
- körzeti erdőtervek

II.) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	

E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	A természetvédelmi kezelő javaslata alapján.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	Fekete galagonya megőrzése, az adott állományban ritka elegyfajok kímélete (pl.: vadgyümölcsök, szil fajok, tatárjuhar, korai juhar).
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Barna kánya: 04.01.-07.31. Vörös kánya: 03.01.-07.31. Ebben az időszakban a fekete gólya és rétisas fészkek 400 m sugarú, barna kánya és vörös kánya fészkek 200 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fekete gólya és rétisas fészkek 100 m, barna kánya és vörös kánya fészkek 50 m sugarú környezetében véghasználat nem, egyéb fakitermelés (tisztítás kivételével) csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. A korlátozásokat minden esetben egyedi hatósági határozat állapítja meg. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben a fenti javaslatoktól eltérően is kijelölhetik a hatóság, a természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.	.

E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	Védett területen a Tvt. 33. § (2) értelmében kötelező előírás.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	Alkalmazandó elegyfajok: vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyásfacsoportként őshonos fajú állományrészek jelölendők ki.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhely fejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhely típus körütekintő, korszerű erdészeti gazdálkodási módszerekkel átalakítható, természetessége növelhető.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A természetszerű keményfás ligeterdők arányának növelése a területen természetvédelmi szempontból fontos cél. A csoportba tartozó erdők erre hosszú távon alkalmasak lehetnek. A kezelés célja az erdők természetességének növelése, az állományok szerkezetének gazdagítása. A kezelési javaslatok ezt segítik elő. A termőhelynek megfelelő, tájhonos fajkészletű, elegyes, természetszerű szerkezetű, többkorú, mikrohabitatokban gazdag állományok ellenállóbbak az inváziókkal és kártevőkkel szemben, alkalmasak lehetnek a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodásra, nagyobb valószínűséggel újíthatók fel természetes úton, és a legmegfelelőbb élőhelyet nyújtják a védett és jelölő erdei fajok számára, ezért a kezelési javaslatok ilyen állományok kialakítását célozzák.

A terebélyes, idős, fészektartó fának alkalmas faegyedeket is tartalmazó, viszonylagosan háborítatlan állományok jelenléte a terület egyik legjelentősebb természeti értékét jelentő madárfajok: a fekete gólya, a rétisas, a barna kánya állományainak megőrzése szempontjából elsődleges fontosságú. Az idős, vagy vegyes korú, idős állományrészeket vagy egyedeket és nagyobb mennyiségű pusztuló és holt fát is tartalmazó erdők a xilofág bogarak és a jelölő erdei, odúlakó madarak szempontjából egyaránt fontos.

KE-4 Dominánsan nem őshonos fafajú erdők

a) Kezelési egység kódja: KE-4

b) Kezelési egység meghatározása:

Az ebben a kezelési egységben található állományok tömegesen (gyakran állományalkotóként) tartalmaznak idegenhonos fajokat (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), fekete dió, zöld juhar, amerikai kőris). Ide tartoznak az ültetett nemes nyárasok is.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- P8 - Vágásterületek
- S1 - Akác ültetvények
- S2 – Nemesnyárasok
- S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai
- S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Natura 2000-es jelölő élőhely: -

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) (költőhely, táplálkozóterület)

kék galamb (*Columba oenas*) (költőhely, táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok: -

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt erdők bár természetvédelmi szempontból nem jelentősek, gazdasági értékük még nagy lehet. Általános irányelvként javasolt a vegetációs időn kívüli fahasználat (szept. 1. – márc. 31-ig), valamint a felújítások során az őshonos fafajok használata.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

- 61/2017. (XII.21.) FM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- A 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 96/2011. (X. 17.) VM rendelet
- körzeti erdőtervek

II.) Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	A természetvédelmi kezelő javaslata alapján.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.	Fekete galagonya megőrzése, az adott állományban ritka elegyfajok kímélete (pl.: vadgyümölcsök, szil fajok, tatárjuhar, korai juhar).
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Fészkelési időszak: Rétisas: 01.01.-06.30 Fekete gólya: 03.15.-08.15. Barna kánya: 04.01.-07.31. Vörös kánya: 03.01.-07.31. Ebben az időszakban a fekete gólya és rétisas fészkek 400 m sugarú, barna kánya és vörös kánya fészkek 200 m sugarú környezetében bármilyen tevékenység csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. Fészkelési időn kívül a fekete gólya és rétisas fészkek 100 m, barna kánya és vörös kánya fészkek 50 m sugarú környezetében véghasználat nem, egyéb fakitermelés (tisztítás kivételével) csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával végezhető. A korlátozásokat minden esetben egyedi hatósági határozat állapítja meg. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben a fenti javaslatoktól eltérően is kijelölhetik a hatóság, a

		természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	Az alkalmazandó fő fafajok jellemzően a kocsányos tölgy, magyar kőris, fehér nyár, fekete nyár, fehér fűz, az elegyfajok pedig a vénic szil, mezei szil, mezei juhar, korai juhar, tatárjuhar, vadgyümölcsök (körte, alma, cseresznye), esetenként gyertyán.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.	Tekintettel a technikai és gazdasági nehézségekre az idegenhonos állományok szerkezetátalakítása a termőhelynek megfelelő honos állományokká – adott esetben – fokozatosan, több vágásfordulón keresztül is támogatható.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.	
E63	Tájidegen fafajokból álló erdősisítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.	
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó lombkorona- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszíven terjedő fajok visszaszorítására.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	Hagyásfacsoportként őshonos fajú állományrészek jelölendők ki.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan az élőhelyek fejlesztése hosszú távon a tájidegen állományok átalakításával, őshonos, a termőhelynek megfelelő állományokra cserélésével érhető el.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A védett és jelölő fajok szempontjából mindig kedvezőbb a hazai fafajok jelenléte. Az intenzíven terjedő fajokból álló állományok a jelölő élőhelyek szomszédságában a magasabb természetességű állományok arányát csökkentve terjeszkednek, illetve jelölő élőhelyek potenciális termőhelyein állnak, ezért elhatárolásuk, illetve a fafajcsere mindenképpen indokolt. A kezelési egységbe sorolt erdők jelentős része országos jelentőségű védett természeti területen (Duna-Dráva Nemzeti Park) fekszik. A tájidegen állományok a védett természeti területekre vonatkozó törvényi előírások szerint sem tarthatók fenn. Ezeket hosszú távon (a kor és az egészségi állapot függvényében mozaikosan elhelyezett, kisebb területű tarvágásokkal, illetve esetenként fokozatosan) a termőhelyi viszonyokhoz igazodó, potenciális erdőtársulásoknak megfelelő élőhelytípussá kívánatos alakítani a terület természeti értékének növelése érdekében. A termőhelynek megfelelő honos állományok kialakítása növeli a terület jelölő állatfajainak élőhelyeit (ezáltal segíti állományméretük növelését is), a fokozatos átalakítás a jelenleg itt költő közösségi jelentőségű madárfajok (kék galamb, örvös légykapó) megőrzését is lehetővé teszi.

KE-5 Gyepek

a) Kezelési egység kódja: KE-5

b) Kezelési egység meghatározása:

A hullámtér eltérő szintjein fragmentáltan előforduló gyepterületek. A feltöltődött holtmedrek magas partjain (lőszgyepek) és a töltések lábánál (mocsárrétek) sávosan elhelyezkedő élőhelyek, tisztások és vadlegelők. Fennmaradásuk a kezeléstől függ. Többségük degradálódott, özönnövényekkel fertőzött.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B5 - Nem zsombékoló magassárrétek
- D34 – Mocsárrétek
- E1 – Franciaperjés rétek
- P2a - Üde cserjések
- OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
- OC– Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OD Lágyszárú özönfajok állományai
- T2 - Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
- T5 - Vetett gyepek, füves sportpályák

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 6250 - Síksági pannon löszsztyeppek
- 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
- 6440 - Folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei
- 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
fehér gólya (*Ciconia ciconia*) (táplálkozóterület)
barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) (táplálkozóterület)
kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) (téli táplálkozóterület)
töviszúró gébics (*Lanius collurio*) (költőhely, táplálkozóterület)
karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) (költőhely, táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok:

vitézkosbor (*Orchis militaris*)
réti iszalag (*Clematis integrifolia*)
nyári tőzike (*Leucojum aestivum*)
pókbangó (*Ophrys sphegodes*)
fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*)
kardoslepke (*Iphiclides podalirius*)
citromlepke (*Gonepteryx rhamni*)
nappali pávaszem (*Inachis io*)
c-betűs lepke (*Polygonia c-album*)
vízisikló (*Natrix natrix*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az általános kezelési javaslatok megegyeznek a hatályos jogszabályok gyepkezelésre vonatkozó előírásaival. Az élőhelyek degradáltsága sok helyen előrehaladott, fenntartásuk gondos kezelést kíván. Erős gyomosodás esetén, egyes területrészekben javasolt az évi többszöri kaszálás is az inváziós növényfajok visszaszorítása érdekében. A cserjésedés megakadályozására időnként szükség lehet további beavatkozásokra. Cserjeirtás, fák kivágása a fészkelő madarak védelme érdekében csak az az őszi-téli időszakban javasolt. Legeltetés esetén figyelemmel kell lenni a legeltetés intenzitására a további degradáció és a talajfelszín károsodásának elkerülése érdekében, mivel a felnyílt, zavart területen gyorsan terjednek az özönnövények is. Legeltetés esetén a 0,2 – 0,5 állategység/ha nevezhető természetvédelmi szempontból ideálisnak, az 1 állategység/ha fölötti legeltetési sűrűség már túlhasználatot eredményezhet. A terület 10%-án, lehetőleg 3 méternél szélesebb kaszálatlan búvósávokat, legeltetéskor a legelésből kizárt területeket kell visszahagyni. Ezek a búvósávok létfontosságúak a kasza elől menekülő állatoknak. Számos ízeltlábú, köztük a közösségi jelentőségű lepkefajok – pl. nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) – számára ezek a sávok jelenthetik a kizárólagos túlélés lehetőségét, mivel csak itt találhatnak a kaszálást követően táplálékot és búvóhelyet. A régóta kaszálással kezelt fajgazdag gyepeken kerülni kell a legeltetést. A mozaikos kaszálás biztosíthatja a változatos élővilág megőrzését. Érzékeny (pl. vízállásos) területeken a nehézgépekkel történő munkavégzés kerülendő, javasolt a kézi kaszálás. 4 méternél szélesebb kasza és szársértő használatát lehetőleg kerülni kell. A kaszálás és/vagy legeltetés időzítésekor javasolt figyelembe venni a védett fajok életciklusát, és a védett fajoknak élőhelyet biztosító területrészekben csak azok termésérése után megkezdeni a kezelést. Természetvédelmi szempontból a június 15. után megkezdett kaszálás az előnyös.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
GY01	Felülvetés nem megengedett.	Kivéve a kezelt vadlegelőket.
GY09	Fogasolás nem megengedett.	Láncborona használata csak vadkár helyreállítása céljából megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.	
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.	Cserjék visszaszorítása gyepgazdálkodási módszerekkel végezhető.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	Fakitermelési technológiával végzett cserjeirtásra vonatkozóan.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsmérő megjelölése nélkül) megőrzése.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.	
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.	
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.	Természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve kismértékű eltérés lehetséges.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY64	Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül nem lehet megkezdeni.	

GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.	
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).	
GY86	A széna összegyűjtése és eltávolítása a területről a kaszálást követő 2 héten belül.	Természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve kismértékű eltérés lehetséges.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegélyélőhelyek a kaszálatlan területbe beletartozhatnak.	
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.	
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése.	
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.	Vagy virágzás előtt.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.	
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY123	A fás legelő fáinak felújítását a megjelenő újulat megőrzésével, a vadak és legelő állatok elleni megvédésével szükséges biztosítani.	A fás legelő fái mesterséges úton is felújíthatók.
GY128	Kaszálás szárzúzással nem helyettesíthető.	Kivéve árvizet követő időszakban.
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.	
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.	

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan a már meghatározott kezeléseken túl (inváziós fajok visszaszorítása és cserjésedés megakadályozása) élőhely-rekonstrukciós vagy élőhely fejlesztési javaslat nem merül fel.

A nedves gyepterületek fennmaradása, szárazodásuk megakadályozása közvetve, a teljes terület vízháztartásának javításán keresztül biztosítható.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A fragmentáltság és az erős legeltetés miatt a löszgyep állományok közepes természetességűek, míg a mocsárrétek esetében a kaszálás hiánya és alacsony intenzitású legelés (főleg a vad által) jellemző. A javaslatoknak megfelelő, extenzív de rendszeres

kezelések biztosítják az özönnövények visszaszorítását és a szukcesszió lassítását, ezáltal a jelölő gyepek élőhelytípusok és a hozzájuk kötődő védett és jelölő fajok megőrzését. A delelőfák, cserjefoltok megőrzése növeli az élőhelyi diverzitást, értékes mikrohabitatokat biztosít, kedvező a szegélyélőhelyeket kedvelő fajok (pl. egyes lepkék és énekesmadarak) számára. Az extenzíven hasznosított gyepterületek a jelölő madárfajoknak is természetesebb táplálkozóterületet biztosítanak. Az inváziós lágyszárúakkal fertőzött gyepek intenzív kezelést igényelnek a helyreállításhoz.

KE-6 Duna folyó és mellékágai

a) Kezelési egység kódja: KE-6

b) Kezelési egység meghatározása:

A Duna és mellékágainak nyílt folyóvízi medrét soroltuk ebbe a kezelési egységbe, de beletartoznak a part menti vegetáció apróbb foltjai, melyek lehatárolása nem lehetséges kis méretük vagy pedig évenkénti áthelyeződésük miatt.

A Duna folyó mellékágai:

Rezéti-Duna, Vén-Duna, Móric-Duna, Kádár-Duna.

Ide soroltuk a Sió-csatornát is, mely áramló vizű víztestként mellékág jellegű.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- U8 - Folyóvizek
- Ac - Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- I1 - Nedves felszínek természetes pionír növényzete
- I1N - pionír folyómeder-növényzet

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 3130 - Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval
- 3150 - Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (*Magnopotamion*) vagy békatutajhínár (*Hydrocharition*) növényzettel
- 3270 - Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

balin (*Aspius aspius*)
vágócsík (*Cobitis taenia*)
dunai ingola (*Eudontomyzon mariae*)
halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
széles durbins (Gymnocephalus baloni)
selymes durbins (Gymnocephalus schraetser)
garda (*Pelecus cultratus*)
magyar bucó (*Zingel zingel*)
német bucó (*Zingel streber*)
tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
leánykoncér (*Rutilus pigus*)

mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
vidra (*Lutra lutra*)
európai hód (*Castor fiber*)
réti sas (*Haliaeetus albicilla*) (táplálkozóterület)
jégmadár (*Alcedo atthis*) (táplálkozóterület, költőhely)
nagy lilik (*Anser albifrons*) (téli pihenőhely, éjszakázó hely)
vetési lúd (*Anser fabilis*) (téli pihenőhely, éjszakázó hely)
barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) (táplálkozóterület)
nagy kócsag (*Casmerodius albus*) (táplálkozóterület)
kis kócsag (*Egretta garzetta*) (táplálkozóterület)
kis bukó (*Mergellus albellus*) (pihenőhely, táplálkozóterület)
barna kánya (*Milvus migrans*) (táplálkozóterület)
bakcsó (*Nycticorax nycticorax*) (táplálkozóterület)
halászsas (*Pandion haliaetus*) (táplálkozóterület)
kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) (táplálkozóterület)
kanalasgém (*Platalea leucorodia*) (táplálkozóterület)
réti cankó (*Tringa glareola*) (táplálkozóterület)
vándorsólyom (*Falco peregrinus*) (táplálkozóterület)
küszvágó csér (*Sterna hirundo*) (táplálkozóterület)
fattyúszerkő (*Chlidonias hybrida*) (táplálkozóterület)
kormos szerkő (*Chlidonias niger*) (táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok:

kockás sikló (*Natrix tessellata*)
kecsege (*Acipenser ruthenus*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Duna és mellékágainak vízjárása alapvetően befolyásolja a vízterek és parti környezetük élővilágának fennmaradását, a fokrendszeren keresztül pedig a teljes ártéri élővilágot, ezért a mederrendezési, mederfenntartási munkák tervezése és kivitelezése során minden esetben kiemelt figyelmet kell fordítani a Gemenc egyedülálló ártéri ökoszisztémájának megőrzésére, a természetszerű vízjárási viszonyok biztosítására, a természetvédelmi célok előtérbe helyezésére. A vízgazdálkodási és hajózási tevékenység során is javasolt a kotrási és mederrendezési munkálatok természetvédelmi szemléletű felülvizsgálata. A felülvizsgálatnak javasolt kitérnie a búvóhelyet nyújtó és árnyékoló vízi növényzet és parti vegetáció eltávolításának szükségességére is.

Mivel új mellékágak és holtágak lefűződése a jelenlegi szabályozott mederviszonyok között nem várható, elsődleges feladat mérsékelni a még meglévő mellékágak feltöltődésének ütemét. Javasolt a torkolatok kitisztítása, szükség esetén élőhelyrehabilitációs célú kotrások elvégzése. A halgazdálkodási vízterületeken az élőhelyek védelmét biztosító halgazdálkodási tervet és horgászrendet kell kialakítani és betartatni.

A kezelési egységbe tartozó vízterek és parti vegetációjuk fontos táplálkozó- és pihenőhelyei a terület költő, vonuló és telelő madárfajainak egyaránt, ezért a vízháztartás és a

táplálékbázisul szolgáló fajok állományainak megőrzésén túl a területek minél teljesebb háborítatlanságának biztosítása is fontos.

A hosszú távú kezelések megalapozása érdekében további monitoring-rendszerek kiépítése és fenntartása szükséges a még kevés adattal rendelkező biotikus és abiotikus tényezők nyomon követésére (pl.: hordalékszállítás, inváziós fajok nyomonkövetése).

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról
- vonatkozó vízgyűjtő-gazdálkodási terv
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Megjegyzés
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	A természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).	Kivéve a jogszabályi kötelezettségből adódó fenntartási, karbantartási munkákat.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.	Mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.	
V63	Élőhely-rekonstrukció.	Mellékágak revitalizációja.

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan az élőhely fejlesztés a szükséges víz biztosítását célozza meg. Ez olyan nagyberuházásokkal érhető el, mint a mederzáró gátak és kősarkantyúk részleges vagy teljes elbontása, a mellékágakban felhalmozódott hordalék eltávolítása, melyek részletes hatástanulmányokat igényelnek. Természetvédelmi szempontból ugyancsak pozitív hatással járna az arra alkalmas helyeken a természetes mederdinamika részleges helyreállítása a partvédelmi kövezések visszabontásával, mellyel az inváziós gébfajok (Gobiidae) visszaszorulása is vélhetően bekövetkezne.

Konkrét rekonstrukciós lehetőségek:

- A Rezéti–Duna felső szakaszán kialakított hordalécsapda szükség szerinti ürítése, a mellékág további erősebben feltöltődött szakaszainak felmérése, szükség szerinti kotrása.
- A Vén-Duna már megbontott mederelzáró kövezésének lehetőség szerinti további bontása.
- A Kádár-Duna kotrása, mederelzáró kövezésének megbontása, valamint a Dunáról történő vízbevezetés javítása.
- A fekete erdei kövezések tövének megbontásával, szükség esetén kotrási munkák elvégzésével átfolyó rendszerű mellékág kialakítása.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési típusba sorolt területeken a kezelések a szükséges vízmennyiség és minőség biztosítását szolgálják. További javaslatok irányulnak a halfauna összetételének javítására, valamint az inváziós fajok jelenlétének csökkentésére. A mellékágak elzárásainak a megszüntetése, a mellékágak újra élővé tétele több reofil jelölő faj (*Aspius aspius*, *Gobio albipinnatus*, *Gymnocephalus baloni*, *Gymnocephalus schraetser*, *Rutilus pigus*, *Zingel zingel*) populációjára pozitív hatást fejtene ki. A part menti növényzet megóvásával számos védett faj élőhelye őrizhető meg. A vízi növényzet sok hal, kételtű és ízeltlábú faj búvó- és szaporodóhelye. A vízparti fák alámosott gyökérzete közé előszeretettel ássa kotorékát a vidra (*Lutra lutra*). A mellékágakból történő vízkivétel esetenként a vízmennyiség drasztikus csökkenését okozza és ezzel a vízi szervezeteket veszélyezteti. A kezelési egységbe tartozó vízterek és parti vegetációjuk védelme a terület költő, vonuló és telelő madárfajai szempontjából is fontos, a kezelési javaslatok ezen fajok táplálékbázisának biztosítását, költő-, pihenő- és táplálkozóterületeinek megőrzését is szolgálják.

KE-7 Holtágak

a) Kezelési egység kódja: KE-7

b) Kezelési egység meghatározása

A terület egész évben vagy az év nagy részében vízzel borított, természetes, állóvízi (legfeljebb időszakosan lassan folyó) vizes élőhelyeinek összessége, melyekre hínár vegetáció és vízben álló lápi-, mocsári növényzet jellemző.

A területen található jelentősebb holtágak:

Tolnai-Duna, Faddi-Duna, Bogyiszlói-Duna, Taplósi Holt-Duna, Holt-Sió, Forgó-tó, Decsi Nagy-Holt-Duna, Decsi Kis-Holt-Duna, Grébec-Duna, Cserta-Duna, Nyéki Holt-Duna, Grébec-Duna, Szeremlei Duna.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- U9 - Állóvizek
- Ac - Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- I1N - pionír folyómeder-növényzet
- B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- OB – Jellegtelen üde gyepek

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 3130- Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval
- 3150 -Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (*Magnopotamion*) vagy békatutajhínár (*Hydrocharition*) növényzettel
- 3270 - Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel
- 6430- Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*)
balin (*Aspius aspius*)
réticsík (*Misgurnus fossilis*)
dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
vidra (*Lutra lutra*)
európai hód (*Castor fiber*)

szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
 rétisas (*Haliaeetus albicilla*) (táplálkozóterület)
 parlagi sas (*Aquila heliaca*) (táplálkozóterület)
 jégmadár (*Alcedo atthis*) (táplálkozóterület, költőhely)
 vörös gém (*Ardea purpurea*) (táplálkozóterület)
 üstökös-gém (*Ardeola ralloides*) (táplálkozóterület)
 bölömbika (*Botaurus stellaris*) (táplálkozóterület)
 cigányréce (*Aythya nyroca*) (költőhely, táplálkozóterület)
 fekete gólya (*Ciconia nigra*) (táplálkozóterület)
 barna rétiheja (*Circus aeruginosus*) (költőhely, táplálkozóterület)
 nagy kócsag (*Casmerodius albus*) (táplálkozóterület)
 kis kócsag (*Egretta garzetta*) (táplálkozóterület)
 törpegém (*Ixobrychus minutus*) (költőhely, táplálkozóterület)
 barna kánya (*Milvus migrans*) (táplálkozóterület)
 bakcsó (*Nycticorax nycticorax*) (táplálkozóterület)
 halászsas (*Pandion haliaetus*) (táplálkozóterület)
 kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) (táplálkozóterület)
 kanalasgém (*Platalea leucorodia*) (táplálkozóterület)
 kis vízicsibe (*Porzana parva*) (költőhely, táplálkozóterület)
 pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*) (táplálkozóterület)
 réti cankó (*Tringa glareola*) (táplálkozóterület)
 pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*) (táplálkozóterület)
 batla (*Plegadis falcinellus*) (táplálkozóterület)
 küszvágó csér (*Sterna hirundo*) (táplálkozóterület)
 fattyúszerkő (*Chlidonias hybrida*) (táplálkozóterület)
 kormos szerkő (*Chlidonias niger*) (táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok:

kockás sikló (*Natrix tessellata*)
 fehér tündérrózsa (*Nymphaea alba*)
 sulyom (*Trapa natans*)
 vízi rucaöröm (*Salvinia natans*)
 vízitök (*Nuphar lutea*)
 tündérfátyol (*Nymphoides peltata*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Megfelelő vízszint és vízminőség esetén rendszeres beavatkozás nem indokolt, a területek minél teljesebb zavartalanságának biztosítása az élőhelyek megőrzéséhez, a jelölő hínártársulások fenntartásához elegendő. Halgazdálkodási vízterületeken az élőhelyek védelmét biztosító halgazdálkodási tervet és horgászrendet kell kialakítani és betartatni.

A holtágak fontos vízgazdálkodási szerepe, hogy az árvízi víztömeget továbbítják az ártéri vízrendszer mögöttes elemeinek (kisebb, sekély tavacskák, gödrök, halszaporító helyek),

amennyiben vízbefogadó és vízmegtartó képességük megfelelő. A terület vízjárását biztosító fokok rendszerének állapotát (ahol szükséges) felül kell vizsgálni és helyre kell állítani. A holtágak hosszú távú megőrzése és a jelölő élőhelyek vízigényének biztosítása érdekében szükség lehet a lerakódott mederanyag eltávolítására (mederkotrással, hordalékcspadák kialakításával és tisztításával), illetve a víz visszatartását segítő, szabályozó műtárgyak létesítésére. A kezelési egységbe tartozó vizek és parti vegetációjuk fontos táplálkozó- és pihenőhelyei a terület költő, vonuló és telelő madárfajainak egyaránt, ezért a vízháztartás és a táplálékbázisul szolgáló fajok állományainak megőrzésén túl a területek minél teljesebb háborítatlanságának biztosítása is fontos. A Nyéki Holt-Duna fontos pihenő- és táplálkozóhely a vonuló madarak számára, ezért háborítatlanságának biztosítása különösen fontos az őszi vonulási időszakban.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996.évi LIII. törvény
- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról
- Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási terve
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	A természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.	Mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.
V63	Élőhely-rekonstrukció.	

KE-8 Vizes élőhelyek

a) Kezelési egység kódja: KE-8

b) Kezelési egység meghatározása:

Kiszáradó eutróf tavacsókák néhol állandó, de sekély vízborítással, illetve áradáskor feltöltődő, kisebb tavak, holtág medrek, kubik gödrök. A kis kiterjedésű vizek feltöltődésük után halszaporító, halnevelő és madártáplálkozó helyekként funkcionálnak.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

ÁNÉR élőhelyek:

- Ac - Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- B1a - Nem tűzégképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B2 - Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
- B5 - Nem zsombékoló magassásrétek
- BA - Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál
- D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok
- I1 - Nedves felszínek természetes pionír növényzete
- OB - Jellegtelen üde gyepek
- U7 - Homok-, agyag-, tűzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak
- U8 - Folyóvizek
- U9 - Állóvizek

Natura 2000-es jelölő élőhely:

- 3150 - Természetes eutróf tavak és holtágak nagybékaszőlőhínár (*Magnopotamion*) vagy békatutajhínár (*Hydrocharition*) növényzettel
- 3270 - Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel
- 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidofil magaskórós szegélytársulásai
- 6440 - Folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*)
rétcsík (*Misgurnus fossilis*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
vidra (*Lutra lutra*)

rétisas (*Haliaeetus albicilla*)
jégmadár (*Alcedo atthis*) (táplálkozóterület)
vörös gém (*Ardea purpurea*) (táplálkozóterület)
üstökösgém (*Ardeola ralloides*) (táplálkozóterület)
cigányréce (*Aythya nyroca*) (táplálkozóterület)
fehér gólya (*Ciconia ciconia*) (táplálkozóterület)
fekete gólya (*Ciconia nigra*) (táplálkozóterület)
barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) (táplálkozóterület)
nagy kócsag (*Casmerodius albus*) (táplálkozóterület)
kis kócsag (*Egretta garzetta*) (táplálkozóterület)
bakcsó (*Nycticorax nycticorax*) (táplálkozóterület)
kanalasegém (*Platalea leucorodia*) (táplálkozóterület)
kis vízicsibe (*Porzana parva*) (táplálkozóterület)
pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*) (táplálkozóterület)
réti cankó (*Tringa glareola*) (táplálkozóterület)
pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*) (táplálkozóterület)
batla (*Plegadis falcinellus*) (táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok:

kockás sikló (*Natrix tessellata*)
barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*)
zöld varangy (*Bufo viridis*)
vázisikló (*Natrix natrix*)
pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*)
erdei béka (*Rana dalmatina*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A KE-7-es területekhez hasonlóan a hosszú távú fennmaradást a megfelelő mennyiségű és minőségű víz biztosítása, illetve az elöntések időtartamának növelése teszi lehetővé. Ehhez elengedhetetlen a vízrendszer elemeinek megfelelő kapcsolata, a fokok és medrek átjárhatósága, hogy árvízkor a területek megfelelő elöntést kapjanak. Mivel sok esetben kis kiterjedésű élőhely-foltokról van szó, kiemelt veszélyeztető tényező a túltartott vadállomány taposása, a (részben ennek nyomán megjelenő) inváziós fajok terjedése, esetleg az emberi zavarás (horgászat). Ezért ezeken a területeken is szükséges a vadállomány csökkentése, illetve a kis kiterjedésű időszakos vizeken a halászat, horgászat teljes mellőzése.

A Báli-tó, a Csöröz, a Zsold-kaszáló és a Sulymos-tó fontos pihenő- és táplálkozóhely a vonuló madarak számára, ezért háborítatlanságának biztosítása különösen fontos az őszi vonulási időszakban. Ilyenkor javasolt a vadászati tevékenységet korlátozni a fenti vizes élőhelyek környezetében, és minden más zavarással járó tevékenység (pl. erdészeti beavatkozások, fotós turizmus) is kerülendő.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok	Megjegyzés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	
V25	Horgászvízként és halastóként nem hasznosítható.	
V55	Nádgazdálkodás nem végezhető.	
V63	Élőhely-rekonstrukció.	Fokrendszer rekonstrukciója.

f) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan az élőhely fejlesztés a szükséges víz biztosítását célozza meg. A hullámtéri fokrendszer felmérése és rekonstrukciója biztosíthatja a vízrendszer elemeinek megfelelő összeköttetéseit annak érdekében, hogy az árhullámokkal érkező víz az ártér mélyedéseit a teljes területen átjárhassa. Egyes feltöltődő, vagy már feltöltődött vizes élőhelyek kotrásos rekonstrukciója is nagyban elősegítheti az élőhelytípus mozaikos fennmaradását.

Konkrét rekonstrukciós lehetőségek:

- A Forgó-tó és a Decsi Nagy-Holt-Duna vízellátását biztosító fokok helyreállítása a mederszűkületek, feltöltődések eltávolításával.

g) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési javaslatok a zavarás és ebből eredő degradáció káros hatásainak mérséklését illetve a szükséges vízmennyiség és minőség biztosítását célozzák meg.

Megfelelő vízellátottság mellett a területek zavartalanságának biztosítása a legfontosabb feladat a jelölő értékek védelme érdekében. A Duna medermélyülése, az ártér feltöltődése, és a folyószabályozások miatt a víz természetes ártéri dinamikájának beszűkülése, hosszú távon szükségessé tesznek olyan élőhelyrekonstrukciós beavatkozásokat, amelyek biztosítják a víz szabad beáramlását, és minél hosszabb ideig való visszatartását az időszakosan vízjárta, sekély, tocsogós területeken. A kezelési egységbe tartozó élőhelyek védelme a terület költő, vonuló és telelő madárfajai szempontjából is fontos, a kezelési javaslatok ezen fajok táplálékbázisának biztosítását, költő-, pihenő- és táplálkozóterületeinek megőrzését is szolgálják.

Természetes körülmények között a vad túrásával, taposásával, kisebb nyílt felszínek létrehozásával hozzájárul az élőhelydinamikai folyamatok működéséhez, rágásával a gyepek fenntartásához. A túltartott vadállomány azonban a terület túlzott bolygatásával gyomosodást idéz elő és akadályozza az élőhelyek regenerálódását.

KE-9 Egyéb területek

a) Kezelési egység kódja: KE-9

b) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelés egységbe soroltuk azokat a területeket, melyek legjellemzőbb tulajdonsága az ember általi zavarás, az intenzív területhasználat, és az ennek nyomán kialakult jelentős mértékű degradáció. Természetvédelmi szempontból értéktelen területek. Ide tartoznak a szántók és a szántó művelési ágú vadföldek, utak, tanyák, vadászházak és erdészházak.

c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- OB – Jellegtelen üde gyepek
- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OD – Lágyszárú évelő özőnfajok állományai
- OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
- T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
- T6 – Extenzív szántók
- T10 – Fiatal parlag és ugar
- U2 – Kertvárosok, szabadidős létesítmények
- U4 – Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók
- U10 – Tanyák, családi gazdaságok
- U11 – Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű jelölő fajok:

kúszó zeller (*Apium repens*)
fehér gólya (*Ciconia ciconia*) (táplálkozóterület)
barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) (táplálkozóterület)
kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) (téli táplálkozóterület)
töviszúró gébics (*Lanius collurio*) (költőhely, táplálkozóterület)
barna kánya (*Milvus migrans*) (táplálkozóterület)
karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) (költőhely, táplálkozóterület)

Egyéb értékes fajok:

fehértörpepipika (*Pipistrellus kuhlii*)
zöld varangy (*Bufo viridis*)

d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési terület jelölő kúszó zeller (*Apium repens*) állománya egy kis kiterjedésű, néhány négyzetméteres területen található a bogyalizlói holtág partján, rendszeresen nyírt, horgászok és más turisták által használt, a belterület peremén fekvő gyepen, illetve az azon haladó út szegélyén. A faj megőrzése szempontjából az élőhely védelme, a beépítés, burkolás elkerülése elsődleges fontosságú. Ehhez továbbra is folyamatos együttműködés szükséges a terület tulajdonosa, kezelője és a természetvédelmi kezelő szakemberei között. A taposás az eddigi tapasztalatok szerint nem károsítja az állományt. A faj monitorozását folytatni kell, és amennyiben a túlzott bolygatás miatt negatív változás tapasztalható, javasolt az élőhely elzárása a járműforgalom elől. Fontos a faj élőhelyén a megfelelő vízellátás megőrzése és a rendszeres gyepkezelés folytatása.

Természetvédelmi szempontból hosszú távú célként a nagyüzemi szántók átalakítását, gyepesítését vagy honos fajokkal történő erdősítését lehet meghatározni. A védett, magas természetességű területek közé ékelődő szántók jelentős veszélyforrások a kijuttatott műtrágya és növényvédőszer miatt (melyek a környező területek szennyeződését okozhatják, közvetlenül vagy közvetve a talajvíz és a felszíni vizek szennyeződésén keresztül). Rövidtávú célként a vegyszerhasználat korlátozása a cél. Lehetőség szerint csak a biogazdálkodásban megengedett szerek alkalmazására kell törekedni, a tápanyagpótlást szerves trágyával javasolt megoldani. Törekedni kell a talaj kíméletére, kerülni javasolt a túlságosan nagy parcellák kialakítását, a peremterületeken pedig fontos fás-cserjés mezsgyék kialakítása, amelyek mellett, hogy egyes jelölő madárfajok (pl. tövisszúró gébics, karvalyposzáta) élőhelyei, talajvédelmi szempontból és a kártevők elleni védekezés szempontjából is előnyösek. Fontos az inváziós fajok megtelepedésének és terjedésének megelőzése. Kistáblás művelés, hagyományos kultúrák és hagyományos technológiák alkalmazása javasolt. Melioráció nem végezhető. A meglévő meliorációs infrastruktúra felújítása nem javasolt. A szántóterületek pihenő- és táplálkozóhelyül szolgálhatnak vonuló és telelő jelölő madárfajok számára (pl.: nagy lilik, vetési lúd), ezért is fontos a vegyszermaradványok jelenlétének megelőzése, és a tarlók minél későbbi beszántása.

A területet érintő infrastrukturális elemek és gazdasági létesítmények karbantartása, esetleges fejlesztése során minden esetben egyedi eljárás és a természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetés szükséges. Törekedni kell arra, hogy az üzemelés vagy az esetleges karbantartási munkák, felújítások során a bolygatott területek ne növekedjenek, további degradáció ne jelentkezzen, az esetleges gyomosodást vissza kell szorítani. Javasolt a vegyszerhasználat minimalizálása, a környezetre veszélyes szerek és technológiák alkalmazásának kerülése.

e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

I.) Kötelezően betartandó előírások:

- A védett területen található területek esetében: A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

II.) Javasolt előírások:

Kód	Kategória	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	betakarítás	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ04	betakarítás	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ19	növényvédelem	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	növényvédelem	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	növényvédelem	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	növényvédelem	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ24	növényvédelem	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ25	növényvédelem	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ27	növényvédelem	Vegyszeres gyomirtás, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést, nem végezhető.
SZ37	tápanyag-utánpótlás	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ43	vetésváltás	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ45	agrotechnika	Öntözés nem megengedett.
SZ46	agrotechnika	Melioráció nem megengedett.
SZ48	agrotechnika	Drénezés nem megengedett.
SZ52	élőhely-rekonstrukció	Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
SZ56	élőhely-rekonstrukció	Mezőgazdasági földterület első erdősítése, őshonos fafajokkal, támogatható.
SZ68	egyéb	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.

f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Hosszú távon a védett területen található szántóterületek vizes élőhelyekké alakítása, gyepesítése vagy honos fajokkal történő erdősítése a cél.

g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kúszó zeller pionír fajunk, jól alkalmazkodik bolygatott felszínekhez. A jelenlegi területhasználat, az emberi taposás az eddigi tapasztalatok szerint nem károsítja az állományt, de a faj folyamatos nyomon követése fontos az esetlegesen szükségessé váló intézkedések megfelelő időben való meghozásához.

A zavart, intenzív emberi használat alatt álló területek jelentősége természetvédelmi szempontból másodlagos, a kezelési javaslatok célja a környező, értékesebb élőhelyekre gyakorolt negatív hatásuk csökkentése, a lehető legkisebb mértékű zavarás biztosítása.

A vegyszerek használata a mezőgazdasági területeken a legkörültekintőbb alkalmazás esetén is a környező élőhelyek szennyeződését okozhatja akár közvetlenül, akár a talajvíz szennyeződésén keresztül. Ez legnagyobb veszélyt a vízi ökoszisztémákra és a környező területek gerinctelen faunájára jelent, valamint ezeken keresztül a táplálékláncba kerülve további vízi szervezetekkel és gerinctelenekkel táplálkozó állatfajokra is kockázatot hordoz. A szántóterületek vegyszermentes kezelése az itt táplálkozó jelölő madárfajok (pl. gólyák) szempontjából is fontos.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció a 3.2.1. fejezetben, valamennyi kezelési egységre (KE1-9) vonatkozóan a kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az egyes fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések túlnyomó részben élőhelykezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé.

A kezelésben már megadott intézkedéseken túl javasolt fajvédelmi intézkedések:

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Kerülendő bármilyen szabályozási munka, ami az élőhely talajvízszintjének csökkenését vagy vízháztartásának gyökeres megváltoztatását vonja maga után. Élőhelyein a szegélyek, gyepek és fás vegetáció mozaikos fenntartására kell törekedni.

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

A faj számára létfontosságú az üde erdei szegélyek mentén a körissel elegyes erdők és azok természetközeli aljnövényzetének állapota. Fontos a fajgazdag erdei nyiladékok, tisztások megőrzése. Nem javasolt a nem szelektív rovarölő szerek alkalmazása az erdészeti kártevők irtására.

Bogarak

A xilofág fajok (nagy szarvasbogár - *Lucanus cervus*, nagy höscincér - *Cerambyx cerdo*, havasi cincér - *Rosalia alpina*, gyászscincér - *Morimus funereus*, skarlátbogár - *Cucujus cinnaberinus*) megőrzése érdekében az élőhelyül szolgáló idős, vagy természetyszerűen vegyes korszerkezetű erdőállományok arányának növelése javasolt. A honos fajkészletű erdők vágáskorát a valós egészségi állapotuk függvényében lehetőség szerint javasolt emelni. Az egészségügyi termeléseket a faj élőhelyein korlátozni szükséges, mivel az éppen azokat a faegyedeket célozza, amelyek szaporodó helyként szolgálnak. Fontos a fekvő és lábon álló, (lehetőleg 25 cm-nél nagyobb törzsátmérőjű) holt faegyedek időben és térben nagyjából egyenletes eloszlásának biztosítása.

Halak

Balin (*Aspius aspius*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), leánykoncér (*Rutilus pigus*), magyar bucó (*Zingel zingel*): Fel kell számolni az ipari és kommunális szennyező forrásokat. Az egyre erősebben jelentkező horgászati terhelés miatt fontos a hatékony tájékoztatás és kommunikáció. Az élő- és szaporodóhelyeiken a sóder- és kavicskitermelés nem megengedhető.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és **dunai tarajosgőte** (*Triturus dobrogicus*)

A két faj állományai bár országosan jelentősek, a területen fragmentáltan találhatóak meg kisebb egyedszámmal. A kételtűek esetében az élőhelyek kiszáradásának és a kémiai szennyezések bekerülésének megakadályozása biztosítja a fennmaradást.

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

A faj természetvédelmi helyzete a területen összességében jelenleg jónak mondható, azonban a ragadozók (főként róka) fészekpredációja miatt mégis veszélyeztetettnek tekinthető. A ragadozók gyérítése mellett az élőhelyek megőrzése, jó állapotuk fenntartása biztosítja a faj megőrzésének feltételeit is.

Fekete gólya (*Ciconia nigra*), **rétisas** (*Haliaeetus albicilla*), **vörös kánya** (*Milvus milvus*), **barna kánya** (*Milvus migrans*)

Az állományok költésének védelme céljából a Gemenc Zrt. (mint a tervezési terület legnagyobb erdőgazdálkodója) és a DDNPI 2012-ben példamutató együttműködési megállapodást kötött, amely a madarak költésének és költőhelyének védelmét eredményesen szolgálja. A megállapodás által tartalmazott térbeli és időszakos korlátozások a KE1-KE4 kezelési egységekre vonatkozó javasolt előírások közt kerültek feltüntetésre. Változatlan betartásuk elengedhetetlenül szükséges a fokozottan védett madárfajok országos viszonylatban is kiemelkedő populációinak megőrzéséhez.

Vizes élőhelyekhez kötődő madárfajok (bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) bölömbika (*Botaurus stellaris*), cigányréce (*Aythya nyroca*), függő cinege (*Remiz pendulinus*), guvat (*Rallus aquaticus*), jégmadár (*Acedo atthis*), nagy kócsag (*Egretta alba/Casmerodius albus*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), kis vízicsibe (*Porzana parva*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), kormos szerkő (*Clidonias niger*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), törpegém (*Ixorychus minutus*), vörös gém (*Ardea purpurea*), üstökösgém (*Ardeola ralloides*), szürke gém (*Ardea cinerea*))

A víztestek (holtágak, mellékágak) megőrzése, szükség esetén a vízpótlás biztosítása, a szegélynövényzet (nádas, mocsár, magassásos, bokorfűzes) érintetlenségének biztosítása szükséges a fészkelési és vonulási időszakban. A vaddisznóállomány csökkentése javasolt.

Odúlakó erdei madárfajok (fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), kék galamb (*Columba oenas*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*))

Élőhelyi igényük és védelmi lehetőségeik közel azonosak: valamennyi faj számára ideálisak a őshonos lombos fafajokból álló, elegyes, szerkezetességben és fafajösszetételben heterogén, legalább elszórtan idős fákat vagy foltokat, köztük holtfát és odvas egyedeket is tartalmazó erdőállományok, amelyek kialakítására és fenntartására optimálisak a folyamatos erdőborítást biztosító (elsősorban faanyagtermelést nem szolgáló és örökerdő) üzemmódok, de körültekintő erdőműveléssel átmeneti és vágásos üzemmód is megfelelő lehet számukra. Fontos az időbeli korlátozások (vegetációs időn kívül történő fakitermelés, 09.01. – 03.31. közötti időszak) betartása, ill. a mikroélőhelyek (fák, facsoportok) kijelölése és fenntartása.

Partifecske (*Riparia riparia*)

A Fekete-erdei szakadó parton költ, fontos a telep háborítatlanságának biztosítása, a partfal beavatkozás-mentes megőrzése.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*)

Rejtett életmódú madár, amennyiben használt fészke előkerül, védőzóna és területhasználati korlátozások hatósági megállapítása szükséges.

Nagy lilik (*Anser albifrons*), vetési lúd (*Anser fabilis*)

Elsősorban a tervezési területtel szomszédos szántókon (főként Sükösd határában) jelennek meg telelő csapataik, pihenő és táplálkozó területeik közelében fontos az emberi zavarás kerülése, a tarlók minél későbbi beszántása.

Nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) és a tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

- A jelölő és fokozottan védett denevérfajok ismert ökológiai igénye alapján lehatárolható élőhelyein javasolt az erdő minél magasabb korrig történő fenntartása, illetve ahol lehetséges, ott egy olyan többkorú, folyamatos erdőborítás kialakítása, ahol az idős, pusztuló egyedek jelenléte folyamatosan biztosított. Amennyiben fakitermelés válik szükségessé az ismert és erdőadattárban rögzített élőhelyeken, azt augusztus 15. és október 31. között javasolt elvégezni, így elkerülhető a kölykezőkolóniák, illetve a telelőcsoportok elpusztítása.
- A jelölő és fokozottan védett denevérfajok élőhelyein kiemelten fontos a lábon száradt, félig kiszáradt és odvas faegyedek megtartása, mely szempontot javasolt már a nevelővágások során érvényre juttatni.
- A kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni.
- Az épületlakó denevérfajok esetében fontos a tanyahelyként használt épületpadlások felderítése, az esetleges felújítási munkák kivitelezése során természetvédelmi szempontok érvényesítése.
- Mesterségesen kialakított szálláshelyekkel bővíteni lehet a szálláshely kínálatot (a jelölő fajok igényének megfelelő odútípusokkal, a nyugati piszedenevér esetében pedig akár az álló holtfák számának növelésével).
- A tavi denevér védelme érdekében fontos a vízparti fás vegetáció megóvása, mert ennek szélárnyékoló hatása szükséges a faj számára a táplálkozása során.

Kúszó zeller (*Apium repens*)

Az állomány egy kis kiterjedésű, néhány négyzetméteres területen található a bogyiszlói holtág partján, rendszeresen nyírt, horgászok és más turisták által használt, a belterület peremén fekvő gyepen (régi strand). Pár éve sétányt létesítettek az állomány közvetlen közelében. A faj megőrzése szempontjából az élőhely védelme, a beépítés, burkolás elkerülése elsődleges fontosságú. Folyamatos együttműködés szükséges a terület tulajdonosa, kezelője és a természetvédelmi kezelő szakemberei között. A kúszó zeller pionír fajunk, jól alkalmazkodik bolygatott felszínhez. A jelenlegi területhasználat, az emberi taposás az eddigi tapasztalatok szerint nem károsítja az állományt. A faj monitorozását folytatni kell, és amennyiben a túlzott taposás, zavarás miatt negatív változás tapasztalható, javasolt az élőhely

elzárása a járművek előtt. Fontos a terület vízháztartásának megőrzése és a rendszeres gyepkezelés folytatása.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének monitorozására javasolt az NBmR protokoll szerinti élőhelyterképezés elvégzése 10 évente.

Védett és indikátor növényfajok monitorozása NBmR módszertan szerint, 2-5 évente szükséges.

A gerinctelen közösségi jelentőségű jelölő fajok felmérését célszerű a Natura 2000 jelentési periódusokban lehetőleg kétszer, de minimum egyszer átfogóan elvégezni. A mintavétel gyakorisága: ideális esetben 3, minimum 6 évenként.

A jelölő halfajok monitorozására taxonokra kidolgozott módszerek indokoltak, a közösségi szintű, NBmR-ben használt módszertan csak részben szolgáltat információt ezen fajok populációnak a méretéről.

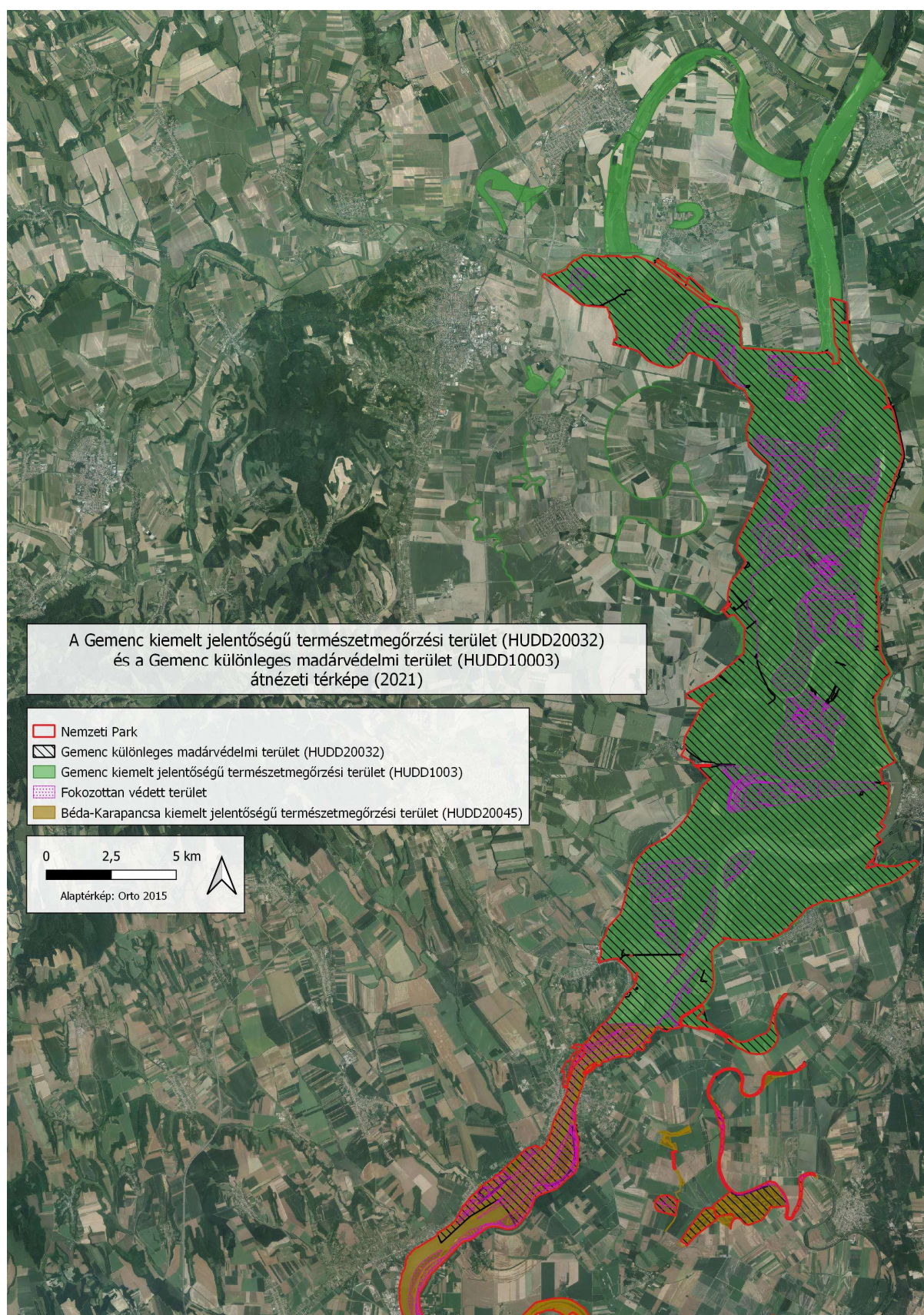
A természetvédelmi őrszolgálat a ritka-, és telepeseen költő madárfajok monitorozását az NBmR protokoll szerint rendszeresen elvégzi. Az odúlakó erdei fajok (pl. fekete harkály, hamvas küllő, örvös légykapó) költőállományainak vizsgálata évente javasolt a Madáratlasz Program módszertana szerint. Szintén minden évben javasolt az őszi vonulási időszakban a területen tartózkodó gázlómadarak felmérése. Augusztustól áprilisig havonta folynak vizsgálatok a dunai vízimadár szinkron felmérések keretében.

A jelölő denevérfaj állományainak rendszeres monitoringja javasolt automata detektorokkal és befogással. A fajok jelenlét/hiánya, valamint a hosszú távú, rendszeres, hangok alapján vizsgált relatív gyakorisága mutatja a faj (és ezen túl az összes erdei denevérfaj) állományának változását, az erdészeti beavatkozások és más környezeti változások hatásait.

A hód (*Castor fiber*) és a vidra (*Lutra lutra*) állományváltozásait javasolt folyamatosan figyelemmel kísérni.

3.2.5. Mellékletek

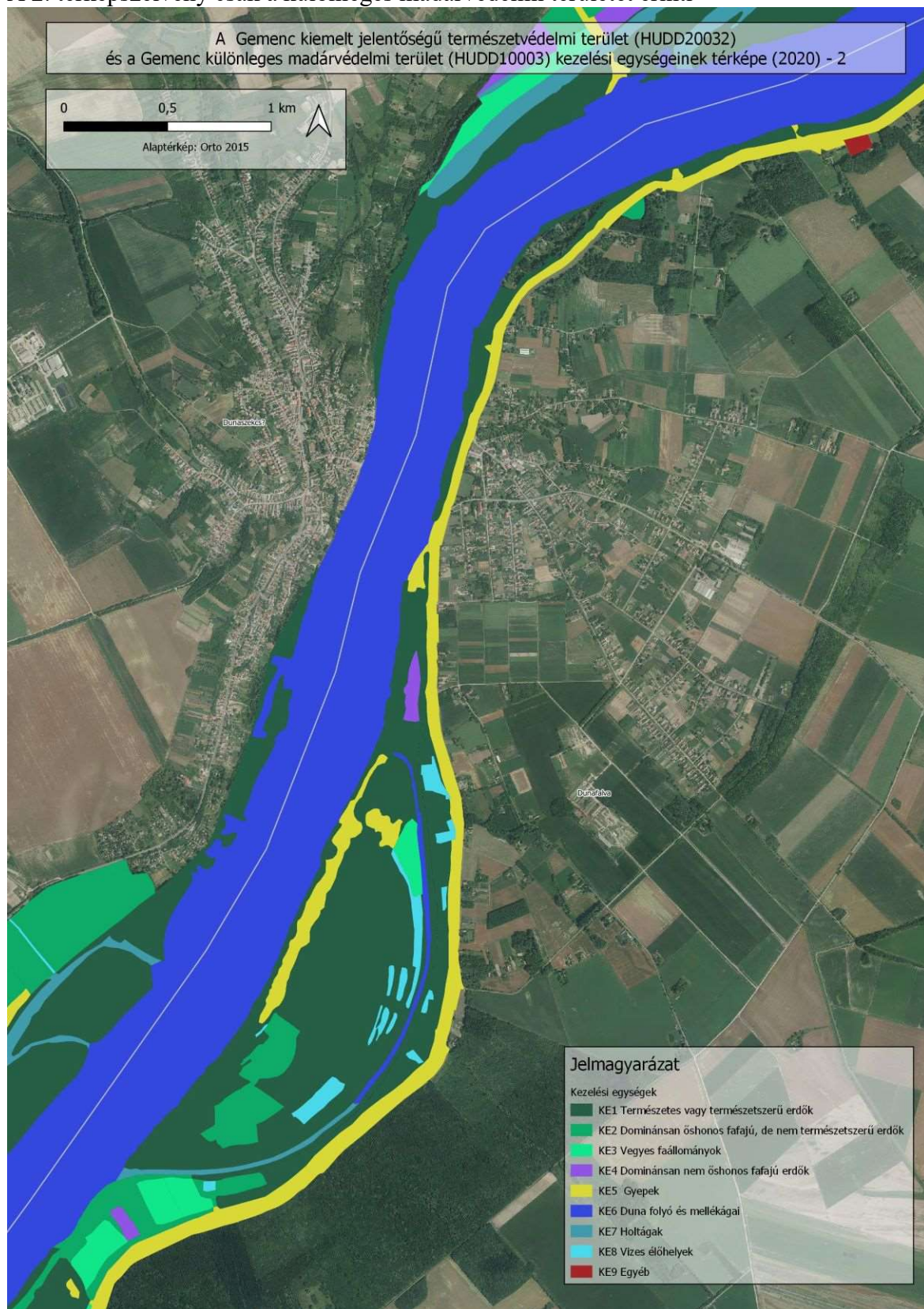
1. A Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és madárvédelmi terület áttekintő térképe
2. A kezelési egységek áttekintő térképe
3. A kezelési egységek részletes térképei

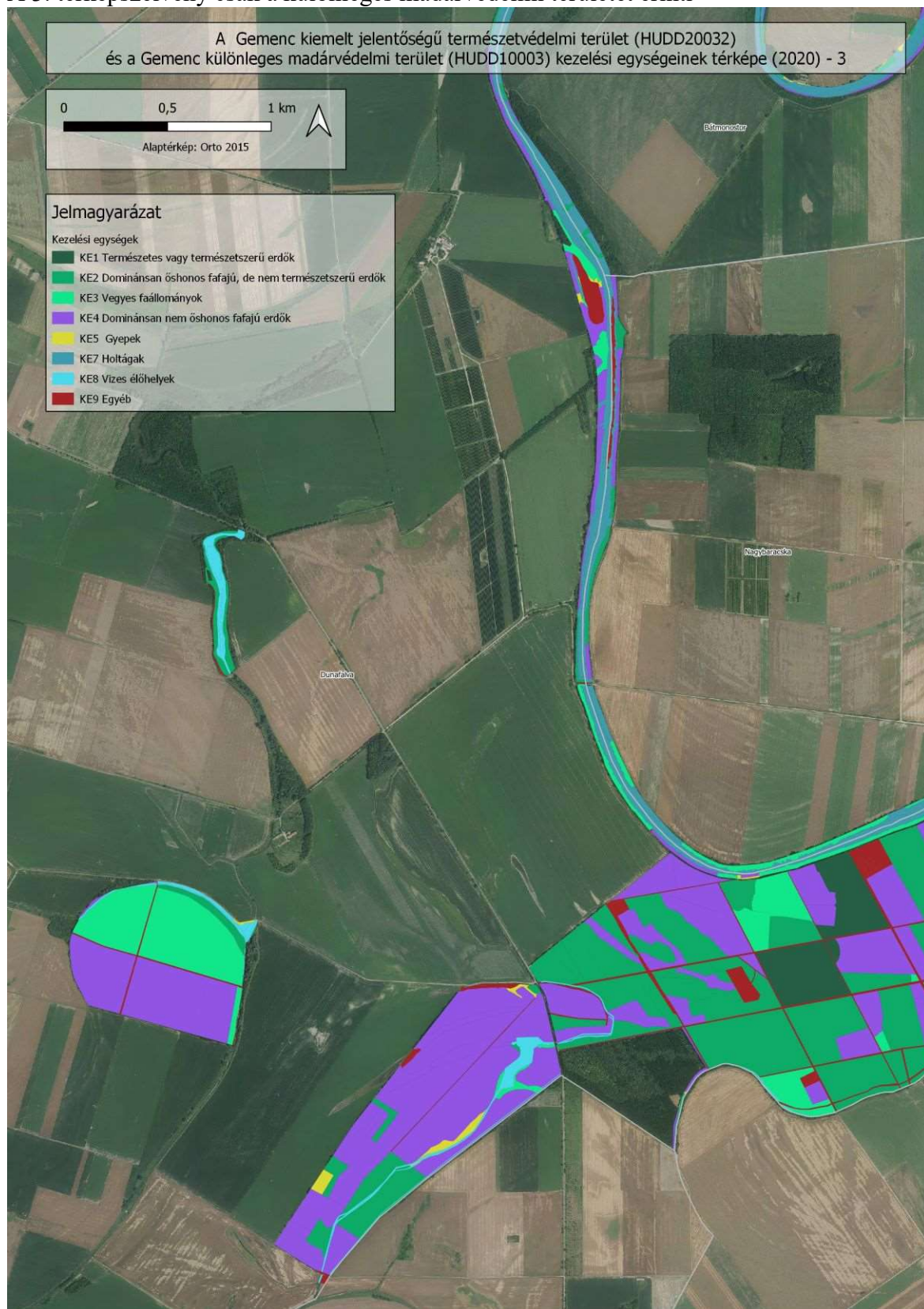
Az 1. térképszelvény csak a különleges madárvédelmi területet érinti

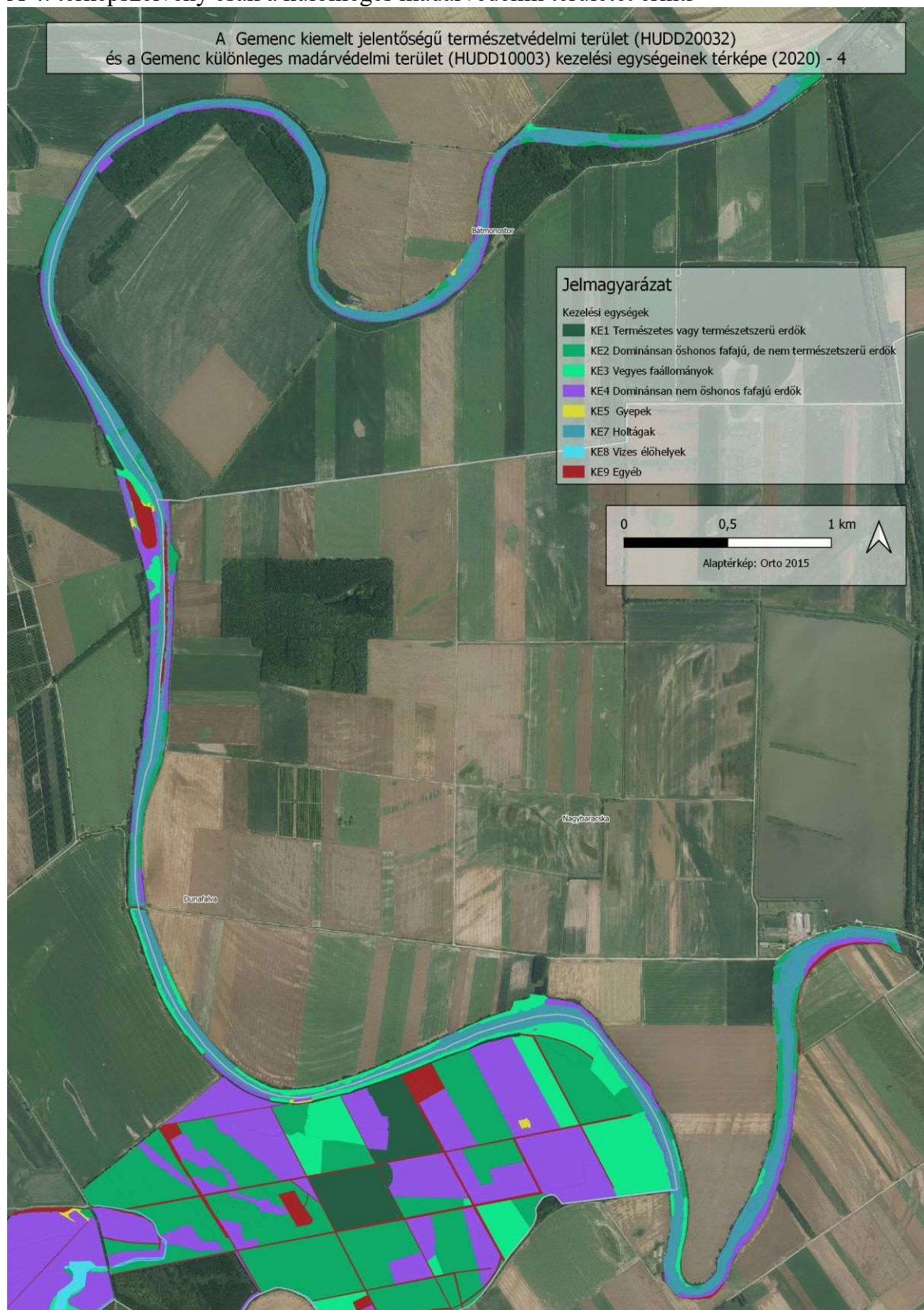
A 2. térképszelvény csak a különleges madárvédelmi területet érinti

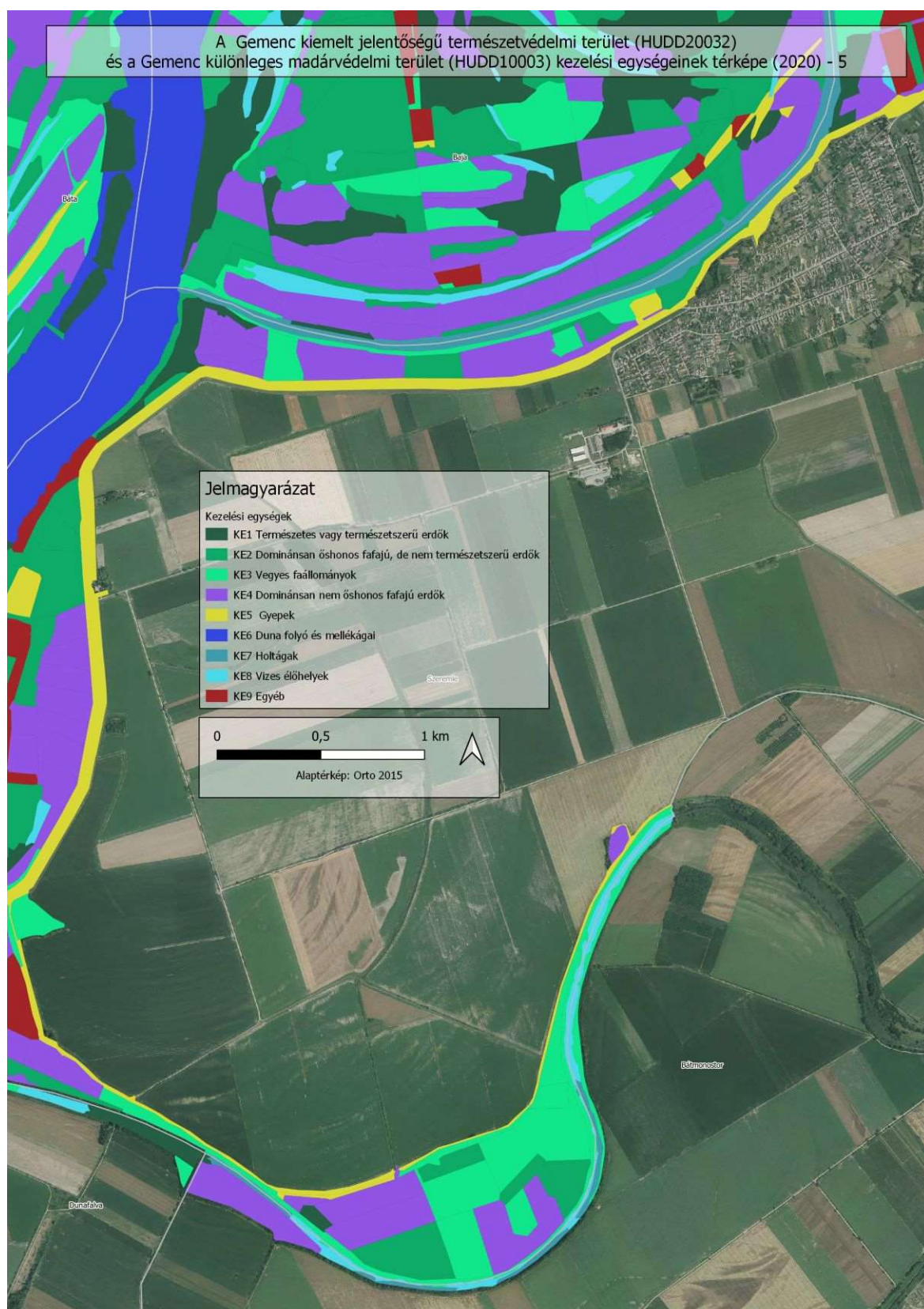

A 3. térképszelvény csak a különleges madárvédelmi területet érinti

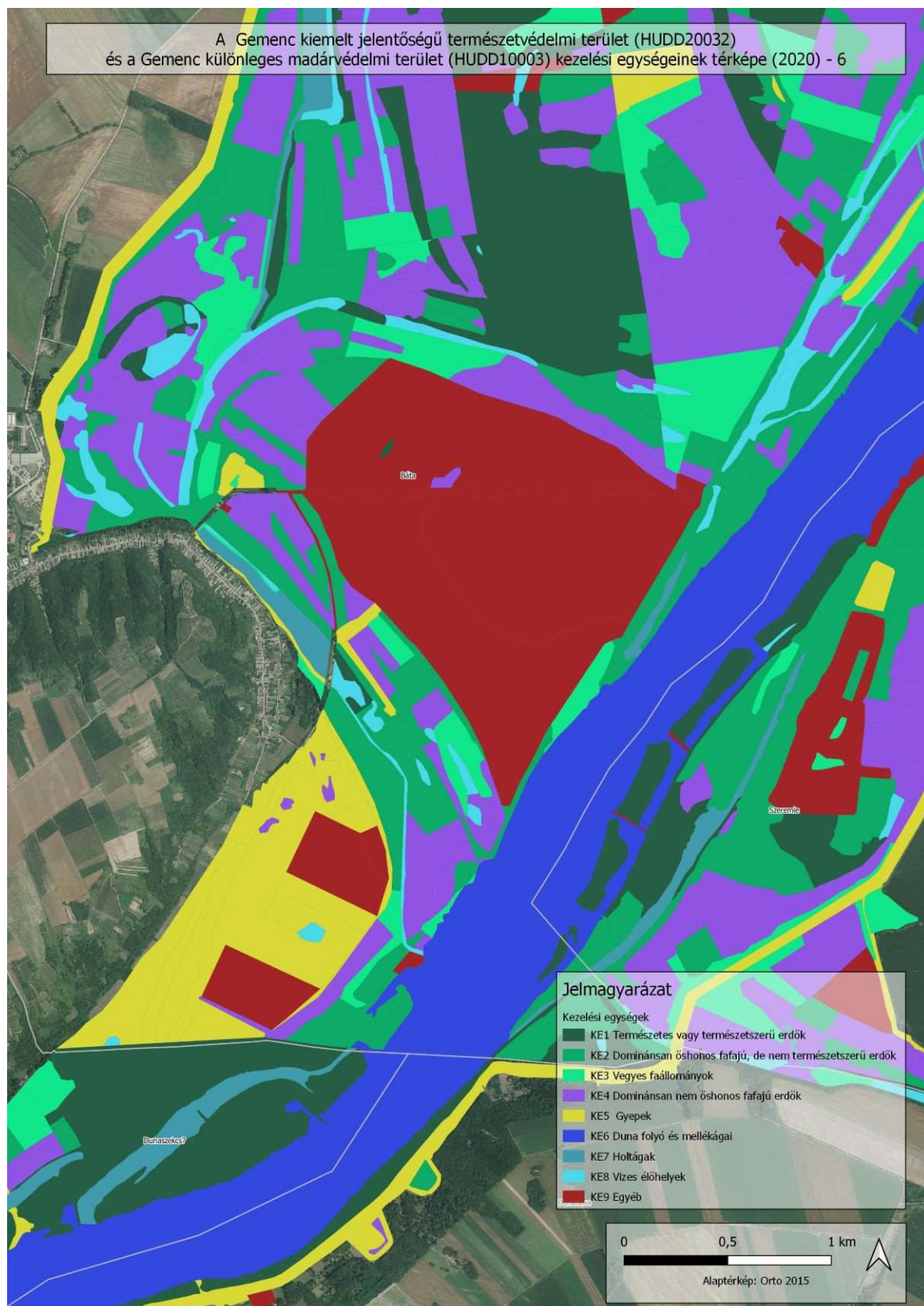

A 4. térképszelvény csak a különleges madárvédelmi területet érinti

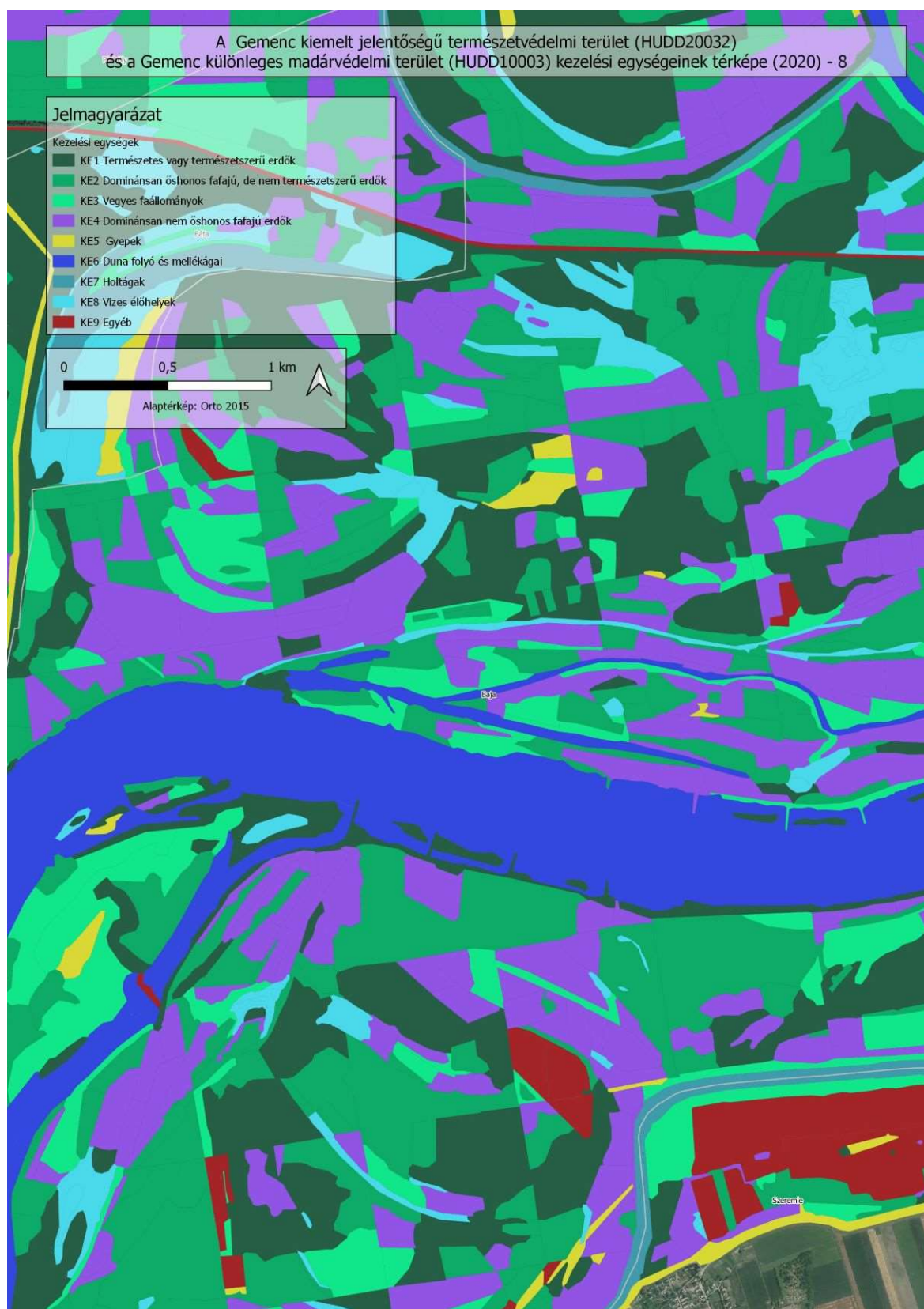

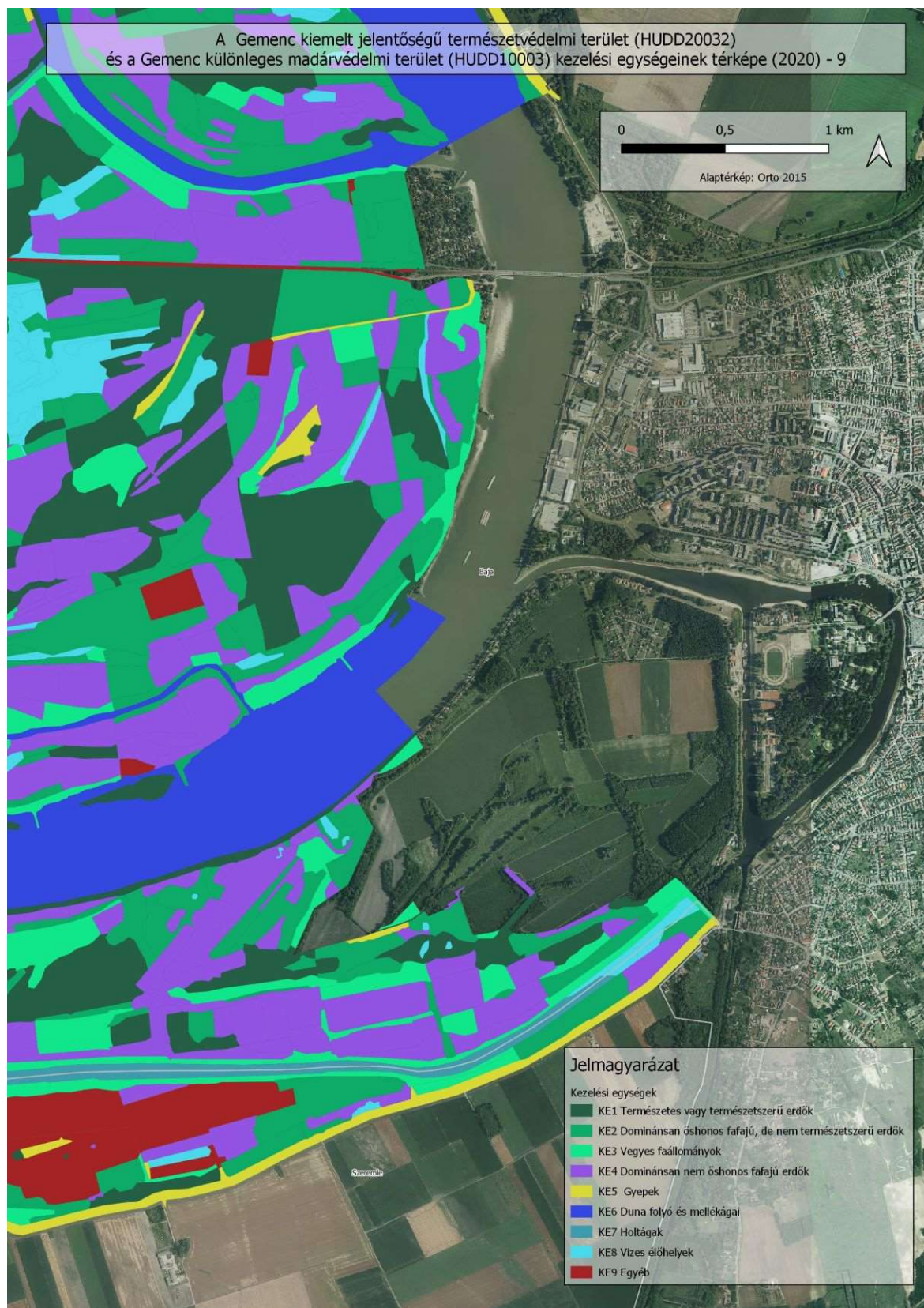

A Gemenc kiemelt jelentőségű természetvédelmi terület (HUDD20032) és a Gemenc különleges madárvédelmi terület (HUDD10003) kezelési egységeinek térképe (2020) - 6

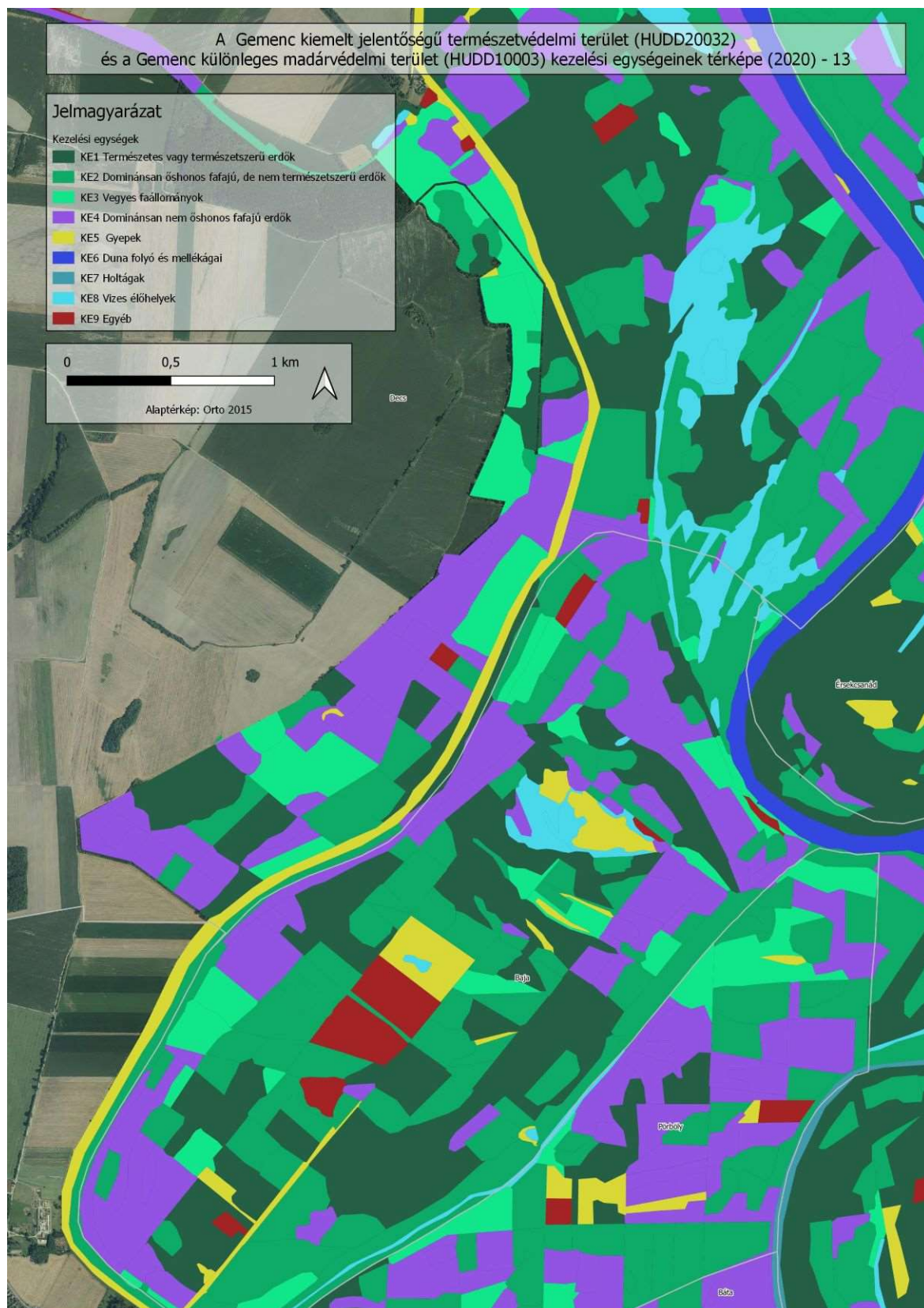

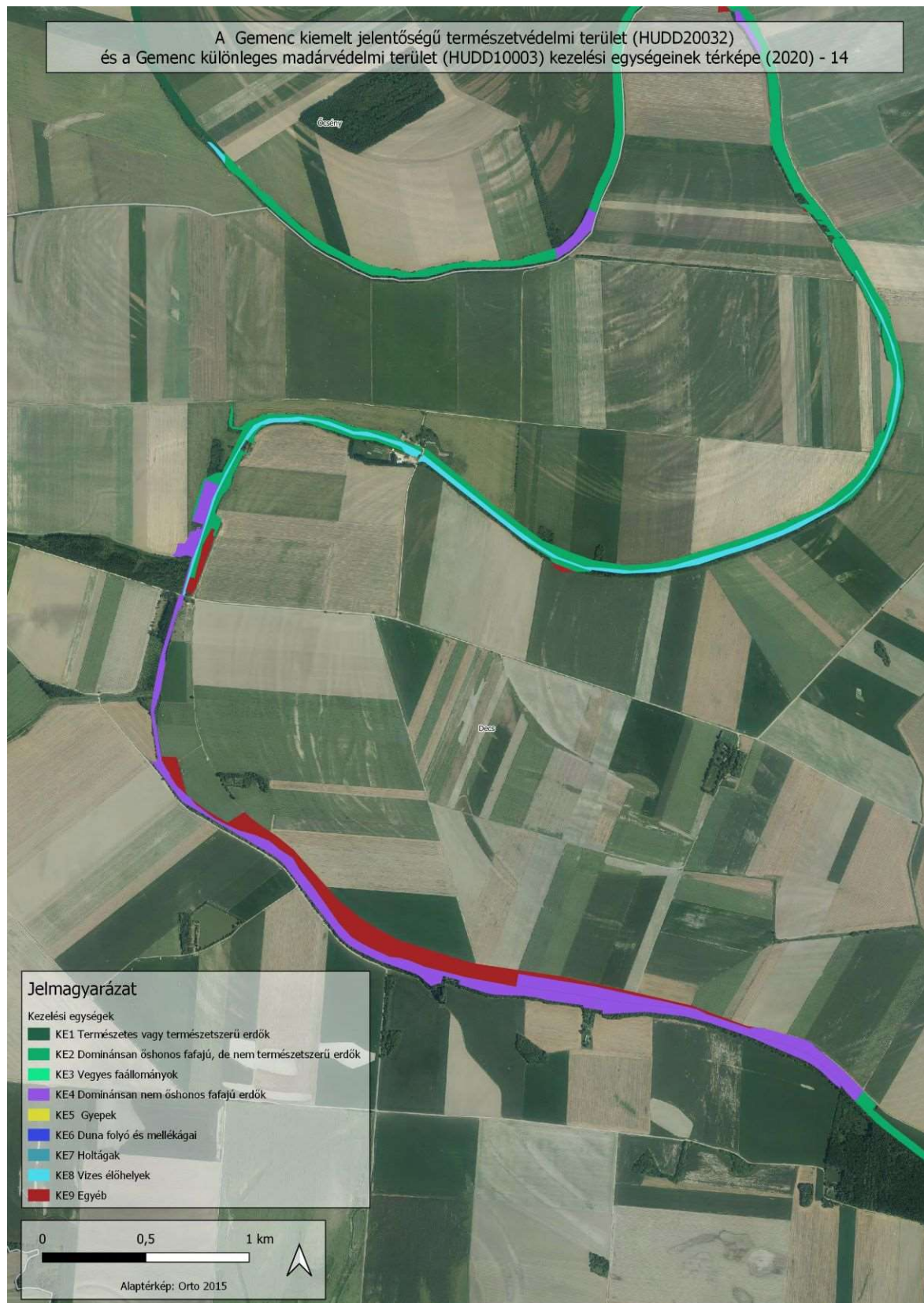

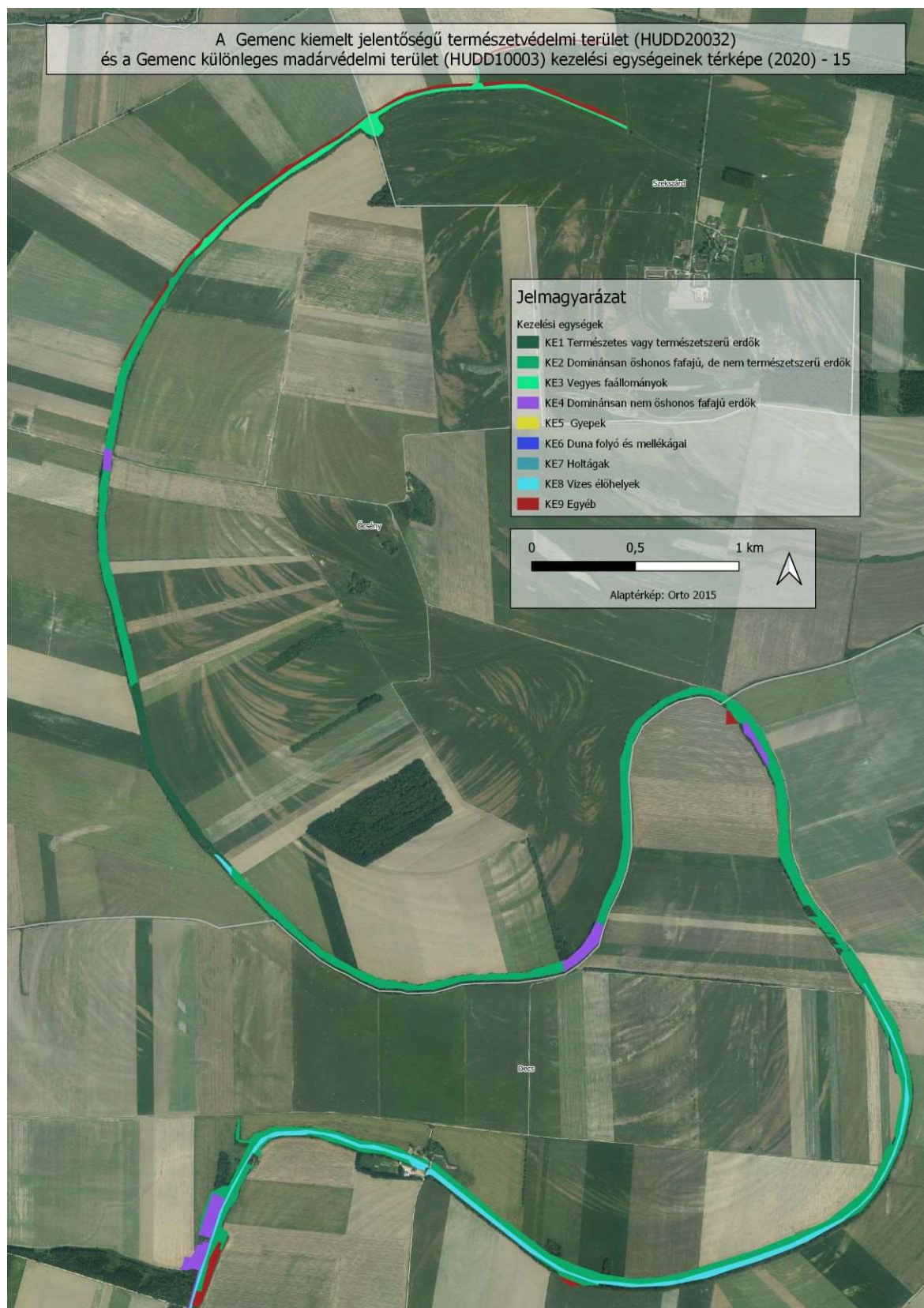

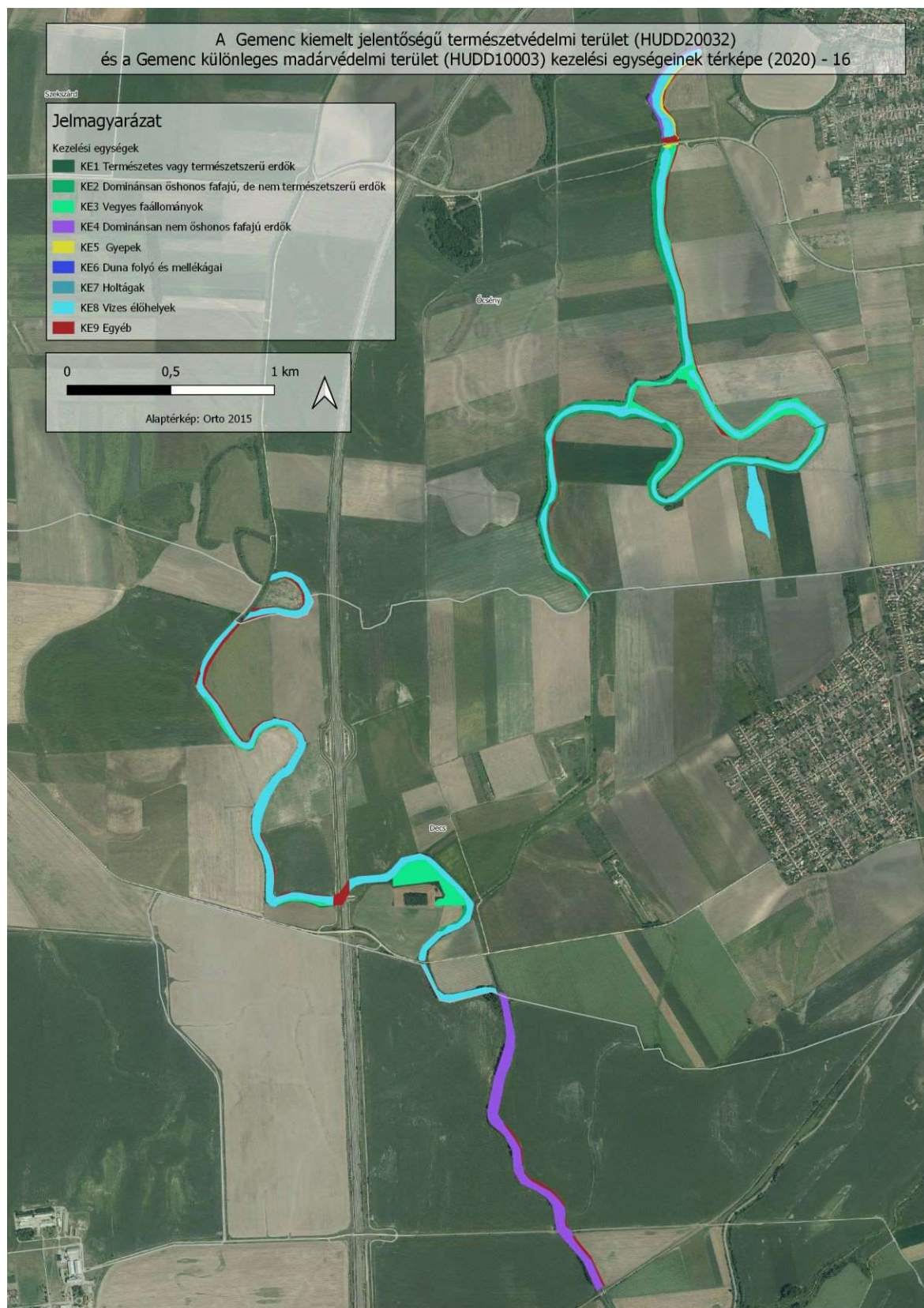

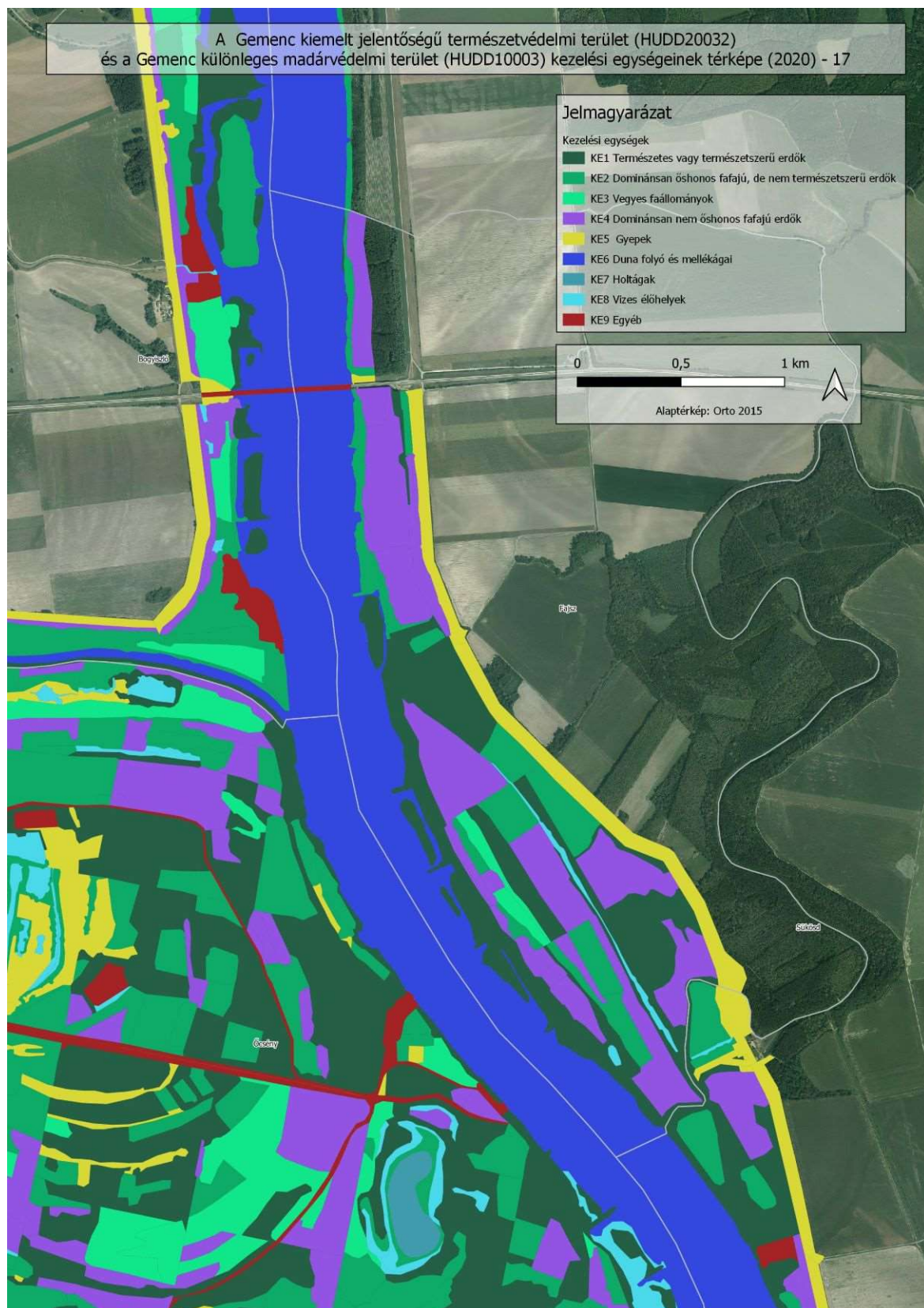
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetvédelmi terület (HUDD20032) és a Gemenc különleges madárvédelmi terület (HUDD10003) kezelési egységeinek térképe (2020) - 14

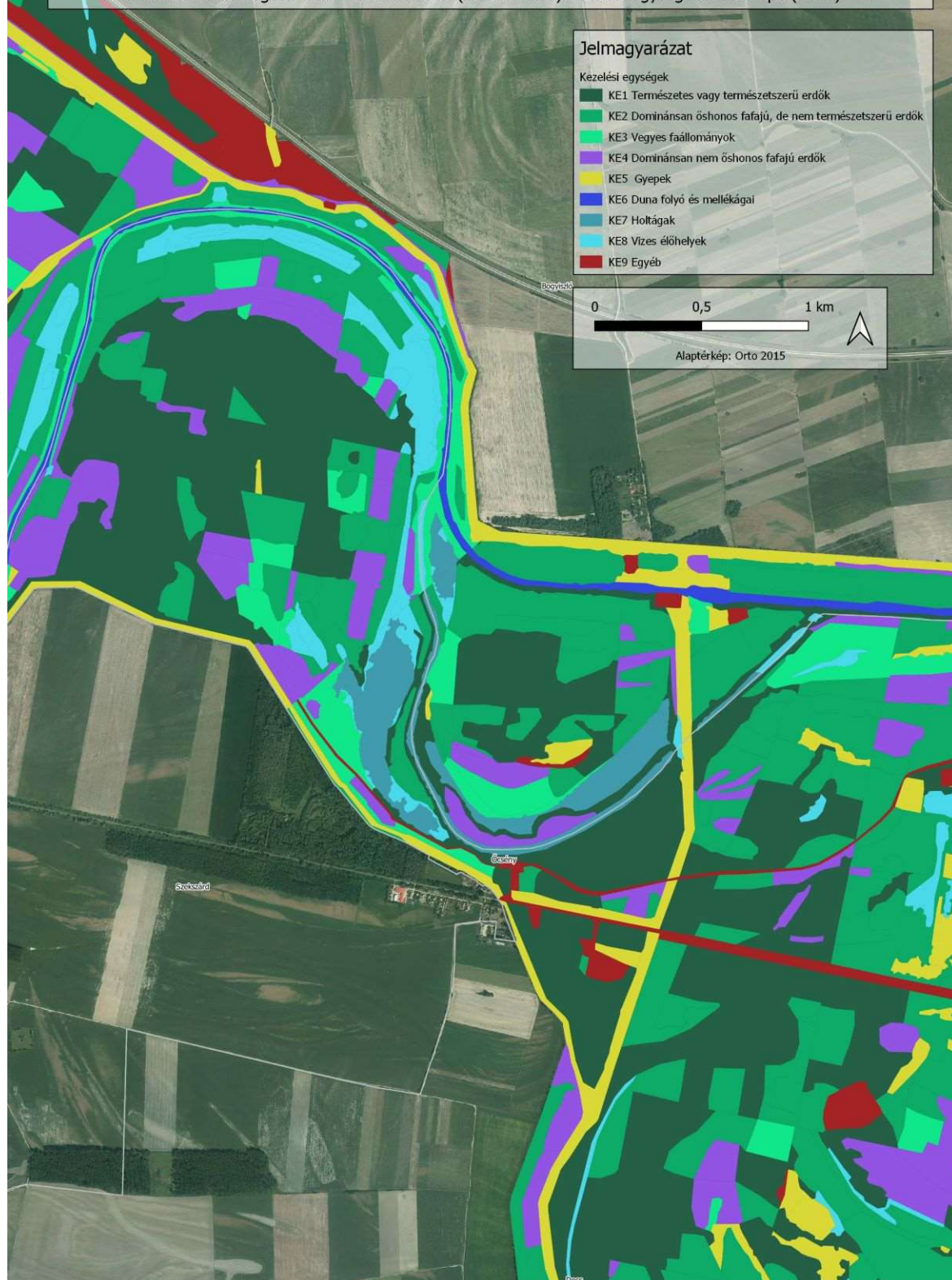
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetvédelmi terület (HUDD20032)
és a Gemenc különleges madárvédelmi terület (HUDD10003) kezelési egységeinek térképe (2020) - 15

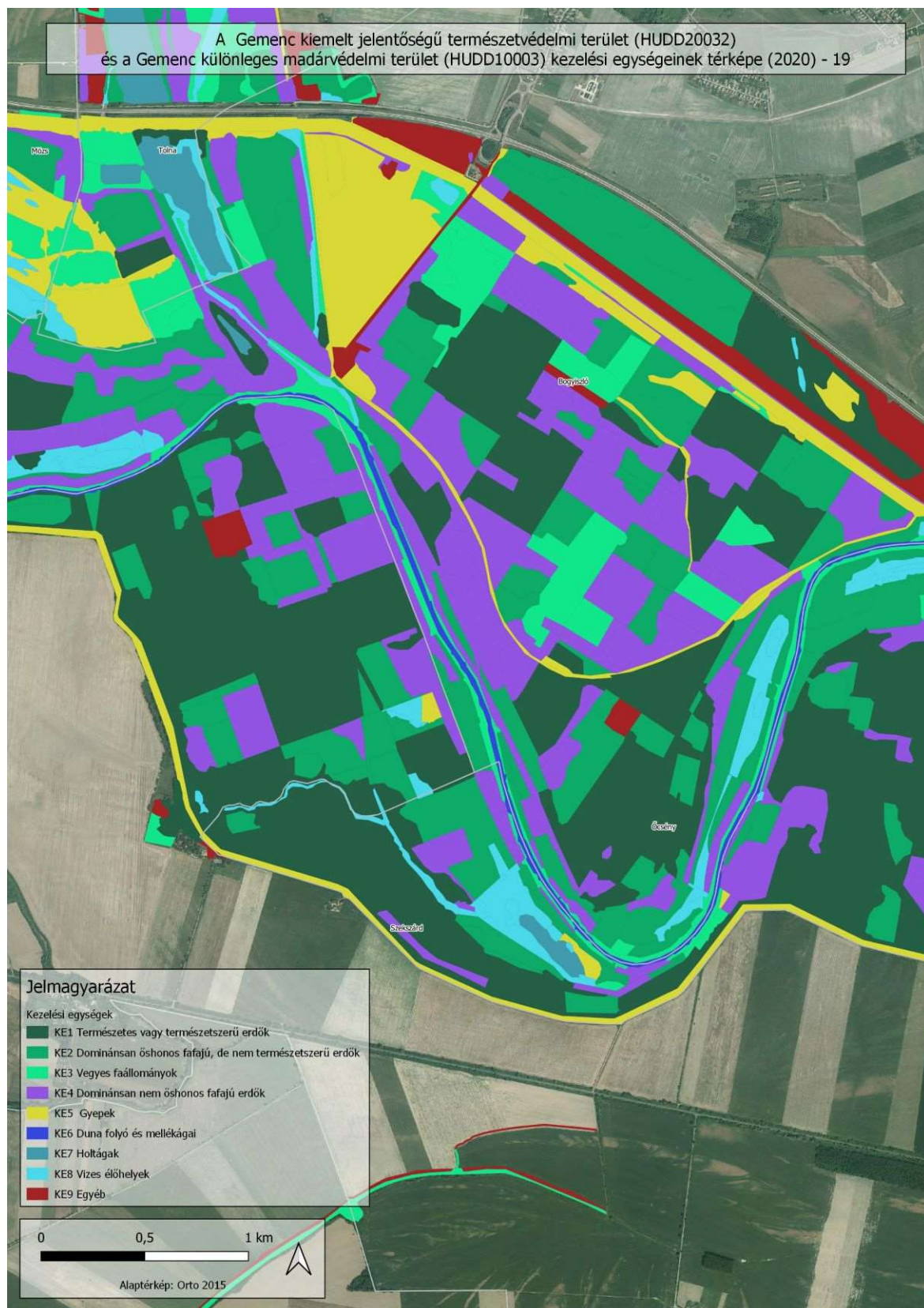

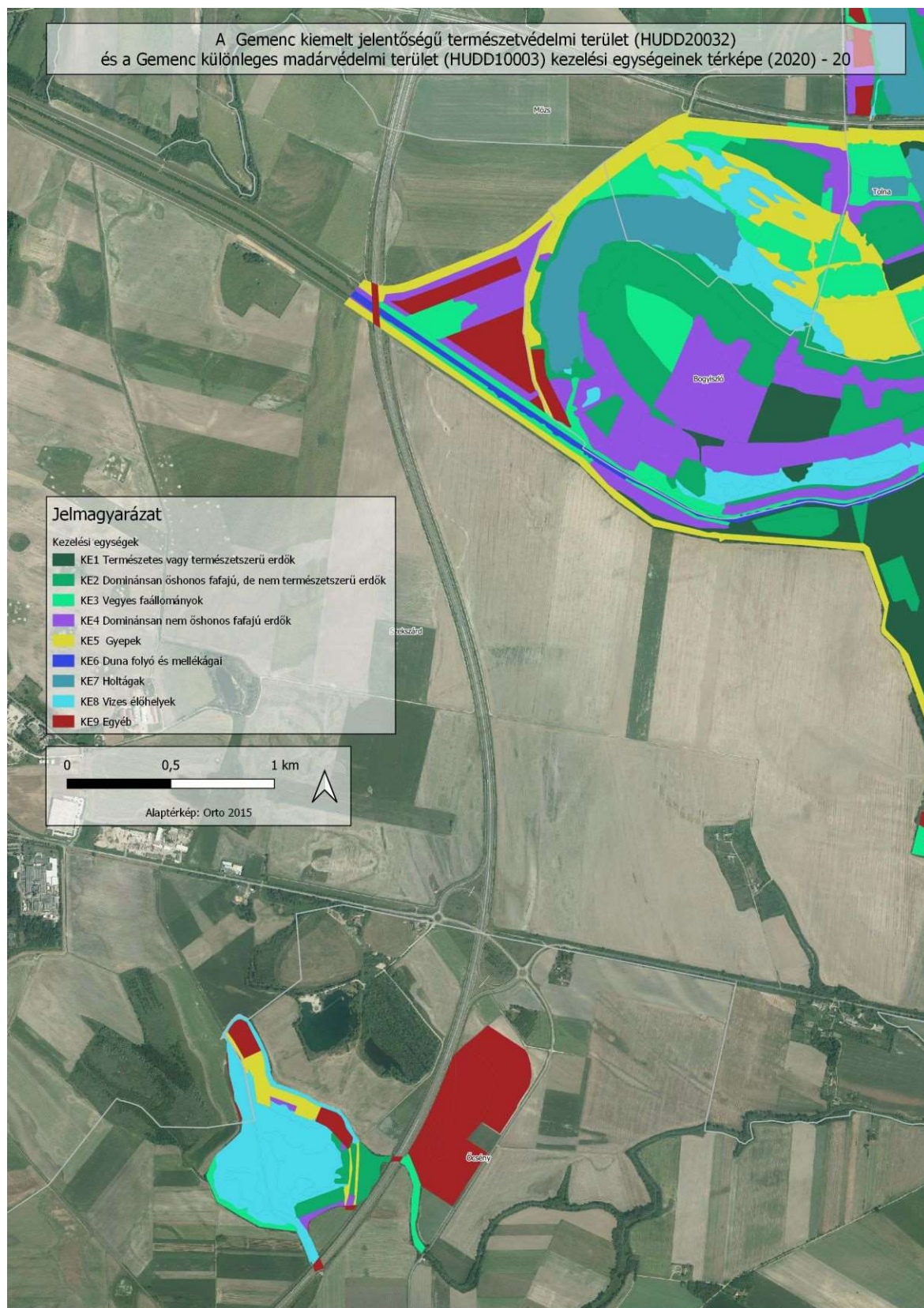

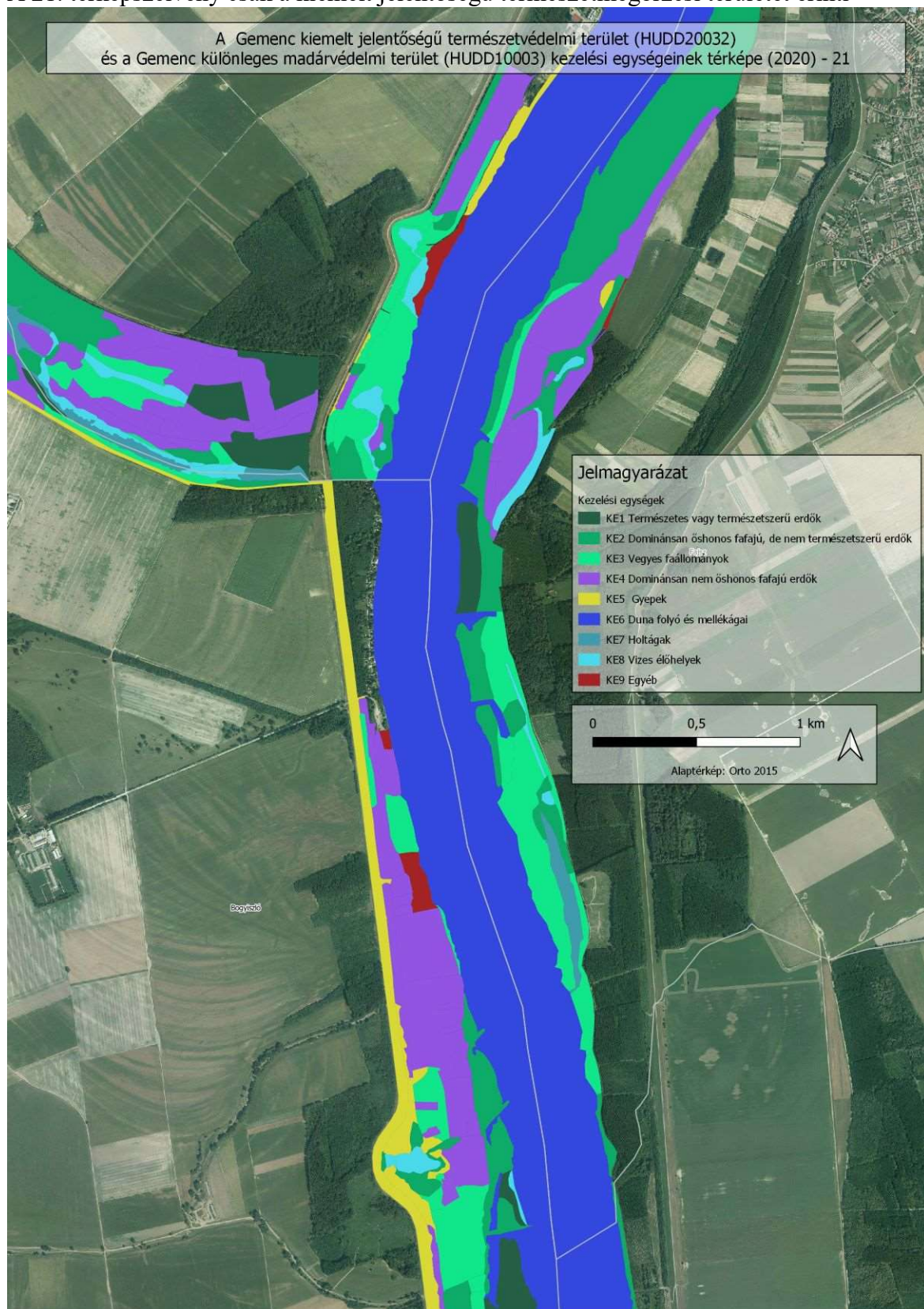
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetvédelmi terület (HUDD20032)
és a Gemenc különleges madárvédelmi terület (HUDD10003) kezelési egységeinek térképe (2020) - 18

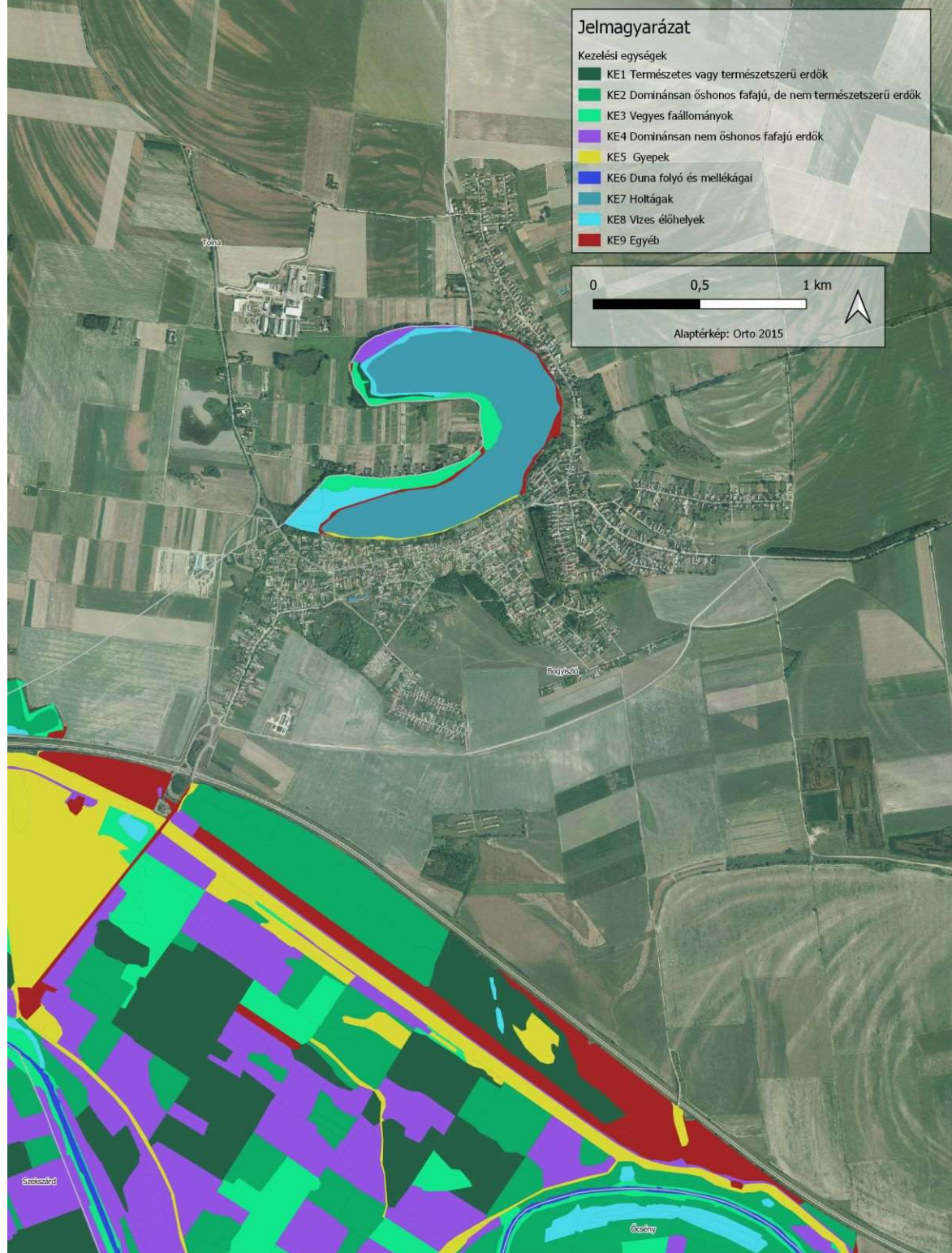

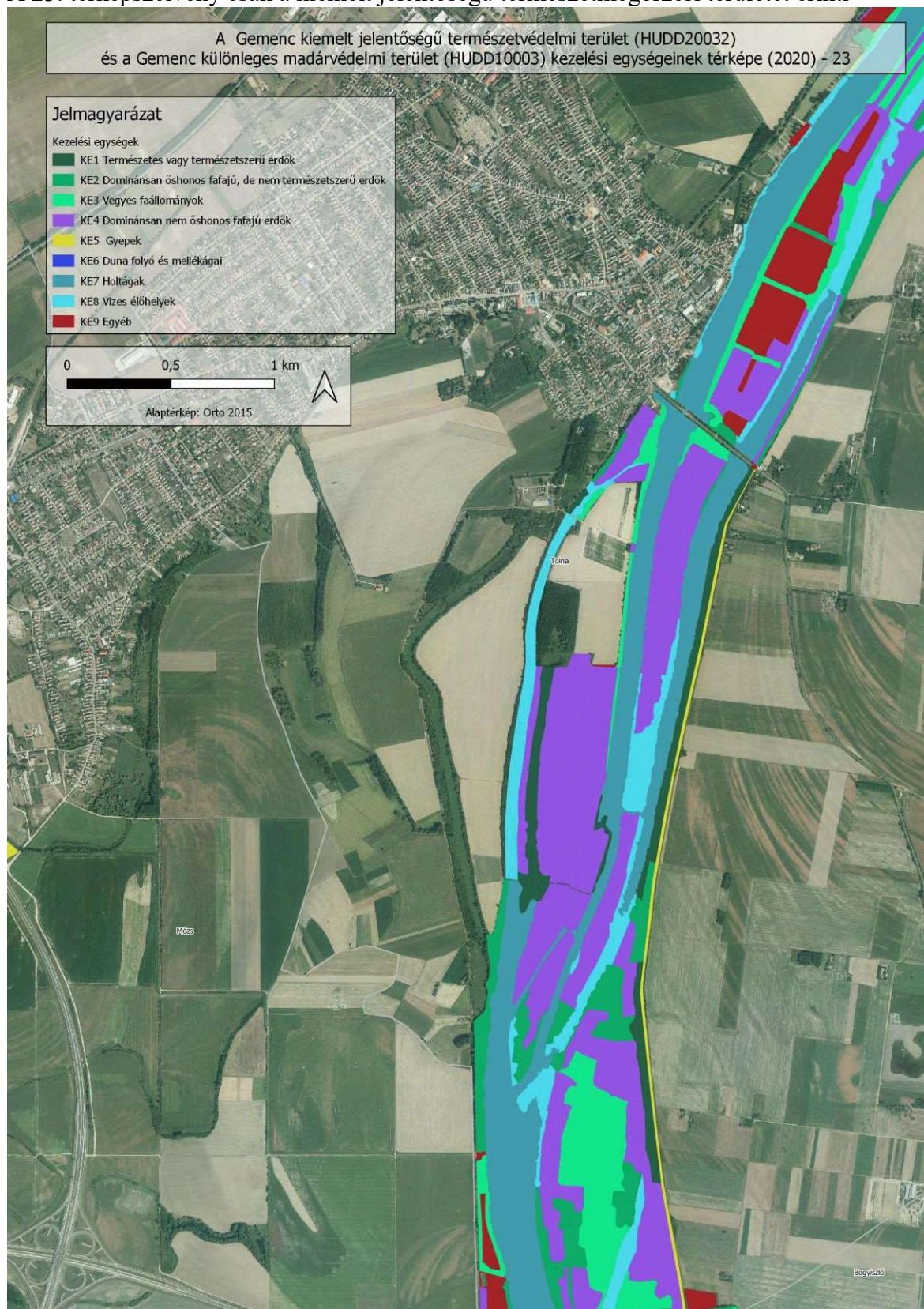
A 21. térképszelvény csak a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet érinti

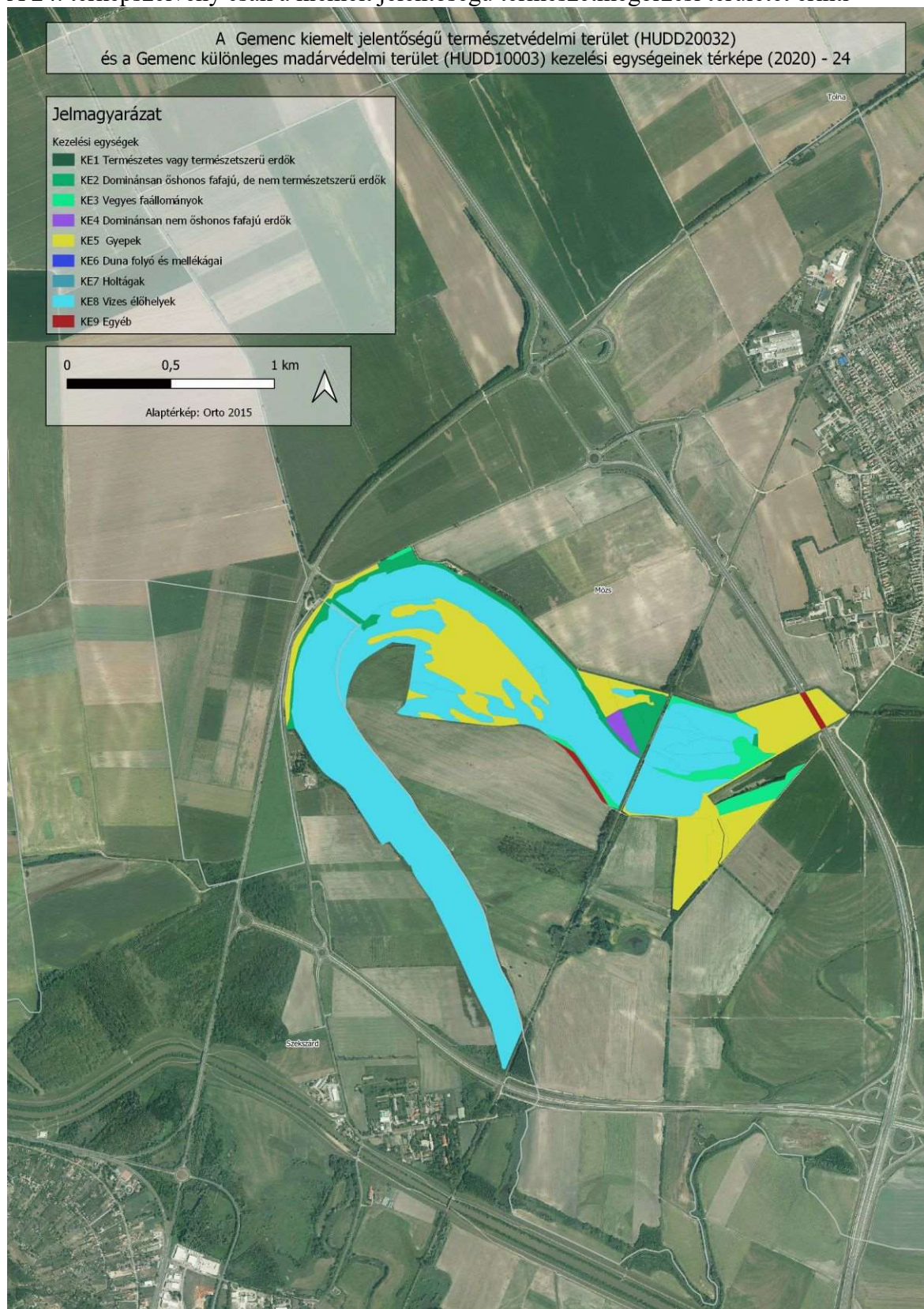
A Gemenc kiemelt jelentőségű természetvédelmi terület (HUDD20032)
és a Gemenc különleges madárvédelmi terület (HUDD10003) kezelési egységeinek térképe (2020) - 22

A 23. térképszelvény csak a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet érinti

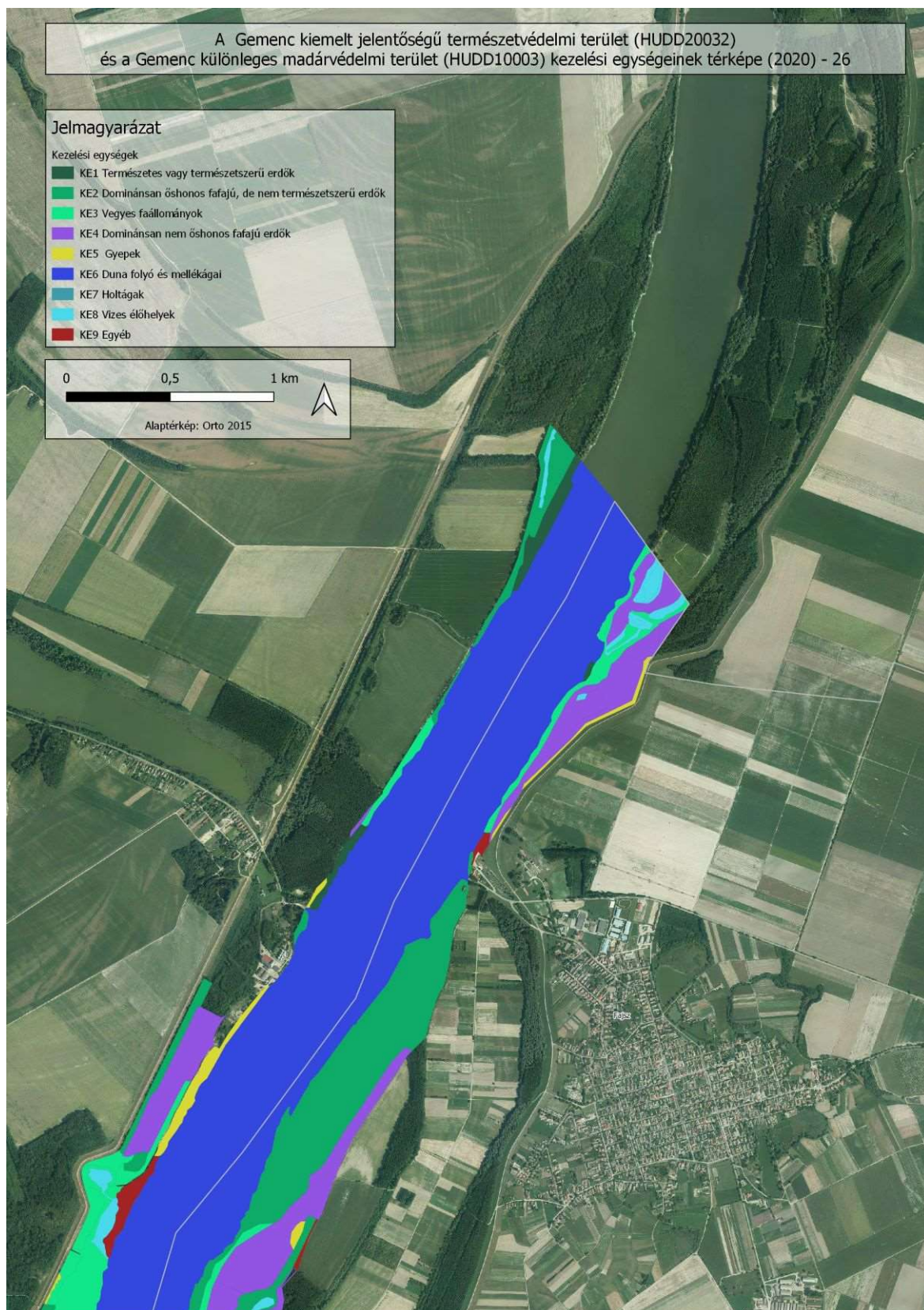
A 24. térképszelvény csak a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet érinti

A 25. térképszelvény csak a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet érinti

A 26. térképszelvény csak a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet érinti

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület több mint 90%-ban része a Duna-Dráva Nemzeti Parknak (védeté nyilvánította a 7/1996. (IV. 17.) KTM rendelet.)

A tervezési terület szintén több mint 90%-ban a Ramsari Egyezmény védelme alá tartozik, része a Mura-Dráva-Duna Bioszférarezervátumnak és a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületének.

A terület jelentős része (83%-a) állami tulajdonban van (többnyire a Gemenc Zrt., kisebb részben az Alsó-Dunavölgyi Vízügyi Igazgatóság és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében). A fennmaradó területeken önkormányzatok gazdálkodnak (9,22%), és csupán 7,5% a magánkézben levő területek aránya.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba.

A 2014-2020 időszak agrártámogatásairól összefoglaló található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek voltak. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus 2023-tól indul, és 2027-ig tart. A 2014-2020-as időszakhoz képest változás, hogy a következő években már nem a Vidékfejlesztési Program (VP) határozza meg a vidékfejlesztési támogatási szabályokat, hanem a KAP Stratégiai Terv, melyet 2022. november 7.-én hagyott jóvá az Európai Bizottság. Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy 2023 és 2025 között a VP és a KAP Stratégiai Terv párhuzamosan működik majd egymás mellett. Különösen figyelemmel kell lenni arra, hogy a KAP Stratégiai Terv keretében új vidékfejlesztési pályázati felhívás csak akkor hirdethető meg, ha a jelenlegi és most futó Vidékfejlesztési Programban már meglévő, ugyanerre a célra irányuló intézkedések pénzügyileg lezárulnak.

A 2023-2027-es támogatási ciklust meghatározó KAP Stratégiai Terv az alábbi linken érhető el: <https://kormany.hu/hirek/online-elarheto-magyarorszag-elfogadott-kozos-agrarpolitika-strategia-terve>

Kiemelendő, hogy a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú (BIS), agro-ökológiai alapprogram keretében meghirdetett támogatásokra is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások:

A II. pillérből (Vidékfejlesztési támogatások) a területen a fenntartási terv írásakor elsősorban az alábbiaknak lehet relevanciájuk:

VP2.-4.1.4.-16 - A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése

VP-4-10.1.1.-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés

VP-4-10.1.1.-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetésVP4-12.1.1.-16 - Natura 2000

mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP4-12.2.1.-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP4-13.2.1.-16 - Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken

VP5- 8.1.1.-16 - Erdősítés támogatása

VP5-8.4.1.-16 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A terület természetvédelmi szemléletű kezeléséhez nagymértékben hozzájárulna a kompenzációs rendszer kibővítése a közösségi jelentőségű vizes élőhelyeken folyó gazdálkodására (víztestek kezelése és a halgazdálkodással kapcsolatos kezelési kötelezettségek). A víztest állapotát jelentősen befolyásolhatja a halfauna összetétele. Az inváziós fajok kezelésére fordított erőfeszítés, valamint őshonos, de gazdasági szempontból kevésbé jelentős fajokkal (pl. széles kárász, keszeg fajok) megvalósított telepítés kompenzálása javasolt a Natura 2000 támogatások során, ezáltal a vizes élőhelyek kezelésének önkéntes vállalásai motiválttá válhatnak. A kifizetések hatékonyságát növelni lehetne azok differenciálásával az élőhelyekkel kapcsolatos kezelési kötelezettségek függvényében. Jelenleg egyes magas természetességet mutató gyepes élőhelyek esetében a zavartalanság biztosítása a legmegfelelőbb természetvédelmi kezelés, az emberi beavatkozás (rendszeres kaszálás, legeltetés) szükségtelen vagy akár káros is lehet. Ezek elmaradása esetén a gazdálkodó nem jogosult a kompenzáció igénybevételére, tehát ellenérdekelt a megfelelő természetvédelmi kezelés kivitelezésében. A tervezési terület mintegy 65%-a erdőterület (az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrészek összes területe alapján), és ezen belül az állami erdőterületek aránya mintegy 94%. A tervezési területen cél a folyamatos erdőborítást biztosító módszerek kidolgozása és hosszú távú alkalmazása, a nagy kiterjedésű véghasználatok kerülése, a természetes erdődinamikai folyamatok térnyerésének elősegítése, az erdők természetességének fokozása lenne, mely azonban a jelenlegi struktúra szerint nem biztosít azonos jövedelmezőséget. Ezen a téren a jelenlegi támogatási rendszer szinte kizárólag magán erdőgazdálkodók számára elérhető. A támogatások hiányában az állami tulajdonú erdőkben a természetvédelmi célok érvényesítése gyakorlatilag csak a gazdálkodó jóindulatán és más forrásokból származó anyagi forrásain múlik. Szükséges lenne ezért olyan támogatási konstrukciókat is kidolgozni, amelyek az állami erdők természetvédelmi szemléletű kezelését támogatják, esetlegesen a jelenlegi gazdasági opcióknál előnyösebb konstrukcióval vonzóvá is teszik. A magánerdők esetében is akkor lehet eredményes a kompenzáció, ha annak mértéke a gazdasági szempontú hasznosítással szemben egy versenyképes konstrukciót kínál a gazdálkodó számára.

3.3.2. Pályázatok

Elsősorban a Vidékfejlesztési Program, a Környezeti és Energiahatékonysági Programa, valamint a LIFE program keretében van lehetőség pályázat benyújtására.

Jelenleg megvalósítási fázisban lévő pályázat:

A Korpádi szűkületben (jobb part 1492 - 1494 fkm között) két sarkantyú részleges megnyitását és kb 70.000 m³ hordalék kikotrását tervezi a DDNPI a LIFE WILDisland

pályázat keretében, a mellékág vízforgalmának helyreállítása és a zátonyokon kialakult természetes puhafás ligeterdők háborítatlanságának biztosítása érdekében.

Pályázat azonosító: LIFE20 NAT/AT/000063

Lezárult pályázatok:

Az *“új Kikerics panoráma sétány létrehozása”* című KEHOP projektben a Gemenc Natura 2000 területen belül több helyszínen turisztikai infrastruktúra fejlesztések valósultak meg. Ezek között kilátó felújítás, pad-asztal garnitúrák és tájékoztató táblák kihelyezése, pallósor-járda létesítése történt.

Pályázat azonosító: KEHOP-4.1.0-15-2016-00033

3.3.3. Egyéb

A területen rendszeresek az önkéntesek bevonásával zajló kezelések. Ezek során kisebb területek megtisztíthatók az özönnövények állományaitól vagy a hulladéktól, illetve bizonyos könnyen felismerhető fajok esetében a monitoring tevékenységbe is bevonhatók a látogatók (az adatrögzítéshez már rendelkezésre állnak applikációk és online felületek is).

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A) Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terv egyeztetési folyamatának dokumentációja (2020)

A célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemeket a tervezési munkához, és a kommunikáció céljaihoz igazodva választottuk ki, alkalmazkodva koronavírus járvány miatti korlátozások következtében beszűkült lehetőségekhez.

Az egyeztetés több szakaszban történt. A terület legnagyobb erdő- és vadgazdálkodójával előzetes egyeztetéseket is tartottunk a terv készítése előtt és közben, írásban és szóban egyaránt. A Gemenc Zrt. számára a fenntartási tervet, a megalapozó dokumentációt, valamint az élőhelytérképet, a kezelési egységek térképét és a jelölő élőhelyek térképét is rendelkezésre bocsátottuk szerkeszthető formátumban. Az előzetes egyeztetések eredményei alapján módosított tervet bocsátottuk nyilvános egyeztetésre.

A kiválasztott célcsoportok elérése érdekében az érintett államigazgatási szervek és hatóságok, önkormányzatok, tulajdonosok, gazdálkodók, területhasználók, gazdálkodói érdekképviselői szervek, civil szervezetek hivatali kapun keresztül, postai úton és/vagy e-mailben kaptak értesítést az egyeztetési dokumentációval kapcsolatban, melyet nyilvánosan hozzáférhetővé tettünk a Duna-Dráva Nemzet Park Igazgatóság honlapján elektronikus formában. A fenntartási terv, és az egyeztetésről szóló hirdetmény közzé lett téve valamennyi érintett önkormányzat (Baja, Bata, Bátmonostor, Bogyiszló, Decs, Dunafalva, Érsekcsanád, Fadd, Fajsz, Ócsény, Pörboly, Sárpilis, Sükösd, Szekszárd, Szeremle, Tolna-Mözs,) és a DDNPI honlapján.

A koronavírus terjedése miatt bevezetett korlátozásokra tekintettel, a tömeges megbetegedést okozó humán járvány megelőzése érdekében a fenntartási terv nyilvános fórumon való bemutatására és megvitatására nem került sor, a véleményezési eljárás lefolytatása személyes találkozók nélkül zajlott. A személyes egyeztetés és információnyújtás érdekében ügyintézőnk telefonos elérhetőségét biztosítottuk az érdekeltek számára.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Weboldal feltöltése aktuális információkkal, és az egyeztetési dokumentumokkal. A terv a Duna-Dráva Nemzet Park Igazgatóság honlapján volt elérhető letölthető pdf formátumban.

Érintettek tájékoztatása levélben, hivatali kapun, postai úton vagy e-mailben történő megkereséssel: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára értesítést küldtünk az egyeztetés megindításáról, illetve kértük az érintettek véleményét. Az értesítésben szerepelt az elkészült anyag internetes elérhetősége is. (47 db értesítés)

Önkormányzati közzététellel is hozzáférhetővé tettük az egyeztetési dokumentációt, és az egyeztetésről szóló tájékoztatót. Az érintett önkormányzatok a honlapjukon tették közzé a fenntartási terv tervezetét. (16 önkormányzat érintett)

Egyeztető tárgyalást és terepbejárást nem tartottunk, a koronavírus terjedése miatt bevezetett korlátozásokra tekintettel, a tömeges megbetegedést okozó humán járvány megelőzése érdekében a fenntartási terv nyilvános fórumon való bemutatására és megvitatására nem került sor.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
írásos értesítés	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező államigazgatási szerv, hatóság	Tolna Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	47 db értesítés megküldése: 2020.03.26.	10 db írásos vélemény
		Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály		
		Baranya Megyei Kormányhivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti és Földművelésügyi Osztálya		
		Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
		Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
		Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály		
		Baranya Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyezési, Mérésügyi és Fogyasztóvédelmi Főosztály Bányászati Osztály		
		Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság		
		Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság		
	önkormányzatok	Baja		
		Báta		
		Bátmonostor		
		Bogyiszló		
		Decs		
		Dunafalva		
		Érsekcsanád		
		Fadd		
		Fajsz		
		Őcsény		
		Pörboly		
		Sárpilis		
		Sükösd		
		Szekszárd		

		Szeremle		
		Tolna-Mözs		
	érdekképviselői szerv	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Tolna megyei Igazgatósága		
		Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun megyei Igazgatósága		
	vagyonkezelő, erdőgazdálkodó és vadászatra jogosult szervezet	Gemenc Zrt.		
		Bogyiszlói Erdőbirtokossági Társulat		
	tulajdonos	magántulajdonosok		
	halgazdálkodásra jogosult szervezet	Bács-Kiskun megyei Horgászegyesületek Szövetsége		
		Tolna Megyei Horgászegyesületek Szövetsége		
		Faddi Sport Horgász Egyesület		
		Tolnai Dunáért Egyesület		
		Bogyiszlói Horgász Egyesület		
		Bátai Horgász Egyesület		
	vadászatra jogosult szervezet	Báta Dunamenti Vt.		
		Keskenyi Földtulajdonosi Vt.		
		Decsi Vt.		
		Szekszárdi Aranyfűrt Vt.		
		Tolnai-Fácánkerti Vt.		
		Bogyiszlói Dunagyöngye Vt.		
		Gerjeni GE-FA Vt.		
	természetvédelmi célú civil szervezet	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Bács-Kiskun megyei Helyi Csoport		
		Gébics Természetvédelmi Egyesület		
		Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület		
honlapon való közzététel	-	minden érdeklődő	2020.03.25.	

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Vélemény adó érintett szervezet/személy és a véleményezés időpontja	Vélemény	Vélemény kezelése, indoklás
Gemenc Zrt. (Előzetes véleményezés: 2020. 03. Az elkészült tervről beérkezett vélemény: 2020.05.18.)	1. Javasolja a „jó gazdálkodói gyakorlatok” beillesztését a tervbe. 2. Tiltakozik a tarvágás és a vágásos erdőgazdálkodás, illetve a fakitermelés veszélyeztető tényezőként való feltüntetése ellen. Meglátása szerint a rendszeres erdőterv szerinti mesterséges beavatkozásokra hosszú távon is szükség lesz a közösségi jelentőségű élőhelyek fenntartása érdekében.	1. A javaslatot beépítettük a tervbe és a megalapozó dokumentációba. 2. A Gemenc Zrt. a jelen gazdálkodási körülményekből, szabályozási feltételekből és a jelen állapotból indul ki. Ez egy mesterségesen fenntartott állapot, amit elsősorban a gazdaságos fatermesztés érdekében tartanak fent. Az erdő aktív beavatkozások nélkül nem felel meg a felé támasztott rövid távú elvárásoknak és a jogi keretek diktálta működési szabályoknak. Ezek az eredmények valóban csak mesterségesen produkálhatók, az itteni körülmények közt (beleértve a vadlétszámot is) ritka kivételtől eltekintve tarvágással. Természetvédelmi szempontból közelítve a kérdést azonban a Nemzeti Park területén a vágásos gazdálkodás eredményeként az élőhelyek természetessége minden vágásforduló után csökken, ami nem az ültetett fafajokon, hanem a koreloszláson, térszerkezeten, az inváziós fertőzöttségen, a lágyszárú vegetáción és az állatvilágon mérhető. A még kielégítő állapotban lévő élőhelyek nem a vágásos gazdálkodás miatt vannak jelen, hanem annak ellenére, az erdők regenerációs potenciáljának köszönhetően. A profitorientált gazdálkodás felhagyása, vagy csak igen gyenge erélyű, szálalás jellegű gazdálkodás folytatása mellett még a tájidegen jelenlét mellett is mindenhol <i>hosszú távon (!)</i> potenciálisan többkorú, ligetes, természetyszerű 91E0 és 91F0 élőhelyek alakulhatnak ki. A tarvágásos gazdálkodás ennek elérését lehetetlenné teszi, az inváziós

		fajok terjedését és a fajkészlet elszegényedését, az erdőszerkezet homogenizációját segíti elő. A tarvágás és a (jellemzően néhány éven belül végrehajtott) fokozatos felújítóvágás a teljes fás vegetáció rövid idő alatt történő eltávolításával jár, ami egy erdei ökoszisztémában csak sokkhatásként értelmezhető. Összefoglalva: a teljes tervezési területet tekintve a jelenlegi állapotot nem veszélyezteti a vágásos erdőgazdálkodás. Az ideális, valóban természetszerű állapot elérését viszont lehetetlenné teszi. Az Alkotmánybíróság II/201/2019 sz. határozatának [126] pontja megállapította: a tarvágás rendkívül súlyos és visszafordíthatatlan kárt okoz az ökoszisztémában, mellyel az állami tulajdonú erdők esetében semmilyen alapvető jog vagy alkotmányos érték nem állítható szembe.
	3. Javasolja a fafajösszetétel szempontjából megfelelő, de koreloszlás szempontjából származék természetességű erdők „jobb” besorolását. Kifogásolja, hogy a fiatalos fűzes és nyaras állományok nem kerültek „kedvezőbb” kategóriába.	3. Az élőhelyfoltok kezelési egységekbe sorolásánál a fafajösszetételen túl más szempontokat is figyelembe vettünk. Több helyen elvégeztük a javaslatnak megfelelő módosításokat, de ahol az adott élőhely természetessége ezt semmiképp nem indokolta, ott nem végeztünk átsorolást. Az egykorú, homogén szerkezetű fiatal erdők sokszor akkor sem tekinthetők természetszerű élőhelynek ha faállományuk fajösszetétele megfelelő, jellemzően a védett és jelölő fajok is az idősebb állományokhoz kötődnek. Nem értünk egyet az erdőgazdálkodó azon javaslatával, hogy a kizárólag fafajösszetétel tekintetében megfelelő erdőállományok jelölő élőhelyként szerepeljenek a tervben. Ezek potenciálisan jó élőhelyek, amelyek átsorolását a fenntartási terv következő felülvizsgálatakor érdemes mérlegelni.

	4. Elfogadhatatlannak tartja az erdős jelölő élőhelyek területének SDF-on szereplő adatainak kedvezőtlen változását az erdőgazdálkodás rovására írni. Meglátása szerint a 91E0 élőhelytípus kiterjedését a terv a koreloszlás alapján alulbecsli. 5. A terv hiányosságának tartja, hogy nem foglalkozik kellően a klíma- és elöntésmodellek szerinti változások várható hatásaival, és a gombafertőzés miatti körispusztulás problémájával. 6. Kiegészítést, illetve pontosítást kér a denevérekre vonatkozó fajvédelmi javaslatokra vonatkozóan, meglátása szerint a vegetációs időn kívüli fakitermelés nem érinti hátrányosan a denevérpopulációkat. 7. Meglátásuk szerint a kezelési egységek lehatárolása jelentős hibákkal terhelt.	4. A tervet módosítottuk. A hazai nyárasok és füzések területe valóban öröndetes növekedést mutatott a nemesnyárasok és más idegenhonos állományok rovására. Az időközben letermelt és felújított (erdőgazdálkodással érintett) fiatalosok azonban nem minden esetben kerültek jelölő élőhely (91E0) kategóriába, mivel természetességük, szerkezetük és fajkészletük (a fafajokon kívül) azt nem indokolta. 5. A tervet és a megalapozó dokumentációt kiegészítettük. 6. A tervet módosítottuk. A telelő és kölykező odúk évenkénti lehatárolása nem reális, de az élőhelyül szolgáló erdőtömbök lehatárolhatók. 7. A kezelési egységek lehatárolását az erdőgazdálkodóval folytatott egyeztetés alapján több helyen módosítottuk illetve javítottuk. Egyes helyeken azonban a valóságban kialakult állapot eltér az erdészeti leíró lapok adataitól, ilyen esetekben a tényleges állapot szerint végeztük el a kezelési egységbe sorolást. A kezelési egységek lehatárolását a 2018-19-ben készített élőhelytérkép alapján végeztük. Az élőhelytérkép és az erdőtérkép nem minden esetben feleltethető meg egymásnak teljes mértékben, ilyen esetekben a felmérést végző botanikus szakemberek
--	---	---

		javaslataira hagyatkoztunk. A fenntartási terv kezelési egységeinek lehatárolása léptékében eltér az erdőterképtől. A gazdálkodó azon elvárása, hogy erdőrészlet szinten, vagy annál még kisebb terület egységeken különítsünk el kategóriákat, egy ekkora területen nem reális. 8. A terület gyepes élőhelyeinek kezelési javaslatai nem térnek el lényegesen egymástól, ezért külön kezelési egységbe való lehatárolásukat nem tartjuk indokoltnak. 9. A hajózásra vonatkozó korlátozási javaslatokat a terv nem tartalmaz. A vízgazdálkodásra és hajózásra vonatkozó javaslatok véglegesítésekor az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság észrevételeit figyelembe vettük. 10. A vadgazdálkodásra és a vadlétszámra tett javaslatok kidolgozásához a Duna-Tisza közí Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 11/2018. (VII. 3.) AM rendeletet, a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018.(VII.3.) AM rendeletet, és a vonatkozó Tájegységi vadgazdálkodási terveket és üzemterveket vettük alapul. 11. A területen 2016 óta nem folyik kereskedelmi célú halászat. Az érvényes engedéllyel, kishalászati módszerekkel végzett tevékenységet a terv nem kifogásolja. A terv kizárólag a kis kiterjedésű időszakos vizekre vonatkozóan javasolja a halászat és a horgászat teljes mellőzését, ezt a javaslatot továbbra is indokoltnak tartjuk.
	8. Az árvízvédelmi töltések gyepes részeit külön kezelési egységként javasolja elkülöníteni. 9. A főmederben történő hajózásra vonatkozó korlátozási javaslatokat kéri törölni. 10. A vadgazdálkodásra és vadlétszámra tett javaslatok és véleményeket kéri törölni, mivel azok meglátása szerint „külön vizsgálat nélküliek és megérzésen alapulók”. 11. A halászati tevékenységre vonatkozó javaslatokat kéri megváltoztatni a jelenlegi gyakorlatnak megfelelően.	

Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság	1. Pontosítást közöl a hajózóút fenntartásával kapcsolatban esetlegesen kotrással érintett terület nagyságáról. 2. Felhívja a figyelmet a klímaváltozás hatásainak jelentőségére a hidrológiai viszonyok változásával kapcsolatban. 3. Javasolja az 55. sz. főút hullámtéri szakaszán a hídnyílások környezetében fel- és alvízi oldalról is gyepes területek kialakítását a vízszállítási viszonyok javítása érdekében. 4. Felhívja rá a figyelmet, hogy a vízilétesítmények vízgazdálkodásban betöltött szerepét biztosítani kell a természetvédelmi kezelési és fejlesztési tevékenységek során.	1. Az E03 és E02 veszélyeztető tényezők esetében az érintett terület nagyságát módosítottuk a pontos adatoknak megfelelően. 2. A veszélyeztető tényezők közé felvettük az N09 kódú tényezőt. 3., 4. A javaslatot beépítettük a tervbe.
Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti és Földművelésügyi osztály	1. Meglátásuk szerint problémás, hogy a kezelési egységek térbeli határai eltérnek az Országos Erdőállomány Adattár adataitól, valamint anomáliát okoz, hogy a kezelési egységek elnevezései és Evt.-ben meghatározott természetességi állapotra vonatkozó elnevezések és kategóriák között nincs jól követhető kapcsolat. Javasolja a „jogi” határok pontosítását és a kezelési egység elnevezésének módosítását (pl.: természetközeli erdők).	1. A kezelési egységek lehatárolása a megalapozó kutatások részeként elkészült élőhelytérkép alapján történt. Az erdő adattárhoz korlátozott a hozzáférésünk, az erdőtérkép szerkeszthető formátumban nem elérhető, és nem is célunk a fenntartási tervet teljes mértékben ahhoz igazítani, az erdőtérkép és a fenntartási tervhez készült élőhelytérkép léptékében sem összevethető. A kezelési egységek lehatárolása a Gemenc Natura 200 terület esetében Az Evt. természetességi kategóriái és az általunk használt Németh-Seregélyes féle természetesség (amely kevésbé egzakt, de a természetvédelmi szempontokat jobban tükrözi) valóban jelentősen eltér és ez nem csak a fenntartási terv kapcsán okoz problémát. Természetvédelmi szempontból az Evt. szerinti természetességi kategóriák nem mindig megfelelőek, mivel az csak a

	2. A kezelési javaslatok közül kifogásolja és törlésre javasolja mindazokat, amelyeket jogszabályi előírás nem támaszt alá, vagy a jogszabály a javaslatnál kevésbé szigorú előírást tartalmaz. 3. Javasolja az erdőterv-rendelet beillesztését a kötelezően betartandó előírások közé. 4. Több pontban kéri a javaslatok szövegezésének módosítását. 5. Egyes kezelési javaslatok esetében további pontosítást, konkretizálást kér. 6. Javasolja az amerikai kőris nevesítését az özönfajokra való hivatkozásoknál. 7. Szakmailag nem tartja indokoltnak a hagyásfacsoportok természetes pusztulásig való megőrzését, az egészségügyi kitermelések csökkentését, a tájhonos fajták használatát, az idegenhonos fafajok eltávolítását, és a teljes talajelőkészítés mellőzését. 8. Szükségnek érzi a tervezet áttekintését abból a szempontból is, hogy az őshonos és tájhonos, valamint az idegenhonos és invazív fogalmak vélelmezhetően keverednek egymással.	fásszárú vegetáció állapotát értékeli. 2. A kezelési javaslatok nem kötelező érvényűek, ezért jogszabályi alátámasztásuk nem szükséges. A fenntartási terv célja nem a hatályos jogi szabályozás összefoglalása, hanem a természetvédelmi szempontból előnyös kezelési javaslatok kidolgozása. 3. Az erdőterv-rendeletet beillesztettük a kötelezően betartandó előírások közé. 4. A javaslatok megfogalmazása az Útmutató szerint nem módosítható. 5. A pontosításokat végrehajtottuk. 6. A javaslatot beépítettük a tervezetbe. 7. Gazdasági szempontból valóban nem indokolt, de természetvédelmi szempontból fontos élőhelyek megőrzését vagy kialakulását teszik lehetővé, és több jelölő faj életterének biztosításához is hozzájárulhatnak ezek az intézkedések. 8. Az áttekintést elvégeztük, nem találtunk hibásan használt fogalmakat.
--	---	--

Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdőfelügyeleti Osztály (2020.04.03.)	Megállapítja, hogy a kezelési terv az erdészeti jogszabályokban foglalt alapelvekkel összhangban van. 1. Az adott klimatikus és termőhelyi viszonyok mellett – figyelemmel a klímaváltozásra és az inváziós fafajok alkalmazkodó képességére – a természetes, vagy természetszerű erdők magára hagyását nem javasolja. 2. Megállapítja, hogy a fokozottan védett és védett fajok védőzónája és a vegetációs idő vonatkozásában a terv eltér az erdészeti jogszabályoktól. Kéri az összhang biztosítását.	1. A terv a teljes érintetlenség javaslata esetén is kivételként nevezi meg az inváziós fajok egyedeinek eltávolítását. (Valamint ld. a Gemenc Zrt.-nek adott válaszokat) 2. A fokozottan védett és védett fajok védőzónája és a vegetációs idő vonatkozásában a terv a Gemencben természetvédelmi szempontból minimálisan megfelelőnek tartott távolságokra, illetve időszakokra tesz javaslatot. A kezelések többnyire jelenleg is ezeknek megfelelően zajlanak a DDNPI és a Gemenc Zrt. közti megállapodás alapján. A fenntartási terv nem csupán az ágazati jogszabályok előírásait gyűjti össze, esetenként azoknál konkrétabb vagy szigorúbb kezelési javaslatokkal is él, de meglátásunk szerint ez nem jelenti azt, hogy a javaslatok és a joganyagok közt nincs összhang, amíg a terv csak olyan javaslatokat tartalmaz, amelyek nem ellentétesek a hatályos jogszabályokkal.
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Szakértői Főosztály (2020.05.14.)	Nem tesz észrevételt.	-
Tolna Megyei Kormányhivatal (2020.07.01.)	1. Javítást és kiegészítést javasol az 1.6 fejezetben. 2. Javasolja a fejezet egységesebb szerkezetbe foglalását és településrendezési tervek feltüntetését 3. Pontosításokat, illetve a védett és nem védett területekre	1. A tervet a javaslat szerint módosítottuk. 2. A tervet a javaslat szerint módosítottuk. 3. A tervet a javaslat szerint módosítottuk.

	vonatkozó javaslatok egyértelműbb elkülönítését javasolja a 3.2.1 fejezet egyes alpontjaiban. 4. Ellentmondást lát abban, hogy a vadgazdálkodásra vonatkozó javaslatok szerint a kezelt vadlegelőn a természetszerűhöz hasonló fajkeverékekkel történő időnkénti felülvetést támogathatónak jelöli a terv, ugyanakkor a KE-5 kódszámú gyepek élőhelyekre vonatkozó javasolt előírások között szerepel a felülvetés tilalma (GY01).	4. Az ellentmondás feloldása érdekében a KE-5 kezelési javaslatai között a GY01 jelűt a kivételre vonatkozó megjegyzéssel láttuk el.
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály (2020.03.30.)	A tervvel egyetért, javítást vagy kiegészítést nem kér.	-
Pörboly Önkormányzata (2020.04.08.)	Pontosítást kér a településfejlesztési koncepcióról szóló kt. határozat számát illetően. Javasolja az építési tevékenységgel kapcsolatos javaslatok között megemlíteni a gátórházakat. Kiegészítéseket javasol az építési (gátórházak említése), közlekedési (keskeny nyomtávú vasút) és turisztikai javaslatokat tartalmazó alpontokhoz (bemutatóhelyek felsorolása).	A településfejlesztési koncepcióról szóló kt. határozat számát javítottuk. A gátórházak a terület kezeléséhez kapcsolódó létesítmények, külön említésüket jelen tervben nem tartjuk szükségesnek. A vasútra vonatkozó javaslatot a 3.2.1 fejezet „Közlekedés” alpontjába beillesztettük. A turisztikai létesítmények bemutatását a megalapozó dokumentáció tartalmazza.
Érsekcsanád Község Önkormányzata (2020.05.21.)	Nem tesz észrevételt.	
Gébics Természetvédelmi Egyesület (2020.05.31.)	A tervvel egyetért, javaslatot nem tesz.	

B) Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és madárvédelmi terület közös Natura 2000 fenntartási terv egyeztetési folyamatának dokumentációja (2022)

A célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemeket a tervezési munkához és a kommunikáció céljaihoz igazodva választottuk ki.

Az érintett államigazgatási szervek, hatóságok, önkormányzatok, tulajdonosok, gazdálkodók, területhasználók, gazdálkodói érdekképviselői szervek, civil szervezetek vagy hivatali kapun, vagy postai úton és/vagy e-mailben kaptak értesítést az egyeztetési dokumentációval kapcsolatban. A tervet mindenki számára hozzáférhetővé tettünk a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, valamint az érintett önkormányzatok honlapjain elektronikus formában.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Weboldal feltöltése aktuális információkkal és az egyeztetési dokumentumokkal. A terv az egyeztetés megkezdése óta mindenki számára elérhető a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság honlapján.

Érintettek tájékoztatása levélben, hivatali kapun, postai úton vagy e-mailben történő megkereséssel: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára a tájékoztató és a dokumentáció kiküldésre került.

Önkormányzati közzététellel is hozzáférhetővé tettük az egyeztetési dokumentációt, minden érintett önkormányzat honlapján hirdetményként megjelent a fenntartási terv tervezete és az egyeztetésről szóló tájékoztató.

Telefonos egyeztetéseket folytattunk az érdeklődőkkel a terv részleteiről.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
írásos értesítés	Önkormányzatok Hatóságok	Tolna Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály	értesítések kiküldése: 2022. 08. 16.	8 db írásos észrevétel
		Tolna Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Vadászati, Halászati és Földművelésügyi Osztály		
		Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Szakértői Osztály		
		Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály		
		Baranya Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály		
		Baranya Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály		
		Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
		Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
		Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
	Önkormányzatok	Baja Megyei Jogú Város Önkormányzata		
		Bár Község Önkormányzata		
		Báta Község Önkormányzata		
		Bátmonostor Község Önkormányzata		
		Bogyiszló Község Önkormányzata		
		Decs Község Önkormányzata		
		Dunafalva Község Önkormányzata		
		Dunaszekcső Község Önkormányzata		
		Érsekcsanád Község Önkormányzata		
		Fajsz Község Önkormányzata		
		Mözs Község Önkormányzata		
		Nagybaracska Község Önkormányzata		
		Ócsény Község Önkormányzata		
		Pörboly Község Önkormányzata		
		Sükösd Község Önkormányzata		
		Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata		

		Szeremle Község Önkormányzata		
		Tolna Község Önkormányzata		
	Tulajdonosok és kezelők	Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt		
		Bogyiszlói Erdőbirtokossági Társulat		
		Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság		
		Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság		
		magán gazdálkodók		
	vad- és halgazdálkodók	Bács-Kiskun megyei Horgászegyesületek Szövetsége		
		Tolna Megyei Horgászegyesületek Szövetsége		
		Tolnai Horgász Egyesület		
		Faddi Sport Horgász Egyesület		
		Tolnai Dunáért Egyesület		
		Bogyiszlói Horgász Egyesület		
		Bátai Horgász Egyesület		
		Nagybaracscai Horgász Egyesület		
		Horgász Egyesületek Baranya Megyei Szövetsége		
		Báta Dunamenti Vt.		
		Keskenyi Földtulajdonosi Vt.		
		Decsi Vt.		
		Szekszárdi Aranyfürt Vt.		
		Tolnai-Fácánkerti Vt.		
		Bogyiszlói Dunagyöngye Vt.		
		Gerjeni GE-FA Vt.		
		Széchenyi Zsigmon Vt.		
		Fajsz-Miske Egyesült Vt.		
		Jóbarátok Vt.		
		Krisko Miklós Vt.		
		Jóbarátok Vt.		
	érdekképviselői szervek	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Tolna megyei Igazgatósága		
		Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun megyei Igazgatósága		
		Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Baranya megyei Igazgatósága		
	civil természetvédelmi szervezetek	Gébics Természetvédelmi Egyesület		
		Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület		
webes közzététel	valamennyi célcsoport	nyilvános		n.a.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervezetekkel

Vélemény adó érintett szervezet/személy	Vélemény	Vélemény kezelése, indoklás
Gemenc Zrt.	1. Javasolja feltüntetni, hogy a Béda-Karapancsa (HUDD20045) Natura 2000 terület is részben átfedésben van a Gemenc (HUDD10003) különleges madárvédelmi területtel. 2. Kéri, hogy az egyes fokozottan védett madárfajok költési sikeressége érdekében a Gemenc Zrt és a DDNPI között létrejött megállapodást pozitív példaként tüntesse fel a megalapozó dokumentáció. 3. A vágásos erdőgazdálkodás veszélyeztető tényezőként való szerepeltetése ellen tiltakozik. (B06) 4. A tarvágás veszélyeztető tényezőként való általános szerepeltetése ellen tiltakozik. (B09) Javasolja hogy azt csak bizonyos kiterjedés felett tekintse a terv veszélyeztető tényezőnek. 5. A folyamatos erdőborítottságra való törekvés és a 91F0 és 91E0 élőhelyek esetében a természetes felújulás is csak ritka esetekben kivitelezhető. 6. Hiányolja holtfa mennyiségének megítélésekor hiányolja a más területekkel való összehasonlítást és az eddigi eredmények elismerését. (B07) 7. A vadállomány kártétele az ASP terjedése miatti állományapasztás következtében már kevésbé jelentős veszélyeztető tényező a területen. 8. További javaslatokat tesz vizes	1. Az átnézeti térképen és az 1.6 fejezetben jeleztük a javaslatnak megfelelően. 2. A nevezett megállapodásra a fenntartási terv 3.2.3 fejezete tér ki. 3. A vágásos gazdálkodás az erdő haszonvételének régóta fennálló gyakorlata, azonban ennek eredményeként természetvédelmi szempontból az élőhelyek természetessége minden vágásforduló után csökken, ami nem az ültetett fajokon, hanem a koreloszláson, térszerkezeten, az inváziós fertőzöttségen, a lágyszárú vegetáción és az állatvilágon mérhető. A még kielégítő állapotban lévő élőhelyek nem a vágásos gazdálkodás miatt vannak jelen, hanem annak ellenére, az erdők regenerációs potenciáljának köszönhetően. A nemzeti parki területeken a profitorientált gazdálkodás felhagyása, vagy csak igen gyenge erélyű, szálalás jellegű gazdálkodás folytatása mellett még a tájidegen jelenlét mellett is mindenhol hosszú távon (!) potenciálisan többkorú, ligetes, természetyszerű 91E0 és 91F0 élőhelyek alakulhatnak ki. A vágásos gazdálkodás ennek elérését lehetetlenné teszi, az inváziós fajok terjedését és a fajkészlet elszegényedését, az erdőszerkezet homogenizációját segíti elő. Az utóbbi években egyre inkább érzékelhető a gazdálkodó szándéka a természetvédelmi szempontok előtérbe helyezésére a védett és Natura 2000 területeken, ezért a tényező jelentőségét magasról közepesre változtattuk. 4. Megítélésünk szerint a tarvágások természetvédelmi szempontból nem jelentenek ideális kezelési módot, mindazonáltal a veszélyeztető tényező kifejtését kiegészítettük a probléma

	élőhelyek rehabilitációjára, vízviszatarásra.	pontosabb árnyalása érdekében, és a tényező jelentőségét magasról közepesre változtattuk. 5. Az örökerdő gazdálkodás és az erdők természetes felújítása főleg az ártéren komoly kihívásokat támaztó feladat, de fontosnak tartjuk, hogy – amint az a gyakorlatban meg is valósul – legalább kísérleti jelleggel follyanak erre irányuló kezelések a területen. 6. A veszélyeztető tényezőt nem töröltük, de a javaslat alapján kiegészítettük a B07 tényező kifejtését, és a jelentőségét magasról közepesre változtattuk. 7. A veszélyeztető tényezőt nem töröltük, de a javaslat alapján módosítottuk a G08 tényező kifejtését, és a jelentőségét magasról közepesre változtattuk.
Baranya Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály 2022.09.05.	A fenntartási tervben foglaltakkal egyetért, kiegészítéssel nem kíván élni.	-
Baranya Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti és Földművelésügyi Osztály 2022.09.22.	1. Pontosításokat javasol a terület azonosító adataiban. 2. A B02 és B03 veszélyeztető tényező kapcsán megjegyzi, hogy az Evt. 51. § alapján ezen tényezők előfordulása minimális. 3. A fahasználatok, és a területen maradó holtfa az erdőtervezés során kerül megállapításra – a természetvédelmi hatóság és természetvédelmi kezelő bevonásával -, így ezek mértéke nem veszélyezteteti a Natura 2000 hálózatba tartozó élőhelyek fenntartását, és természetvédelmi helyzetét. 4. Javasolja a 3.1.1 fejezetben az inváziós fajok között a nyugati ostorfát is felsorolni. 5. A terv nem hangsúlyozza kellően, hogy folyamatos erdőborítottság, és a 91F0 és 91E0 élőhelyek esetében a természetes felújulás is csak ritka esetekben kivitelezhető.	1. A tervet a javaslat alapján pontosítottuk. 2. A két tényezőt nem töröltük, de jelentőségüket közepesről kicsire módosítottuk. 3. A tárgyalások során nem minden esetben a természetvédelmi szempontok érvényesülnek, valamint előfordul, hogy a kedvező természetvédelmi helyzet eléréséhez a jogszabályi keretek nyújtotta lehetőségeken túlmutató intézkedések lennének szükségesek. 4. A tervet a javaslatnak megfelelően módosítottuk. 5. A terv csak a már jelenleg is többkorú, hosszú távon készletgondozó használattal is fenntartható erdőkben és a természetes felújulásra bizonyosan képes állományokban javasolja az örökerdő gazdálkodást, vagy ahol a megfelelő mennyiségű természetes újulat már megjelent. Ezeknek a feltételeknek megfelelő állományok aránya jelenleg valóban igen kicsi, de fontosnak tartjuk, hogy – amint az a

		gyakorlatban meg is valósul – legalább kísérleti jelleggel follyanak a folyamatos erdőborítás fenntartásával megvalósuló kezelések a területen.
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály 2022.08.24.	Tájékoztató az erdőgazdálkodással kapcsolatos legfontosabb jogokat és kötelezettségeket megállapító jogszabályokról, és megállapítja hogy a Natura 2000 területekre vonatkozó erdészeti joganyagok alapelveivel a fenntartási terv összhangban van.	-
Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság 2022.09.22.	A terv céljaival alapvetően egyetért, megvalósításuk során az integrált folyógazdálkodási célok megvalósíthatósága érdekében az alábbi szempontok figyelembe vételét kéri: 1. A K05 veszélyeztető tényező szerepeltetését feleslegesnek tartja mivel nagyobb folyamszabályozási művek és folyamatos zátonyoktrások várhatóan nem lesznek a területen. 2. A kisvízszintek süllyedése és a meder mélyülése meghatározó változás, javasolja jelentős veszélyeztető tényezőként szerepeltetni. 3. Felhívja rá a figyelmet hogy a Duna vízrendszerét érintő konkrét élőhelyrekonstrukciók és fejlesztések előzetes vizsgálatokat, egyeztetéseket, és engedélyezési eljárásokat igényelnek, és nem lehetnek negatív hatással a meder árvíz és jégelvezetési viszonyaira. Javaslatokat tesz a tervben szereplő konkrét élőhelyrehabilitációs javaslatokhoz szükséges vizsgálatokra.	1. A lokális beavatkozások esetleges negatív hatásai miatt a veszélyeztető tényezőt nem töröltük, de jelentőségét „kicsi”-re módosítottuk. 2. Az L01 és az N09 tényező is nagy jelentőségüként szerepel a tervezetben. 3. Az észrevétel nem igényel módosítást.
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Szakértői Osztály 2022.09.26.	A fenntartási tervben foglaltakkal egyetért, kiegészítéssel nem kíván élni.	-
Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata	A fenntartási tervben foglaltakkal kapcsolatban tesz észrevételt, az önkormányzathoz a kifüggesztett	-

2022.09.28.	hirdetménnyel kapcsolatban nem érkezett észrevétel.	
Érsekcsanád Község Önkormányzata 2022.08.26.	A fenntartási tervben foglaltakkal kapcsolatban tesz észrevételt, az önkormányzathoz a kifüggesztett hirdetménnyel kapcsolatban nem érkezett észrevétel.	-

4. Jóváhagyó nyilatkozat

Nyilatkozat

A HUDD10003 Gemenc különleges madárvédelmi terület és a HUDD20032 Gemenc kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD10003 és HUDD20032 Gemenc Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2023. május „3.”